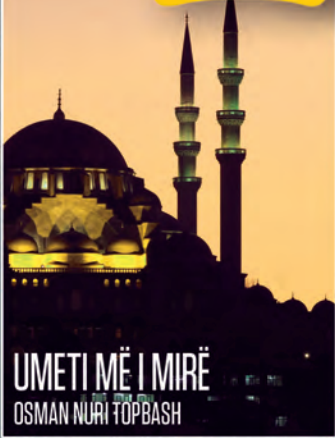

ETIKA

UMETI MË I MIRË
OSMAN NURI TOPBASH

STOP
LARGOHUNI NGA HARAMET
PROF. DR. ISMAIL LUTFI ÇAKAN

BËSIMTARIT NUK I MBAROJNË PUNËT
NUREDIN JËLLDËZ

PENDIMI
IBRAHIM KOÇ

NË FE NUK KA IMPONIM
DOÇ. DR. KERIM BULLADË

URVE IBN MES'UD
MUSTAFA ERISH

Të qëndrosh përreth Profetit

*Shtëpia botuese Progresi
vjen me 6 libra të rinj, të cilët
do të ushqejnë botën tonë shpirtërore
dhe do t'i japin drejtim jetës sonë
individuale dhe shoqërore.*

TË
RINJ

Një këshillë
1001 mësimë
350 Lekë
3 Euro

Si edukonte
Ai (s.a.v.s.)
150 Lekë
1 Euro

101 Parime
në shërbim
200 Lekë
1.5 Euro

Shoqetësimi
për brezat
200 Lekë
1.5 Euro

Udhëtimi
drejt Zotit
200 Lekë
1.5 Euro

Shërbimi
200 Lekë
1.5 Euro

Po, umeti krenar në të dy botët ishte e duhet të jetë umeti i Muhamedit.

Zoti, dhulxhelal, i Cili është burimi i krenarisë, thotë në Kuranin Fisnik: **“...Në të vërtetë, krenaria (fuqia, dinjiteti dhe epërsia) është e Allahut, e të Dërguarit të Tij dhe e besimtarëve...”** (Munafikun, 8)

“Muhamedi është i Dërguar i Allahut. Ata që janë me të, janë të ashpër ndaj jobesimtarëve e të mëshirshëm midis tyre. I sheh ata si përkulen dhe bien në sexhde, duke kërkuar dhuntinë dhe kënaqësinë e Allahut. Në fytyrat e tyre shihen shenjat e sexhdes. Ky është përshkrimi i tyre në Teurat. Ndërsa në Ungjill, shembulli i tyre përshkruhet si një farë e mbjellë që lëshon filiza e forcotet e pastaj ngrihet e fortë me kërcellin e vet, duke i gëzuar mbjellësit. (Kështu përshkruhen ata) me qëllim që, nëpërmjet tyre, Ai t'i zemërojë mohuesit. Për ata midis tyre që besojnë dhe kryejnë vepra të mira, Allahu ka premtuar falje dhe shpërblim të madh.” (Fet'h, 29)

Fjala hyjnore vendosi para besimtarëve një synim për “ndërtimin e umetit”. Umet në një kuptim do të thotë “shoqëri prijëse, kryesore”. Umeti Islam do t'i prijë njerëzimit në mirësi dhe është drejtuar për t'u bërë një shoqëri që lufton me të këqijat. Ja, kjo tregohet qartë në këtë ajet fisnik:

“Le të dalë prej jush një grup (shoqëri prijëse) që të thërrasë për në mirësi, të urdhërojë për vepra të mira e të ndalojë prej veprave të shëmtuara! Këta njerëz do të jenë të shpëtuarit.” (Al' Imran, 104)

Vlera e umetit, i cili u ndërtua nga i Dërguari i Allahut, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, dhe i cili kërkohet të ndërtohet edhe në të ardhmen, është kështu:

“Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin: (sepse) ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun...” (Al' Imran, 110)

Umet do të thotë një shoqëri njerëzish që pasojnë të Dërguarin e Allahut (a.s.). Gjithashtu, do të thotë shoqëri islame që shkon gjurmëve të të Dërguarit të Allahut (a.s.), që ngjyroset me ngjyrën e atij, që merr për shembull moralin e atij dhe që thuret me copën islame.

Popujt e ndryshëm, ngjyrat e ndryshme dhe gjuhët e ndryshme mblidhen nën kubënë universale të “umetit Islam”. Korniza e umetit do të thotë një kornizë universale islamo-humane. Në të gjitha kohërat umeti Islam tregon një bashkim të madh njerëzor.

Prill 2016

VITI: X

NUMRI: 97

BOTUESI

Shtëpia botuese "Progresi"

DREJTOR

Albert Halili

KRYEREDAKTOR

Alban Kali

REDAKTOR

Zija Vukaj

PËRKTHYES

Albert Halili

Artur Tagani

Fatmir Sulaj

Ilir Hoxha

DIZAJN

Bledar Xama

ADRESA

Rr: Studenti; Sheshi "2 Prilli"

Shkodër; Shqipëri

MOBILE

+355 67 607 8484

E-MAIL

rev.etika@gmail.com

WEBSITE

www.progresibotime.com

KOSOVË

Rr: Ardian Zurnaxhiu; pn. Ralin

Prizren; Kosovë

Mob: +377 4411 9848

MAQEDONI

Drvarska 28; Stara Carsija

Skopje; Makedonija

Mob: +389 7042 8245

ABONIMI VJETOR

Shqipëri: 2000 lekë

Kosovë: 15 Euro

Maqedoni: 900 Denar

Evropë: 80 Euro

Ju bëjmë të ditur

se materialet e sjella në redaksi pavarësisht nëse botohen apo jo nuk i kthehen autorit. Koha e botimit të një materiali përcaktohet nga redaksia. Honoraret e shkrimeve autoriale ose përkthimeve duhet të vini t'i tërhiqni pranë Shtëpisë Botuese "Progresi" ose pranë zyrate të përfaqësimit në Kosovë dhe Maqedoni.

Përmbajtja

Urve ibn Mes'ud
Mustafa Erish

27

Dashuri për Allahun
kalon nga robërit e tij
Prof. dr. Sulejman Derin

10

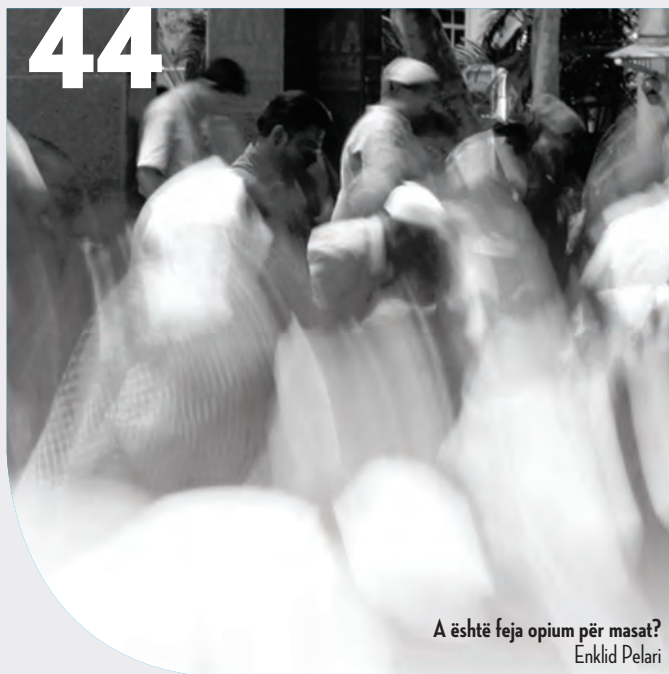

Umeti më i mirë
Osman Nuri Topbash

34

15

44

A është feja opium për masat?
Enklid Pelari

- 5 Umeti, ah umeti!
Ahmet Tashgetiren
- 8 Vendosmëria për t'u bërë
një umet krenar
Dr. Adem Ergyl
- 12 Obligimi për nënshtrimin ndaj Allahut
Ali Riza Temel
- 15 Largohuni nga haramet
Prof. dr. Ismail Lutfi Çakan
- 18 Besimtarit nuk i mbarojnë punët
Nuredin Jëlldëz
- 20 Pendimi
Ibrahim Koç
- 22 Inna lil-lahi, prehja shpirtërore
Xhafer Durmush
- 24 Në fe nuk ka imponim
Doç. dr. Kerim Bulladë

48

Mrekullitë e Kuranit 30

Një Ajet - Një Hadith 32

Kjo botë... Zotëri apo rob? 40

Selma Çevikollu

Modestia dhe mendjemadhësia 42

Sami Gëksyn

Jeta e Profetit Ibrahim (a.s.) - 2 46

Ibrahim Iljazi

Përse nxënësi nuk mund të mësojë? 48

Nuredin Nazarko

Bindja 52

Adem Saraç

Padrejtësia është mëkat i madh 58

Nexhat H. Spahiu

Ekulibri
Dr. Halis Demirxhan

50

Pjekuria në predikim
Sami Byykkajnak

55

Umeti

Ah Umeti!

— Ahmet Tashgetiren —

Të shkruash për gjendjen e umetit... U ula dhe u mendova. Pastaj pashë se çfarë kisha shkruar në të kaluarën. Në shtatorin e vitit 2011 kisha shkruar në Alltënolluk materialin me titull “Lutje për umetin”. Pasi e lexova atë, pashë se çdo gjë ishte e shprehur aty. Çfarë të bëj? Atë desha ta ndaja përsëri me ju me titullin: “Umeti, ah umeti!”

Po, umeti krenar në të dy botët ishte e duhet të jetë umeti i Muhamedit.

Zoti, dhulxhelal, i Cili është burimi i krenarisë, thotë në Kuranin Fisnik: “...**Në të vërtetë, krenaria (fuqia, dinjiteti dhe epërsia) është e Allahut, e të Dërguarit të Tij dhe e besimtarëve...**” (Munafikun, 8)

Pasi Kurani Fisnik shprehet se “Muhamedi është i Dërguari i Allahut”, brenda kornizës së “atyre që gjenden me Atë (të Dërguarin e Allahut)”, nxjerr në pah një tablo të mrekullueshme të “umetit të Muhamedit”. Ja, kjo tablo e mrekullueshme është në këtë formë:

“Muhamedi është i Dërguar i Allahut. Ata që janë me të, janë të ashpër ndaj jobesimtarëve e të mëshirshëm midis tyre. I sheh ata si përkulen dhe bien në sexhde, duke kërkuar dhuntinë dhe kënaqësinë e Allahut. Në fytyrat e tyre shihen shenjat e sexhdes. Ky është përshkrimi i tyre në Teurat. Ndërsa në Ungjill, shembulli i tyre përshkruhet si një farë e mbjellë që lëshon filiza e forcohet e pastaj ngrihet e fortë me kërcellin e vet, duke i gëzuar mbjellësit. (Kështu përshkruhen ata) me qëllim që, nëpërmjet tyre, Ai t'i zemërojë mohuesit. Për ata

midis tyre që besojnë dhe kryejnë vepra të mira, Allahu ka premtuar falje dhe shpërblim të madh.” (Fet’h, 29)

Fjala hyjnore vendosi para besimtarëve një synim për “ndërtimin e umetit”. Umet në një kuptim do të thotë “shoqëri prijëse, kryesore”. Umeti Islam do t’i prijë njerëzimit në mirësi dhe është drejtuar për t’u bërë një shoqëri që lufton me të këqijat. Ja, kjo tregohet qartë në këtë ajet fisnik:

“Le të dalë prej jush një grup (shoqëri prijëse) që të thërrasë për në mirësi, të urdhërojë për vepra të mira e të ndalojë prej veprave të shëmtuara! Këta njerëz do të jenë të shpëtuarit.” (Al’ Imran, 104)

Vlera e umetit, i cili u ndërtua nga i Dërguari i Allahut, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, dhe i cili kërkohet të ndërtohet edhe në të ardhmen, është kështu:

“Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin: (sepse) ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun....” (Al’ Imran, 110)

Umet do të thotë një shoqëri njerëzish që pasojnë të Dërguarin e Allahut (a.s.). Gjithashtu, do të thotë shoqëri islame që shkon gjurmëve të të Dërguarit të Allahut (a.s.), që ngjyrosset me ngjyrën e atij, që merr për shembull moralin e atij dhe që thuret me copën islame.

Popujt e ndryshëm, ngjyrat e ndryshme dhe gjuhët e ndryshme mblidhen nën kubënë universale të “umetit Islam”. Korniza e umetit do të thotë një kornizë universale islamo-humane. Në të gjitha kohërat umeti Islam tregon një bashkim të madh njerëzor.

Për shembull, bashkimi që formohet në Arafat përgjatë Haxhit, absolutisht është një takim dhe bashkim i umetit. Aty ka me qindra ngjyra, raca dhe gjuhë që janë takuar në audiencën e Krijuesit (xh.sh.). Ky takim është përfaqësuesi në miniatyrë i umetit të madh në të gjithë botën prej njerëzve që janë pastruar nga cilësitë e lidhura me interesat e dynjasë, që janë të vetëdijshëm për

nënshtrimin ndaj Allahut Teala, që i kanë zemrat e lidhura me njëri-tjetrin, që komunikojnë me mëshirë me njëri-tjetrin dhe që janë prijës në mirësi e mburojë kundër të keqes...

Pyetja e ditës është kjo:

“Vallë, sa e mbush umeti islam në këtë kohë brendësinë e “Umetit Krenar” që e përshkruan Fjala Hyjnore dhe që e ka thurur me duart e tij i Dërguari i Allahut (a.s.)? Shihet qartë se ka vuajtje. Shihet qartë se ka padrejtësi. Shihet qartë se ka privim nga të drejtat njerëzore. Arif Nihat Asia thotë në poezinë e tij: “Ebu Xhehli po shëtit nëpër kontinente.”

Umeti Islam i pati dhënë fund Ebu Xhehilit në Epokën e Lumturisë... Tani nga erdhi përsëri Ebu Xhehli? Çfarë i ka ndodhur umetit Islam që ai erdhi përsëri?

Nëse e shohim Daru’l-Islam dhe në sy na bien flamuj të huaj, padrejtësi dhe pushtime, do të thotë se diçka i ka ndodhur dhe po i ndodh “krenarisë” sonë.

Liria është një domosdoshmëri e Islamit dhe myslimanëve. Nëse myslimanët kanë probleme me lirinë vend për vend, do të thotë se ka një problem në identitetin tonë “Umet Krenar”.

Po të ishte umeti umet, është e qartë se Gaza nuk do të ishte Gaza. Po të ishte umeti umet, një fëmijë mysliman

në Somali nuk do të vdiste nga uria. Po të ishte umeti umet, diku më tutje nuk do të kishte një udhëheqës që bën fron prej ari në “vendin islam”. Po të ishte umeti umet, gjeografia islame nuk do të përpëlitej kështu në dhimbje e vuajtje. Umeti duhet të jetë umet. Umeti duhet të jetë një umet me të cilin krenohet i Dërguari i Allahut, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të. Umeti duhet të thuret nga Kurani Fisnik dhe duhet të gjejë krenarinë e dinjitetin që ka humbur. Umeti duhet të arrijë në një pjekuri që ta përfaqësojë Islamit në identitetin e tij. Për këtë arsye, menjëherë duhet të fillojë rindërtimi njeri për njeri, vend për vend dhe shtet për shtet. Kjo është sprovë jonë.

*“Nuk ka lutje
më të dashur te Allahu
që mund të bëjë rob
se kjo: O Zot! Mëshiroje
umetin e Muhamedit
me një mëshirë të
përgjithshme!”*

Të jesh umet do të thotë që ta thurim fetarinë tonë me personalitetin e të Dërguarit të Allahut, (a.s.). A është e mundur që të pohojmë se jemi “umeti i Muhamedit (a.s.)”, nëse heqim dorë nga kjo dhe me këtë gjendje në të cilën gjendemi? Abdulhakim Arvasin e kishin pyetur: “I nderuar, kur do të shpëtojë umeti i Muhamedit?” Abdulhakim Arvasi u ishte përgjigjur: “Ma tregoni umetin e Muhamedit, në mënyrë që t’ju them se kur do të shpëtojë.”

Dhimbjet që po përjetohej në shkallë umeti, lindin nga largësia ndërmjet nesh dhe të Dërguarit të Allahut (a.s.). Ndërsa shpëtimi nga këto dhimbje arrihet vetëm duke u afruar te Pejgamberi. Domethënë, vetëm duke u bërë umet i vërtetë... Për këtë arsye, duhet të bëjmë shumë lutje. Lutje do të thotë që të strehohemi te mirësia, ndihma dhe mëshira e Allahut Teala. Nëse nuk i lutemi Zotit (xh.sh.), nuk mund ta arrijmë suksesin e duhur. Të gjithë ne si umet kemi nevojë të madhe për mëshirën, faljen, mirësinë, ndihmën dhe begatinë e të Gjithëmëshirshmit. Edhe nëse nuk kemi asnjë hall, ne marrim dhe japim frymë me mirësinë e Tij. Andaj, zemrat tona gjithmonë duhet të jenë të lidhura me Atë. Por, nëse po përpëlitemi në vuajtje të gjithë si umet, atëherë, jemi të detyruar të trokasim edhe më shumë në atë derë sublime. Ndoshta në fillim duhet t’i përveshim krahët për të bërë lutje me vepra. Lutje me vepra do të thotë që të përpiqemi ta rindërtojmë veten tonë. Rindërtim njeri për njeri, vend për vend dhe shtet për shtet, në mënyrë që t’i kapim për dore ata që kanë humbur dhe t’i fitojmë përsëri një nga një.

Nëse na kanë humbur sytë, duhet t’i kërkojmë, t’i gjejmë dhe t’i përdorim siç na urdhëron Krijuesi. Nëse na ka humbur vetëdija, duhet ta kërkojmë, ta gjejmë dhe ta përdorim siç dëshiron Allahu Teala. Nëse na ka humbur zemra, duhet ta kërkojmë, ta gjejmë dhe ta përdorim siç dëshiron Zoti (xh.xh.). Nëse na ka humbur toka apo shteti ynë, duhet t’i kërkojmë, t’i gjejmë dhe t’i përdorim siç na udhëzon Krijuesi ynë. T’i ndërtojmë përsëri xhamitë, minberet, mihrabët, namazet, agjërimet, pelegrinazhet, zekatet, sexhdet, ruku të, qëndrimet në këmbë përgjatë namazeve, imamet, myezinët, nënat, baballarët, të rinjtë dhe të moshuarit... Të edukojmë përsëri Ebu Bekër, Umerë, Osmanë, Ali, Muadhë, Ammarë, Fatime, Hatixhetë, Ajshet dhe Nesibetë.

Pas lutjeve me vepra, zemrat tona duhet t’i drejtojmë te i Gjithëmëshirshmi e Mëshirëploti...

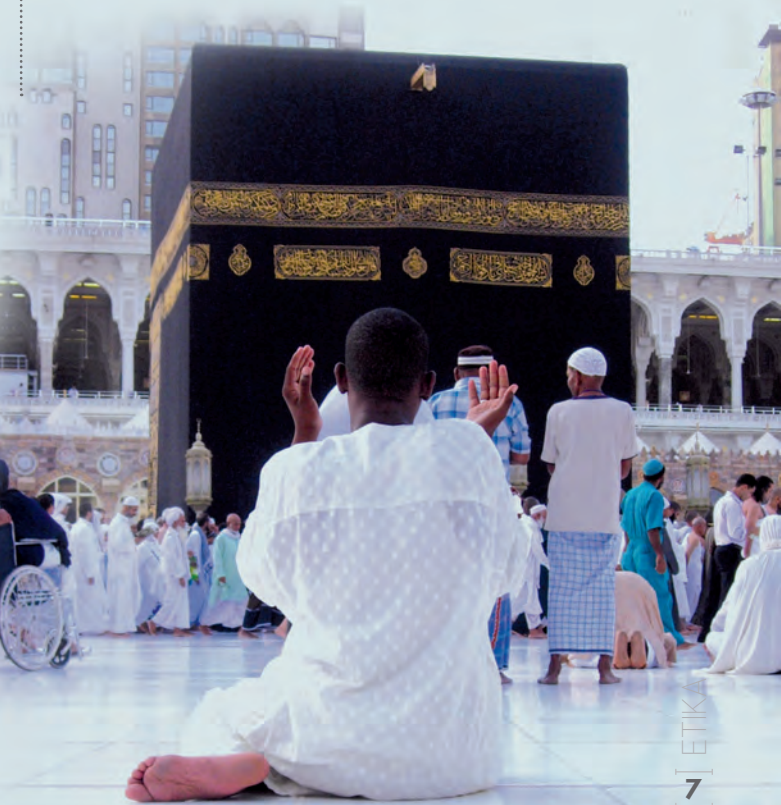
Në zemrat tona duhet të ndjehen klithmat e dhimbshme të myslimanëve... Për shembull, klithma që ta copëton zemrën e nënës që detyrohet ta lërë në rrugë fëmijën e saj në Somali... Për shembull, britma e nënës në Bosnje... Për shembull, britmat e shtëpive që shkatërrohen me topa në Gaza... Klithmat e civilëve që vriten e masakrohen me çdo lloj arme në Afganistan. Britmat e masave popullore në Siri, Libi, Egjipt etj., që vriten nga udhëheqja e tyre.... Andaj duhet të themi këtë lutje që i Dërguari i Allahut (a.s.), e ka thënë në një hadith fisnik të tij:

“Nuk ka lutje më të dashur te Allahu që mund të bëjë rob se kjo: ‘O Zot! Mëshiroje umetin e Muhamedit me një mëshirë të përgjithshme!’” (Ali Mutaki, nr: 3212, 3702.)

Gjithashtu duhet të lutemi si miqtë e Allahut të cilët iu lutën Zotit (xh.xh.), duke u nisur nga lutja e mësipërme e të Dërguarit të Allahut (a.s.):

“O Allah! Fale umetin e Muhamedit! O Allah! Mëshiroje umetin e Muhamedit! O Allah! Ndihmoje dhe jepi fitore umetit të Muhamedit! O Allah! Mbroje Umetin e Muhamedit! O Allah! Bashkoje umetin e Muhamedit! O Allah! Rregulloje umetin e Muhamedit!

O Zot! Mos na lër në dorë të atyre që nuk na mëshirojnë!”

VENDOSMËRIA PËR T'U BËRË NJË UMET KRENAR

Dr. Adem Ergyl

Allahu i Lartësuar thotë: **“...Në të vërtetë, krenaria është e Allahut, e të Dërguarit të Tij dhe e besimtarëve...”** (Munafikun, 8) Po, ky umet është një shoqëri e lartë që formohet nga robërit krenarë të Zotit krenar dhe është një umet krenar i një profeti krenar. Në një ajet tjetër fisnik, Allahu Teala e cilëson kështu këtë umet të nderuar: **“Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin...”** (Al' Imran, 110) Atëherë, ky umet asnjëherë nuk duhet të bjerë në poshtërim dhe gjithmonë duhet të dijë t'ia dalë mbanë për ta mbrojtur krenarinë e tij. Për t'ia dalë mbanë kësaj, së pari duhet të kërkojë përgjigje për pyetjen, **“Çfarë umeti është umeti krenar?”** – në vështrimin e Zotit (xh.xh.).

Kurani Fisnik në ajete të ndryshme na e shfaq kornizën se si duhet të jetë ky umet. Ja, në këtë shkrim do të përpiqemi të shpjegojmë anët kryesore të kësaj kornize.

Historia është si shtegu i umeteve. Krenaria për mbartjen e amanetit hyjnor shpesh herë ka ndërruar dorë dhe vendin e njerit e ka marrë tjetri. Ky ndryshim, siç ka shkaqet e tij të dukshme, ka edhe ato të padukshme. Ky ajet fisnik na tregon qartazi se sipas cilit ligj hyjnor realizohet kjo e fshehtë:

“O ju që keni besuar! Nëse ndokush prej jush braktis besimin e vet, dini se Allahu do të sjellë njerëz, që i do dhe që e duan; të përulur me besimtarët dhe të ashpër me femohuesit; që luftojnë në rrugën e Allahut dhe nuk i tremben qortimit të asnjë qortuesi. Kjo është mirësia e Allahut, të cilën Ai ia jep kujt të dojë. Allahu është Bujar i madh dhe i Gjithëditur.” (Maide, 54)

Në këtë ajet fisnik bien në sy këto pesë cilësi të ume-

tit prej të cilit Allahu Teala është i kënaqur:

1. Ndërmjet Allahut dhe këtij umeti ka një marrëdhënie me në qendër dashurinë. Ky umet është një popull që e ka zemrën të përkushtuar ndaj Allahut Teala. Asnjë dashuri tjetër nuk mundet dot t'ia kalojë dashurisë së Allahut te ai. Një dashuri e tillë është e domosdoshme dhe primare për të përfaqësuar sundimin e Zotit (xh.xh.), në sipërfaqen e tokës, sepse, të bësh një punë në emër të Atij, t'i japësh përparësi vullnetit të Atij ndaj vullnetit personal dhe vullneteve të tjera, të bëhesh rob vetëm i Atij dhe t'ia dedikosh çdo gjë Atij sa herë që të jetë e nevojshme, mund të realizohet vetëm në sajë të një dashurie të atillë. Andaj, pa dashuri nuk mund të bëhemi umet krenar.

2. Njerëzit e këtij umeti janë të përulur ndaj besimtarëve. Mendjemadhësia është një pengesë mjaft e madhe që qëndron si kala e pamposhtur në frenimin për t'u bërë umet. Siç nuk mund të zhvillohen ndjenjat e vëllazërisë nëpër shoqëritë që e përcmojnë njëra-tjetrën, gjithashtu ato nuk mund të miqësohen, të bashkëpunojnë me njëra-tjetrën dhe të bëhen si një ekip. Shoqëritë, të cilat formohen nga trupa që në zemrat e tyre nuk ka miqësi e dashamirësi për të tjerët, nuk mund të quhen as xhemat dhe as umet. Si mund të bëhet një umet krenar me grupet e njerëzve që formohen nga individë që nuk e respektojnë dhe nuk kanë konsideratë për njëri-tjetrin?!

3. Njerëzit e këtij umeti dinë të qëndrojnë denjësisht, fuqishëm dhe ndershmërisht ndaj femohuesve që nuk e pranojnë Zotin dhe të vërtetën. Asnjëherë nuk do të dalë një umet krenar nga ata që pothuaj-

se e pranojnë poshtërimin për shkak të interesave të ndryshme të kësaj bote dhe bëjnë miqësi me qafirët. Ata që përpiqen ta fitojnë krenarinë jo duke qëndruar në anën e Zotit (xh.xh.) dhe të vërtetës, por në anën e qafirëve dhe duke u përpjekur që t'u duken sa më mahnitës atyre, asnjëherë nuk do ta shijojnë krenarinë. Kjo është njëra prej humbjeve më të mëdha, në të cilën ka rënë sot umeti islam. Nga ana tjetër, edhe shoqëritë që nuk synojnë të bëhen të fuqishme nga çdo aspekt dhe fuqish, do të poshtërohen kundrejt të fuqishmëve. Nisur nga kjo, umeti islam asnjëherë nuk duhet ta neglizhojë të qenët i fuqishëm nga aspekti ushtarak, ekonomik, shkencor dhe politik.

4. Ata nuk hezitojnë asnjëherë për të luftuar në rrugë të Allahut, por e kryejnë këtë obligim duke flijuar pasurinë e jetën e tyre. Gjithashtu, asnjëherë nuk bien në plogështi dhe nuk reshtin së flijuari për këtë çështje. Sepse populli që e lë xhihadin (luftën në rrugën e Allahut), e meriton poshtërimin. Xhihad është emri i përbashkët i çdo lloj përpjekjeje, mundimi dhe veprimi që bëhet për ta lartësuar emrin e Allahut dhe për ta bërë sundues ligjin e Tij në sipërfaqen e kësaj bote. Mirësia dhe epërsia është e drejtë jo e atyre që rrinë këmbëkryq, por e atyre që përpiqen dhe mundohen. Ata që janë robër të interesave dhe të të ardhurave të kësaj bote, sigurisht se nuk mund të marrin pjesë nga gjërat sublime. Xhihadi është cilësi e rixhaleve, domethënë, e burrave. Popujt që nuk kanë rixhal, detyrimisht poshtërohen nga popujt e tjerë.

5. Ata nuk i tremben qortimit të asnjë qortuesi në rrugën e Zotit (xh.xh) dhe të vërtetës. Ai që nuk i beson kauzës së vet, nuk mund të ketë besim te vetja e tij. Ndërsa ata që nuk kanë besim në veten e tyre, nuk mund të bëjnë vepra proaktive, domethënë, vepra me në qendër vlerat. Njerëzit e tillë shtypen, nënshtrohen dhe e ulin kokën nga ndikimi i presionit që mund t'u bëhet. Andaj, krenaria nuk mund të fitohet me këndvështrimin "çfarë do të thonë të tjerët". Përkundrazi, respektin dhe krenarinë e fitojnë vetëm ata që thonë: "Ajo që duhet të bëhet është ajo që kërkon Zoti (xh.xh.) dhe e vërteta."

Umeti më i mirë është umeti mesatar. Domethënë, jo një umet në të cilin përfaqësohet radikalizmi, por në të cilin përfaqësohet mesatarja, ekuilibri dhe drejtësia. Në ajetin fisnik thuhet kështu për këtë cilësi të umetit krenar:

"Kështu, Ne ju kemi bërë një umet të mesëm, që të bëheni dëshmitarë përmbi njerëzit dhe që i Dërguari të jetë dëshmitar përmbi ju..." (Bakara, 143)

Ifrati dhe tefriti janë pengesa të mëdha për t'u bërë

një umet prijës dhe lider. Nëse dëshirojmë të bëhemi prej atyre që njerëzit i shikojnë dhe ne u caktojmë drejtimin, patjetër duhet të kemi një masë ekuilibruese. Kjo, në një aspekt, do të thotë që të bëhemi përfaqësues të drejtësisë. Një umet që nuk hesht ndaj padrejtësisë së të padrejtit dhe që nuk rri indiferent ndaj rënkimit të të dhunuarit, herët apo vonë do të fitojë krenari në ekuilibrat ndërkombëtarë dhe do të lartësohet në një pozitë që e respektojnë të gjithë popujt. Mbrotjtja e njerëzisë arrihet vetëm në sajë të një umeti të tillë, pra, krenar dhe të denjë.

Umeti krenar është një umet që ia del mbanë për të vepruar me një mendje të përbashkët, sepse Allahu i Lartësuar tregon një cilësi jetike të këtij umeti kur shprehet në ajetin fisnik: **"...Ata konsultohen ndërmjet tyre për punët e veta..."** (Shura, 38) Nëse umeti islam dëshiron të arrijë krenarinë, është i detyruar të formojë "Qendrën e Konsultimit të Umetit". Një këshill konsultimi që do të lindë nga bashkimi i dijetarëve dhe liderëve, do të marrë vendime që u hapin rrugë zgjidhjeve të problemeve të umetit dhe do të ndërtojë përsëri krenarinë dhe dinjitetin e umetit islam.

Umeti krenar dhe më i mirë nuk është një umet që merret vetëm me hallin e tij, por është një umet që merr mbi supë përgjegjësinë e nxjerrjes së të gjithë njerëzisë nga errësira në dritë. Qëllimi i ekzistencës së këtij umeti nuk mund të jetë vetëm shpëtimi i vetes së tij. Allahu Teala thotë në ajetin fisnik:

"Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin: (sepse) ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun..." (Al' Imran, 110)

Umeti më i mirë e arrin këtë cilësi sublime duke thirrur në mirësi. Një umet i tillë është i obliguar të sigurojë mirëqenien e kësaj bote. Ndalimi i krimeve dhe tiranive, zhdukja e të këqijave dhe ligësive, mbrotjtja e mirësive dhe virtyeteve është një detyrë hyjnore që i është dhënë umetit më të mirë.

Nëse sot individët e umetit islam nuk përpiqen në rrugën për ta fituar krenarinë dhe dinjitetin që e presin nga Allahu i Madhëruar dhe e privojnë veten duke rënë në neglizhencë dhe në mjerimin e sëmundjen e dembelizmit, duhet ta dinë se në vend të tyre mund të vijë një umet tjetër më i mirë dhe krenar. Ajo që duhet të bëjmë është: T'i drejtohem pendimit të gjithë së bashku, ta nisim rrugën me vendosmëri duke thënë "Bismi'l-lahi'rr-Rrahmani'rr-Rrahim" në përpjekjen për t'u bërë përsëri një umet i madh e krenar dhe t'i mbështetemi Allahu Teala. Ai që e jep rezultatin është Allahu i Lartësuar.

Dashuria për Allahun

Prof. dr. Sulejman Derin

KALON NGA ROBËRIT E TIJ

Një besimtar gjithmonë duhet të ketë kujdes se me cilët njerëz shoqërohet e bën miqësi, në mënyrë që të arrijë përsosmërinë në besimin e tij. Të jetuarit bashkë me njerëzit dijetarë, të devotshëm e të urtë dhe marrja e së njëjtës frymë me ata, e lartëson përsëritjen e besimtarit. Për këtë arsye, besimtari që hyn në rrugën e përsëritjes, së pari duhet të dojë Zotin (xh.xh.), pastaj të Dashurin e Zotit (a.s.) dhe pastaj sahabët e të Dashurit të Zotit. Sipas Imam Rabbanit, dashuria për besimtarët e devotshëm, për të urtët dhe veçanërisht për besimtarët e varfër ndërmjet atyre është kapital i ahiretit për besimtarin. Imami, në një letër që ia ka shkruar një nxënësi të tij (vëll. I, letra e 74-t) thotë kështu:

“Letra juaj e vlefshme dhe fisnike ka arritur në dorën tonë. Nga përmbajtja e letrës kuptohet se ju i doni dhe jeni të interesuar për të varfrit dhe njerëzit e devotshëm. Kjo gjendje është kapital i lumturisë, sepse të devotshmit janë njerëz që gjithmonë i zbatojnë dispozitat e Allahut të Lartësuar. “(Të devotshmit) janë njerëz të atillë që edhe të tjerët nuk i lënë të bien në mëkate dhe në fatkeqësi kur rrinë bashkë me ta.” (Muslim, Dhikr, 8, nr: 1689.) I Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë për të varfrit: “Ka shumë njerëz me flokë të shkapërderdhura dhe të përzënë nga dyert, të cilët, nëse betohen në emrin e Allahut, Allahu nuk i nxjerr gënjeshtarë në betimin e tyre.” (Buhari, Sulh, 8.)

Për këtë arsye, besimtari nuk duhet të përdorë masat e kësaj bote, por të botës tjetër në dashurinë e tij. Ai duhet t’i bëjë shokë ata që janë miq të Allahut dhe të Dërguarit të Tij, edhe nëse janë të varfër dhe të dobët, sepse ai që e do atë që e do Allahun Teala, pas pak kohësh fillon ta dojë edhe Zotin e tij. Përkundër kësaj, ai që i do ata që nuk e duan Allahun dhe të Dërguarin e Tij, privohet nga dashuria hyjnore. I Dërguari i Allahut (a.s.), e shpjegon kështu në një hadith fisnik rrjedhën e kësaj gjendjeje shpirtërore ndërmjet njerëzve: “Shoku i mirë dhe shoku i keq janë si ai që tregton erë të mirë dhe ai që i fryn shakullit. Ai që tregton erë të mirë mund të të japë prej saj ose mund të blesh prej tij ose mund të ndjesh aromën e këndshme. Ndërsa ai që i fryn shakullit ose mund të të djegë rrobat ose merr erën e keqe prej tij.” (Muslim, Birr, 146.) Për këtë arsye, mistikët i kanë dhënë shumë rëndësi qëndrimit bashkë me të devotshmit dhe të sinqertët. Veçanërisht në ditët tona, me daljen në pah të miqësive artificiale me anë të shtypit dhe medias, shoqëritë e këqija kanë rrethuar çdo anë.

Imam Rabbani, krahas sugjerimit që të rrimë me njerëz të mirë dhe t’i duam ata, nuk heziton ta kundërshtojë edhe ekstremizmin e mistikëve në këtë çështje. Po, ne e duam të Dërguarin e Allahut (a.s.) dhe të gjithë dijetarët e të devotshmit që të çojnë te Allahu Teala, por kjo dashuri nuk mund të jetë e verbër dhe pa rregulla. Për fat të keq, edhe në ditët e sotme, atri-

buimi i fuqive përtej njerëzore ndaj disa udhëzuesve radikalë dhe shpirtërorë në dashuri, shembujt e këqij të së cilës po i hasim çdo ditë me shumicë, edhe në atë kohë ka qenë një problem për sufitë/mistikët. Veçanërisht, nëse këto lavdërime i bëhen vetë njeriut, atëherë, formohet një situatë edhe më e vështirë për ta parandaluar. Imam Rabbani e kritikon me një metodë mjaft domethënëse nxënësin e tij që e lavdëroi pa masë:

“O miku im i nderuar! Në letrën tuaj ka një shprehje të formës “dielli i dy botëve”. Kjo është një cilësi që i përket Allahut Teala, i Cili është vaxhibu'l-vuxhud. Andaj, si mundet një rob i dobët, i cili nuk ka fuqi për asgjë, të kërkojë ortakëri me Allahun Teala dhe të vrapojë në një rrugë të tillë? Si mund të ndodhë kjo veçanërisht në jetën e ahiretit, dija e së cilës i përket vetëm Allahut Teala, i Cili është sunduesi i ditës së fesë (ditës së gjykimit)?”

Sipas asaj që kuptohet nga këto fjalë, ajo që i ka hije robit është të qenët i vetëdijshëm për nënshtrimin ndaj Zotit (xh.sh.) dhe mosmashtimi nga komplimentet dhe lavdërimet e njerëzve. Përveç të tjerash, Imam Rabbani, gjendjen e vështirë me të cilën njerëzit do të përballen në ahiret dhe dobësinë e njerëzve kundrejt Zotit (xh.sh.), e shpreh kështu duke e përshkruar me ajetet e Kuranit Fisnik:

“Allahu i Lartësuar do të thotë kështu Ditën e Kia-metit: “...**Kujt i përket pushteti i kësaj dite...?**” Përsëri do të përgjigjet vetë duke thënë: “...**Allahut, të Vetmit, Ngadhënjimtarit!**” (Gafir, 16) Atë ditë nuk do të ketë gjë tjetër për robërit përveç frikës dhe shqetësimit.”

Sipas Imami, edhe dashuria që shfaqet ndaj murshidit nuk duhet të jetë një dashuri e thatë. Dashuria e gjen vlerën e saj të vërtetë vetëm me bindje ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Tij, sepse në të vërtetë, murshidi e ka marrë rrugën për ta çuar nxënësin e tij te këto dy burime. Për këtë arsye, Imami e këshillon nxënësin e tij, i cili shprehej se e donte Imamin, që ta pasojë të Dërguarin e Allahut (a.s.) dhe që dashuritë ndaj gjërave të kësaj bote të mos e pengojnë në lidhje me këtë çështje:

“Ti duhet ta pasosh të Dërguarin e Allahut (a.s.), sepse shpëtimi është i pamundur pa u pasuar ai. Ti nuk duhet t’u bësh komplimente stolive dhe joshjeve të kësaj bote dhe duhet të mos preokupohesh me ekzistencën apo mosekzistencën e tyre, sepse kjo botë ka tërhequr zemërimin e Allahut. Ajo nuk ka aspak vlerë te Allahu Teala. Mospreokupimi me këtë botë duhet të jetë më i mirë për robërit se preokupimi me të. Tradhtia e kësaj bote dhe e vërteta se si ajo të ikën nga duart me shpejtësi, dihet, madje edhe shikohet. Andaj merr mësim nga banorët e kësaj bote që kanë ardhur më parë dhe tashmë kanë vdekur!”

Imam Rabbani është kundër çdo lloj mëvetësimi që mund të bëhet ndaj të Dërguarit të Allahut (a.s.). Veçanërisht, nxjerrja e të Dërguarit të Allahut (a.s.),

jashtë boshtit të besimit me qëllim për të fituar zemrat e njerëzve të tjerë, Allahu na ruajt, është një mëkat që i shpie në kufër ata që e bëjnë. Imami e shpjegon me detaje këtë gjendje në letrën e 80-të të vëllimit të parë. Sipas Imami, bindja dhe dashuria ndaj Allahut Teala nuk mund të realizohet pa bindjen dhe dashurinë ndaj të Dërguarit të Allahut (a.s.):

“Allahu Teala ka thënë: “**Kush i bindet të Dërguarit, i është bindur Allahut...**” (Nisa, 80) Atëherë, bindja ndaj të Dërguarit të Allahut (a.s.), është bindje ndaj Allahut të Madhëruar. Ndërsa mosbindja ndaj të Dërguarit të Allahut (a.s.), është mosbindje ndaj Allahut Teala. Për ata që pandehin se bindja ndaj Allahut Teala është ndryshe nga bindja ndaj të Dërguarit të Allahut (a.s.), Allahu (xh.xh.), na ka lajmëruar se janë qafirë duke thënë: “**Vërtet, ata që mohojnë Allahun dhe të dërguarit e Tij dhe dëshirojnë të ndajnë Allahun nga të dërguarit e Tij, duke thënë: “Ne disa i besojmë e disa nuk i besojmë” dhe duke dashur që kështu të zgjedhin një rrugë të ndërmjetme, pikërisht ata janë mohuesit e vërtetë. Ne kemi përgatitur dënim poshtërues për mohuesit.**” (Nisa, 150-151)

Siç fillon dashuria ndaj Allahut Teala së pari duke dashur të Dërguarin e Allahut (a.s.), edhe dashuria ndaj të Dërguarit të Allahut (a.s.), së pari fillon duke dashur shokët e tij. Sipas Imami, dashuria dhe bindja ndaj të Dërguarit të Allahut (a.s.), nuk mund të realizohet pa i dashur dhe pa i pasuar sahabët e tij:

“Nisur nga kjo, nëse i kthehem sërish temës sonë, mund të themi se pohimi për pasim të të Dërguarit të Allahut (a.s.), pa pasuar rrugën e sahabëve të nderuar është një pohim i humbur, domethënë, i pavlerë. Ata që pohojnë se e duan të Dërguarin e Allahut (a.s.), duke mos i pasuar sahabët e tij, jo vetëm që nuk e pasojnë të Dërguarin e Allahut (a.s.), por janë edhe në kundërshtim të plotë me të. Si mund të jetë i mundur shpëtimi i atyre që ndjekin këtë rrugë të gabuar? Ajeti i mëposhtëm e shpreh qartë gjendjen e njerëzve të tillë: “**Ata pandehin se janë në të drejtë, por dijeni se ata janë gënjeshtarë.**” (Muxhadele, 18)

Ai njeri që e do Allahun Teala, e do edhe të Dërguarin e Tij, edhe sahabët që e ndjekin rrugën e të Dërguarit (a.s.). Imami në shumë letra të tij i refuzon fuqishëm ata që i nënçmojnë sahabët, ndërkohë që pohojnë se e duan të Dërguarin e Allahut dhe Ehli Bejtin:

“Nënçmimi i sahabëve të nderuar me të vërtetë është nënçmimi i të Dërguarit të Allahut Teala (a.s.). Ai njeri që nuk i respekton sahabët, nuk i beson të Dërguarit të Allahut, sepse mendimi se ata kanë qenë të këqij, të çon te rezultati se edhe Pejgamberi (a.s.), ka qenë i keq. Andaj, i kërkojmë mbrojtje Allahut Teala që të mos biem në një besim të tillë të gabuar.

Shkrimin tonë le ta përfundojmë me këtë lutje të të Dërguarit të Allahut (a.s.): “**O Zot! Më bëj që të të dua Ty, të dua ata që të duan Ty dhe të dua ata që më afrojnë te Ti!**” Amin!..

Obligimi

për nënshtrimin ndaj Allahut

Ali Riza Temel

Çdo gjë që posedojmë është mirësi që na e ka dhuruar Allahu i Lartësuar. Njëri prej emrave të bukur të Zotit (xh.xh.), është edhe “Vehhab”, që do të thotë Dhënës me bollëk dhe pa hesap. Ajeti: **“Vetëm Allahut i përket sundimi i qiejve dhe i Tokës...”**, përmendet në njëzet vende në Kuranin Fisnik me të njëjtat fjalë. Në një ajet tjetër thuhet: **“Thuaj (o Muhamed): “O Allah, Zotëruesi i gjithë Pushtetit! Ti ia jep pushtetin kujt të duash dhe ia heq kujt të duash; Ti lartëson kë të duash dhe poshtëron kë të duash. Çdo e mirë është në Dorën Tëndë! Ti je vërtet i Plotfuqishëm për çdo gjë.”** (Al' Imran, 26)

Ne kemi ardhur të zhveshur në këtë botë dhe do të shkojmë të zhveshur edhe kur të shpërngulemi nga ajo. Ne nuk jemi posedues as të vetes sonë, sepse edhe në trupin tonë nuk mund të bëjmë çfarë të dëshirojmë. Për shembull, nuk mund të tentojmë për të bërë vetëvrasje duke thënë: “Sidoqoftë është trupi im.” Kjo, sepse pa na dhënë leje Allahu i Lartësuar nuk mund ta përdorim ama-

netin e dhënë si të dëshirojmë vetë. Ne nuk kemi ekzistuar dhe Allahu Teala na solli në ekzistencë. Gjithashtu na njoftoi se edhe Ai vetë ekziston. Ne nuk jemi posedues të ekzistencës, por dëshmitarët e saj. Dëshmi do të thotë të shohësh se çdo gjë i përket Atij dhe ta pranosh këtë të vërtetë. Asnjë nuk ka të drejtë të lavdërohet dhe të mburret me gjërat që i janë dhënë amanet për t'u sprovuar. Kur lindëm, çdo gjë e gjetëm gati në këtë botë. Qumështi në gjinjtë e nënës sonë ishte mirësia e parë që na u dha. Ajri që marrim frymë, organet tona që zhvillohen me kalimin e ditëve, sytë, veshët, mendja, zgjuarsia, duart, këmbët dhe çdo gjë tjetër, janë mirësi të Allahut Teala që na i ka dhënë ne. Po të mos i kishim aftësitë që na janë dhënë që nga lindja dhe mundësia e kushtet për t'i përdorur këto aftësi, asgjë nuk do ta posedonim dot. Allahu i Madhëruar thotë në Kuranin Fisnik: **“Ai ju jep gjithçka që i kërkon. Edhe nëse përpiqeni t'i numëroni dhuntitë e Allahut, nuk do të mund t'i numëroni dot. Njeriu është vërtet i padrejtë dhe mosmirënjohës.”** (Ibrahim, 34)

Fe do të thotë borxh, kundërvlerë, bindje etj. Fetaria, në një lloj mënyre, është të ndjerët se jemi borxhli kundrejt Zotit (xh.xh.) dhe përpjekje për të kryer falënderimin për mirësitë e pafundme që na i ka dhënë. Në të vërtetë, sado që të përpiqemi, është e pamundur ta falënderojmë Allahun Teala ashtu siç e meriton Ai. Siç ka thënë edhe Sadi Shirazi, madje edhe në një frymëmarrje ka dy mirësi. Meqë falënderimi duhet të bëhet për çdo mirësi, atëherë, kush mund ta kryejë falënderimin ndaj Allahut (xh.sh.), siç duhet? Allahu Teala nuk kërkon nga ne më shumë se kemi fuqi për të bërë. Ndërsa, të mos bëjmë atë që mundemi është pabesi dhe mosmirënjohje.

Allahu i Madhëruar nuk i ka borxh askujt. Çdo gjë që ne kemi është mirësi e Tij, që na e ka dhënë pa na kërkuar ndonjë kundërvlerë. Për këtë arsye, robi nuk mund të ketë ndonjë ankesë kundër Zotit (xh.xh.). Ai vetëm mund t'i lutet dhe t'i përgjërohet Zotit për t'ia hequr vuajtjet dhe vështirësitë.

Ngaqë Allahu Teala është poseduesi i çdo gjëje, bën çfarë të dëshirojë, i jep kujt të dojë atë që do dhe ia merr kujt të dojë atë që do. Kindi, i cili konsiderohet filozofi i parë musliman, shprehet në lidhje me këtë çështje: "Çdo gjë që kemi është mirësi që na e ka dhënë Allahu i Lartësuar, i Cili është krijuesi i mirësisë. Ai e merr pas mirësinë kur të dëshirojë dhe mund t'ia japë kujt të dëshirojë. Në fakt, po të mos ia jepte atij që dëshiron, ajo mirësi asnjëherë nuk do të arrinte te ne. Ndonjëherë kur na e merr atë mirësi me dorën e armikut, pandehim se na ka bërë keq. Të mos harrojmë se poseduesi i amanetit ka të drejtën e tij që ta marrë amanetin dhe t'ia japë kujt të dëshirojë. Kjo dukuri për ne nuk është as turpërim dhe as lëndim. Turpi dhe lëndimi i vërtetë është fakti që ne mërzojemi kur na merret nga duart amaneti, sepse, një moral të tillë e kanë vetëm të pangopurit, koprracët dhe ata që nuk e ndajnë dot të mirën nga e keqja. Nëse dikush e pandeh si mall të vetin amanetin që i është lënë, do të thotë se ai ka një

këndvështrim që nuk e shtyn për ta falënderuar Allahun Teala, sepse, falënderimi më i pakët që mund t'i bëhet poseduesit të amanetit, është kthimi i amanetit me një prehje të plotë shpirtërore, me kënaqësi dhe sa më shpejt të jetë e mundur kur ai ta kërkojë amanetin. Atëherë, ai që mërzoj kur e kthen amanetin, do të thotë se e falënderon pak Allahun (xh.sh.). (Kindi, Felsefi Risaleler, fq. 294, përkth: M. Kaja.)

Ata që gëzohen kur marrin, nuk duhet të mërzojnë kur të japin, sepse ai që u ka dhënë mund të mos u jepte që në fillim. Ai nuk është i detyruar për të dhënë. Edhe përfitimi nga një mirësi për një kohë të pakët e bën të obligueshëm falënderimin për robin. Por ja që ne i pandehim si pasurinë tonë mirësitë që na janë dhënë për t'u sprovuar. Vetën tonë nuk e pandehim si qiraxhi por si pronari i mallit.

Në të vërtetë, çdo gjë është e Allahut Teala. Edhe ato që japim nuk janë gjërat tona. Allahu i Madhëruar thotë në Kuranin Fisnik: **"Ky është Libri në të cilin nuk ka dyshim. Ai është udhërrëfyes për të devotshmit, të cilët besojnë në të fshehtën, falin namazin dhe japin nga ajo që u kemi dhënë Ne."** (Bekare,

2-3) Mallin e kujt po fshehin ata që hezitojnë për të dhënë?

Nëse dikush i dhuron dikujt një vresht rrush dhe nëse ky dikush që e merr vreshtin heziton të japë dy bistakë rrush, a i ka hije? A i ka hije një sjellje e tillë një njeriu të pjekur? Nëse dikush i jep 100 mijë lekë dikujt dhe i kërkon atij që dy mijë e pesëqind lekë prej tyre t'ua japë të varfërve, ndërsa ai shfaq koprraci dhe nuk ia plotëson këtë dëshirë, çfarë mund t'i thuhet këtij njeriu? Sigurisht se me shprehjet më të thjeshta mund t'i thuhet tradhtar, njeri që s'ka respekt dhe mosmirënjohës. Andaj, ata që hezitojnë për të dhënë zekatin le ta kontrollojnë edhe një herë gjendjen e tyre.

Njeriu në përgjithësi është krijuar i dobët, andaj bëhet egoist dhe koprrac nëse nuk e zhvillon veten me besim dhe dije. Allahu Teala e shpreh kështu këtë dukuri: **"...Sikur ju të zotëronit thesaret e më-**

*Kur lindëm,
çdo gjë e gjetëm gati
në këtë botë. Qumështi në gjinjte e
nënës sonë ishte mirësia e parë që
na u dha. Ajri që marrim frymë,
organet tona që zhvillohen me
kalimin e ditëve, sytë, veshët,
mendja, zgjuarsia, duart, këmbët
dhe çdo gjë tjetër, janë mirësi të
Allahut Teala që na i ka dhënë
ne. Po të mos i kishim aftësitë që
na janë dhënë që nga lindja dhe
mundësia e kushtet për t'i përdorur
këto aftësi, asgjë nuk
do ta posedonim
dot.*

shirës së Zotit tim, edhe atëherë ju do të rrudhni dorën nga droja, se do të shpenzoheni. Njëmend, njeriu rëndom është koprrac.” (Isra, 100)

“Për sa i përket njeriut, kur Zoti i tij e sprovon atë, duke e ngritur lart dhe duke i dhënë mirësi, ai thotë: “Zoti im më ka nderuar.” Por, kur e sprovon atë, duke ia ngushtuar mjetet e jetesës, ai thotë: “Zoti im më ka poshtëruar.” Nuk është kështu! Por ju nuk silleni mirë me jetimët dhe nuk e nxitni njëri-tjetrin për t’i ushqyer të varfrit. Trashëgimi-në (e të dobtëve) e zhvatni me lakmi të pangopur dhe e doni pasurinë me një dëshirë të pakufishme.” (Fexhr, 15-20)

Kur njeriu bëhet i fuqishëm dhe i pasur, llastohet dhe e kapërcen cakun. Nemrudi, Faraoni dhe Karuni janë shembujt më të gjallë të kësaj dukurie. Allahu Teala i pati dhënë Karunit pasuri të pallogaritshme: **“Me të vërtetë, Karuni ka qenë nga populli i Musait, por i shtypte ata. Ne i patëm dhënë atij aq thesare, sa që çelësat e tyre vështirë se do të mund t’i mbante një grup njerëzish të fuqishëm. Njerëzit e popullit të tij i thanë: “Mos u ngazëlle me pasurinë që ke, sepse Allahu nuk i do ata që ngazëllehen! Por përpiqu me atë që të ka dhënë Allahu të fitosh jetën e botës së ardhshme, duke mos harruar pjesën tënde në këtë botë. Bëju mirë të tjerëve, ashtu si të ka bërë mirë ty Allahu. Mos kërkto ngatërresa në Tokë, sepse Allahu nuk i do ngatërrestarët.” Ai tha: “Kjo më është dhënë vetëm prej diturisë sime”. Vallë, a nuk e dinte ai, se Allahu kishte zhdukur para tij shumë brezni, që kishin qenë më të fuqishëm dhe që kishin grumbulluar më shumë pasuri se ai? Por keqbërësit nuk do të pyeten për gjynahet e tyre.” (Kasas, 76-78)**

Çfarë do arrinte të fitonte njeriu, i cili ka ardhur lakuriq në këtë botë, po të mos e gjente çdo gjë gati dhe po të mos i ishte dhënë aftësia dhe natyra për të fituar? Njeriu është krijuar njeri dhe posedon fuqinë, mendjen, zgjuarsinë etj. Këto nuk i ka nga vetja e tij, por janë mirësi që ia ka dhënë Zoti (xh.xh.). Allahu mund ta sillte njeriun edhe si krijesë tjetër në këtë botë. Ardhja dhe ikja nga kjo botë nuk është në dorën tonë. Çdo gjë është e lidhur me vullnetin dhe caktimin e Allahut, i cili është poseduesi i botëve. Dalja jonë nga errësira e mosekzistencës në dritën e ekzistencës është në sajë të Allahut të Lartësuar. Nisur nga kjo, detyra jonë më themelore është që ta njohim Atë, të përpiqemi për t’ia paguar borxhin e falënderimit dhe të mundohemi ta adhurojmë e t’i nënshtrohemi. Ai nuk na ka asnjë borxh neve. Përkundrazi, ne jemi ata që ia kemi çdo gjë borxh Atij. Ai që ka

borxh, duhet të përpiqet për ta larë atë. Mbi të gjitha, Zoti (xh.sh.), shumë gjëra na i ka dhënë pa na kërkuar asnjë kundërvlerë. Ai që ka borxh, sigurisht se duhet ta falënderojë atë që i ka marrë borxh. Sipas Ali ibn Ebu Talibit (r.a.), ka tre lloj adhurimi: “Adhurimi që bëhet vetëm për të marrë sevape është adhurimi i tregtarëve. Adhurimi që bëhet për shkak të frikës, është adhurim i skllëvërve. Ndërsa adhurimi që bëhet për ta falënderuar Allahun për mirësitë që na ka dhënë, është adhurimi i të lirëve.” Të gjitha adhurimet që bëhen janë vetëm një falënderim. Ne e kemi të pamundur që ta kthejmë plotësisht atë që na jepet. Ato që bëjmë ne nuk janë as kundërvlera e një gote me ujë, sepse ne nuk mund të jetojmë pa ujë dhe pa ajër. Allahu Teala i ka dhënë me shumicë dhe pa shkëmbim ato që duhen më së shumti. Falënderimi shton mirësinë, ndërsa mohimi shton fatkeqësinë. Allahu (xh.sh.), na njofton në Kuranin Fisnik duke u shprehur: **“Nëse tregoheni mirënjohës, Unë do t’ju shtoj edhe më shumë begatitë e Mia; por, nëse ju mohoni mirësitë e Mia, (atëherë dijeni se) dënimi Im është i rëndë”.** (Ibrahim, 7)

Vendosja e fytyrës në tokë, domethënë sexhdeja për t’i shprehur respekt dhe falënderim Zotit (xh.sh.), për mirësitë e pafundme që na ka dhënë, është pika më kulmore e adhurimit, sepse në të vërtetë, nuk ka ndonjë shprehje tjetër më modeste dhe më respektuese se kjo. Fitimi i vërtetë është fitimi i jetës së përhershme. Ata që nuk e fitojnë pëlqimin, xhenetin dhe mundësinë për të parë bukurinë e Allahut të Lartësuar, konsiderohen njerëz që nuk kanë fituar asgjë, sepse, fitimet e përkohshme përveç fitimeve shpirtërore ngelin në këtë botë. Nëse fitimet që ngelin në këtë botë nuk çohen në botën tjetër, atëherë ato shndërrohen në dëm për të zotin e tyre.

Së fundi, ne ia kemi borxh Zotit (xh.sh.), çdo gjë duke filluar që nga shpirti ynë. Nga Ai kemi ardhur dhe te Ai do të shkojmë. Më e lehta dhe më e bukura është shkuarja vullnetare. Rezistimi kundër Zotit nuk ka asnjë kuptim. Në fakt, ne nuk kemi as fuqinë për të rezistuar kundër Atij. Islami është nënshtrim ndaj Allahut Teala. Mysliman është ai që i dorëzohet Krijuesit me gjithë zemër. Ndërsa kthimi i amanetit te poseduesi i tij është besnikëri dhe mirënjohje.

Allahu Teala na bëftë prej robërve që e falënderojnë gjithmonë Atë! Amin!

LARGOHUNI

NGA HARAMET

Prof. dr. Ismail Lutfi Çakan

Ebu Hurejra (r.a.), transmeton se i Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë: “Kush prej (sahabëve dhe) umetit tim i merr (prej meje) pesë cilësi, punon me to dhe (ose) ua mëson atyre që mund të punojnë me to?” Unë i thashë: “I marr unë, o i Dërguari i Allahut.”

Nisur nga kjo, i Dërguari i Allahut (a.s.), më kapi për dore dhe m’i radhiti ato një nga një:

“Largohu nga kryerja e veprave që Allahu i ka bërë haram! (Si rezultat) do të bëhesh prej adhuruesve më të mirë.”¹

LIDHJA MYSLIMAN – PJEKURI

Thelbësore është që të mendojmë dhe të pranojmë se çdo mysliman është i dhënë dhe i prirë për t’u bërë një njeri i pjekur, sepse asnjë fetar dhe asnjë fetari që nuk e ka një nijet dhe qëllim të tillë, nuk kanë ndonjë vlerë të madhe. Feja, fetaria dhe pjekuria nuk përbëhen nga një bukuri dhe veçori që fillon e mbaron duke thënë “besova”. Andaj besimtari ka nevojë të vazhdueshme për t’u zhvilluar, thelluar dhe lartësuar.

Në ajetin fisnik: **“Vërtet mendojnë njerëzit, se do të lihen të thonë “Ne besojmë”, pa u vënë në provë?!”** (Ankebut, 2) – dhe në shumë ajete të tjera, njoftohet qartazi se kjo botë është një skenë provimi dhe se ky provim mbështetet në një

1. Ahmed bin Hanbel, Musned, II, 310; XVI, 289; Tirmidhi, VIII, 275; Mishkatu'l-Mesabih, hadithi nr: 5171. Në pjesën tjetër të hadithit përmenden këto këshilla:

- Ji i kënaqur me riskun që ta ka dhënë Allahun! (Si rezultat) do të bëhesh njëri prej njerëzve më të pasur.

- Sillu me mirësi ndaj fqinjit! (Si rezultat) do të bëhesh besimtar i pjekur (prej të cilit fqinji është i sigurt).

- Duaj dhe kërkto edhe për njerëzit ato që do dhe kërkton për veten tënde! (Si rezultat) do të bëhesh prej myslimanëve të pjekur.

- Mos e tepro në të qeshur, sepse e qeshura e tepruar e vret zemrën.

urtësi themelore, si dalja në pah se kush do të jetë më i përkushtuari nga aspekti i adhurimit/veprave të mira.

Në lidhje me aspektin real të sprovimit në vepër, ka tri lloj dispozitash të rëndësishme. Dy të parat prej këtyre dispozitave mbartin një rëndësi jashtëzakonisht të madhe:

Fi'lu'l-me'murat: Kryerja brenda mundësisë e atyre që urdhërohen;

Terku'l-mahzurat: Lënia në mënyrë të prerë e atyre që janë të ndaluara (haram);

Tevakkuf ale'sh-shubuhat: Ndalimi nga veprat që janë të dyshimta.

I Dërguari i Allahut, paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të, në hadithin fisnik që po përpqemi ta shpjegojmë na tregon se njëra prej këtyre tri dispozitave është më e rëndësishme nga të tjerat në lidhje me ndikimin që ato kanë ndaj njëra-tjetrës dhe ajo është: Largimi nga haramet, domethënë, Terku'l-mahzurat.

Edhe në një hadith tjetër fisnik, Pejgambëri e ka shpjeguar këtë temë me radhë duke filluar nga ndalesat dhe pastaj te urdhëresat: Ai (a.s.), ka thënë:

"...Çfarëdo që jua kam ndaluar, largohuni menjëherë dhe në mënyrë të prerë nga ajo! Çfarëdo që jua kam urdhëruar, kryejeni sa të keni mundësi!" (Buhari, I'tisam, 2.)

LARGIMI NGA HARAMET

Një e vërtetë që dihet nga të gjithë është se "largimi nga haramet", domethënë, lënia e haramëve, siç përfshin të gjitha gjërat e ndaluara, në të njëjtën kohë përfshin edhe moskryerjen e obligimeve që janë urdhëruar, sepse, terku'l-me'murat, domethënë, moskryerja e gjërave që janë urdhëruar është prej "meharimeve", domethënë, prej gjërave që jemi urdhëruar të qëndrojmë larg tyre. Ata që janë të kujdesshëm në qëndrimin larg haramëve, sillen me zgjuarsishtësi edhe kundrejt çështjeve të dyshimta, gjë e cila shihet qartë te ata.

Situatën mund ta shpjegojmë edhe kështu: Largimi nga haramet natyrisht e bën të domosdoshme edhe kryerjen e obligimeve. Ndërsa kryerja e obligimeve nuk mund të rezultojë gjithmonë edhe në lënien e haramëve. Kjo dukuri është një e vërtetë e dhimbshme që shihet në jetën e myslimanëve dhe që nuk mund të mohohet. Çuditërisht, në stilin e jetesës së përditshme të disa myslimanëve që janë të përpiktë në namaze e ibadete, mund të vihen re edhe haramet. Veçanërisht në kushtet e ditëve të sotme, sado që myslimanët të bëjnë kujdes, jeta e qytetit që është pushtuar nga haramet dhe ndalesat po përbën një rrezik të madh. Pothuajse në çdo vend është e pamundur të gjesh një qoshe të pastër nga primitivitetet moderne dhe haramet. Mjetet e komunikimit dhe informimit masiv, media e shkruar dhe ajo vizuale po bëhen shkak për kryerjen e haramëve në atë apo këtë mënyrë si mysafirë –ndoshta edhe të padëshiruar- në shtëpitë e myslimanëve. Nëse e marrim parasysh një gjendje të tillë, vëmë re se kuptimi i paralajmërimit dhe inkurajimit i të Dërguarit të Allahut (a.s.), në formën: *"Largohu nga kryerja e veprave që Allahu i ka bërë haram! (Si rezultat) do të bëhesh prej adhuruesve më të mirë."*, duhet të merret shumë më seriozisht në ditët e sotme.

DY MYSLIMANË

Sipas transmetimit të Xhabir ibn Abdil-lahit, Allahu qoftë i kënaqur nga ai dhe babai i tij, në audiencën e të Dërguarit të Allahut (a.s.), një person u përmend dhe u lavdërua për shkak të ibadetit e përpjekjes së tij dhe një tjetër për devotshmërinë (qëndrimin larg haramëve) të tij. Në këtë mënyrë e pyetën të Dërguarin e Allahut (a.s.), se cili ka vepruar më saktë. Nisur nga kjo, Resulullahu (a.s.), u tha: *"Nuk ka si qëndrimi larg haramëve."* (Tirmidhi, Kijame 60 (IX, 59, (hadithi nr. 2519); Bejhaki, ez-Zuhdu'l-kebir, II, 312, (hadithi nr. 831).

Ndërmjet myslimanëve që nuk largohen edhe aq shumë nga mëkatet, edhe pse përpqen t'i kryejnë obligimet dhe myslimanëve që preoku-

pohen me nafilet, edhe pse kanë mangësi dhe borxhe në fushën e obligimeve, ka një gabim të përbashkët në vlerësimin e përparësisë ndërmjet detyrave dhe në kryerjen e tyre sipas përparësisë në rrugën që shkon drejt përsosmërisë.

Padyshim se feja islame është një fe që posedon radhë në sistem, rregulla dhe vlera. Për këtë arsye, në çdo mendim dhe vepër në jetën e myslimanit ka një radhë përparësie. Edhe lartësimi drejt përsosmërisë/pjekurisë ka pikën e fillimit, shkallët e nevojshme që duhet të ndiqen dhe fazat e domosdoshme. Paralajmërimi në hadithin e mësipërm na e shtron përpara mjaft qartë pikën e këtij fillimi.

PJEKURIA FILLON ME VERA (LARGIM NGA MËKATET)

Vera do të thotë mbrojtje, largim, devotshmëri, largim nga gjërat e dyshimta dhe (në një fazë më të përparuar) sjellje me kujdes e përpikëri edhe në çështjet mubah e mekruh. Edhe lënia e gjërave që nuk na interesojnë konsiderohet prej verasë. Në lidhje me këtë çështje, i Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë: *“Lënia e çështjeve që nuk i interesojnë është prej bukurisë/përsosmërisë së fetarisë që ka njeriu.”* (Tirmidhi, Zuhd 11; Ibn Maxhe, Fiten 12; Muvatta, Husnu’l-hulk 3, Kelam 17.)

Ja pra, një *vera* dhe një bukuri e atillë do të jetë fuqia shtytëse e hapave të mrekullueshëm që do të hidhen me kalimin e kohës dhe e veprave të pranueshme që do të kryhen.

Pikën më themelore në lidhje me këtë çështje e ka vendosur Pejgamberi ynë i Dashur (a.s.), kur po përcillte në Jemen Muadh ibn Xhebelin (r.a.). Atij i tha:

“O Muadh! Ndoshta pas këtij viti nuk do të takohesh më me mua. Ndoshta do të vizitosh xhaminë dhe varrin tim.” Muadh (r.a.), qau nga pikëllimi që i jepte ndarja prej Pejgamberit. I Dërguari i Allahut, paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të, e ktheu nga Medina fytyrën e tij të bekuar, në

mënyrë që Muadh të mos e shikonte brengosjen e tij dhe pastaj i tha:

“Myslimanët më të afërt me mua dhe që e meritojnë më shumë ndërmjetësimin tim janë të devotshmit, kushdo që mund të jenë dhe kudo që mund të ndodhen ata.” (Mishkatu’l-Mesabih, hadithi 5227.)

Siç shihet qartë në hadithin fisnik, ky rregull nuk priset nga cilido popull, xhemat, ngjyrë dhe racë qoftë myslimani. Gjithashtu, ky rregull nuk ndryshohet nëse myslimani është prej të parëve të shoqërisë apo prej njerëzve të thjeshtë të saj. Po ashtu, ky rregull nuk ndryshon as nga vendndodhja e besimtarit kudo që mund të gjendet ai, si në Mekë, Medine, Jemen, Basra, Kufe apo Stamboll. Myslimanit i jep vlerë dhe e afron

te Pejgamberi (a.s.), vetëm dhe vetëm devotshmëria, domethënë, një mënyrë jetese me respekt kundrejt Allahut Teala duke filluar nga largimi prej haremeve.

Në të vërtetë, edhe në ajetin fisnik është njoftuar se dinjiteti, krenaria, nderi dhe vlerat e vërteta gjenden në devotshmëri:

“...Më i nderuari prej jush tek Allahu është ai që i frikësohet më shumë Atij. Vërtet, Allahu është i Gjithë-dijshëm dhe për Atë asgjë nuk është e fshehtë.” (Huxhurat, 13)

Ndërsa në një ajet tjetër fisnik njoftohet se ky rregull ka qenë i vlefshëm për të gjitha umetet:

“E Allahut është gjithçka që gjendet në qiej dhe në Tokë. Ne i kemi porositur ata që u është shpallur Libri para jush dhe juve: Frikësojuni Allahut!..” (Nisa, 131)

Nisur nga këto që thamë më lart, asnjë mysliman nuk ka të drejtë të kaplohet nga ndonjë ndjenjë epërsie apo privimi duke u shprehur se është prej këtyre apo atyre xhemateve, racave etj., jeton në këtë vend apo në atë kohë dhe të bëjë llogari sikur ka pasur apo nuk ka pasur shans. E rëndësishme është përpjekja për të bërë një jetë brenda kufijve të Islamit duke filluar nga largimi prej haremeve.

Besimtarit nuk i mbarojnë punët

Nuredin Jëlldëz

Besimtari është njeri i Kuranit Fisnik. Ai gjithmonë përparon me Kuranin. Ndërkohë që Kurani Fisnik i tregon besimtarit metodën për t'u bërë prej njerëzve me zemër të qetë, besimtarit nuk mund t'i mbarojnë punët përderisa ai (Kurani) i thotë në suren Inshirah: **“Kur ta mbarosh një punë, fillo tjetrën!”** (Inshirah, 7) Inshirah do të thotë rehati, qetësi dhe prehje. Ndërkohë që Kurani Fisnik, i cili është udhëzuesi i jetës së besimtarit, i tregon atij rrugën për t'u qetësuar, i tregon edhe domosdoshmërinë për të nxituar nga një punë në një punë tjetër. Kjo botë është një vend në të cilin mund të jetohej ngaqë dita ndjek natën dhe nata ndjek ditën. Po të mos vinte dita pas natës dhe nata pas ditës, jeta do të ndalonte. Edhe këndvështrimi i besimtarit ndaj punës është si ndjekja që dita i bën natës dhe nata i bën ditës. Ai vazhdimisht punon duke kaluar nga një punë në

një tjetër. Besimtari kalon nga ibadeti në punët e shtëpisë, nga shtëpia në vakëf, nga vakëfi në vizitat e të afërmve, nga vizita e të afërmve kalon aty ku duhet të shkojë dhe të gjendet një besimtar. Në këtë mënyrë, besimtari lidhet me sistemin e zemrës së qetë që ia ka treguar Allahu i Lartësuar.

Besimtari që punon vazhdimisht është më aktiv se besimtari që përdor kohë të caktuara për punët e tij. Ai që ka shumë punë dhe program të ngjeshur, bën më shumë punë. Absolutisht, punën e mbarojnë njerëzit e zënë me punë. Ata që kërkojnë kohën dhe mjedisin e përshtatshëm për ta kryer punën që duan të bëjnë, asnjëherë nuk do t'i gjejnë ato që kërkojnë. Një kërkim i atillë i ngjan kërkimit të pakuptimtë të atij që kërkon një botë që të ketë vetëm pranverë, pra, pa dimër dhe pa verë, në mënyrë që të kalojë një ditë të bukur. Kjo botë nuk është një

vendi i tillë. Përkundrazi, kjo botë është vendi i atyre që mund të bëjnë punë brenda punëve siç është edhe vendi i atyre që dinë të jetojnë ndërkohë që shpërthejnë furtunat dhe stuhitë.

Besimtari është njeri i punës. Andaj, ngaqë është njeri i punës, asnjëherë nuk nguron për t'i përdorur deri në fund aftësitë që ia ka dhënë Allahu Teala. Besimtari është durimtar dhe i vendosur. Nisur nga ky këndvështrim, programi i ngjeshur në punë asnjëherë nuk pranohet si justifikim për t'u hedhur edhe në një punë tjetër. Ndërkohë që po e bëjmë jetën në një shumëllojshmëri aktivitetesh, nuk mund ta çojmë dëm atë (jetën) duke u marrë vetëm me një punë.

Të bësh më të mirën e mundshme është gradë e besimtarit, sepse besimtari nuk bën asnjë punë shkel e shko. Cilësia e besimtarit nuk mund të jetë vetëm në një punë. Ai, çdo gjë që e bën, e bën në mënyrën më të mirë. Mbi të gjitha bën edhe punë mbi punë. Ja, ky është niveli i besimtarit. Specializimin në një fushë nuk mund ta shohim si pengesë për këtë nivel. Fusha në të cilën jemi specializuar është emri i aftësisë që kemi për të siguruar të ardhurat (jetesën). Ne si besimtarë, kur themi "punë", nuk synojmë vetëm punën që e bëjmë për të fituar riskun tonë. Këtë e shohim nga një pikëpamje më e gjerë. Siç nuk mund të jetë jeta vetëm punë në fabrikë, edhe puna nuk mund të jetë vetëm të punuarit në fabrikë. Puna për një njeri mysliman që i është nënshtruar Islamit, i cili ia ka mbushur të gjithë jetën, është çdo punë që ka bërë dhe duhet të bëjë derisa të dorëzojë shpirtin.

Listën e punës mund ta fillojmë me punën që bëhet për të fituar riskun. Besimtari e sheh si ibadet fitimin e riskut. Andaj, punën për ta fituar riskun e sheh ndërmjet të gjitha punëve që do t'i bëjë duke i kryer me radhë. Edhe të administrosh shtëpinë apo të jesh përgjegjës nga ana e Allahut Teala i një shtëpie si burrë apo si grua, është një punë. Edhe këtë punë besimtari e shikon si ibadet, madje, këtë nganjëherë e sheh edhe si xhihad (luftë e shenjtë). Mbrojtja e nderit në shtëpi, edukimi i fëmijëve dhe hyzmeti kundrejt prindërve është prej punëve më të rëndësishme dhe primare të tij.

Besimtari i shikon prej punëve të cilat është i obliguar t'i bëjë edhe adhurimet duke filluar nga namazi. Ato i shikon në formën: "Çfarë kuptimi do të kishte jeta po të mos ishin adhurimet duke filluar që nga farzet?" Në këtë mënyrë, besimtari fillon të bëhet më entuziast dhe më produktiv.

Ndërkohë që besimtari gjendet brenda jetës, nuk mund të sillet sikur nuk është brenda saj. Dalja në një mal për t'u bërë një besimtar i mirë nuk është e vlefshme për asnjë besimtar. Besimtari është njeriu i shoqërisë në të cilën jeton dhe që e orienton shoqërinë sipas besimit të tij. Besimtari është njeri social. Ai nuk mund të ketë një pikëpamje të kufizuar vetëm me shtëpinë e tij. Gjithashtu, nuk mund të jetë një njeri që e ka mbushur listën vetëm me të afërmit e tij. Besimtari është njeri i umetit. Ai ekziston bashkë me umetin dhe ekziston për umetin. Për këtë arsye, në kohën e drekës është në xhenazën e ndonjë vëllai besimtar. Në kohën e ikindisë është në dasmën e ndonjë vëllai tjetër besimtar. Ndërsa në mbrëmje është në vakëf për t'u takuar me shoqët e tij, apo në ndonjë hallkë dhikri ose në ndonjë mësim fetar. Ndërsa, pasi të kthehet në mbrëmje te shtëpia, është në shtrat me bashkëshorten e tij.

Besimtari, i cili vazhdimisht është aktiv, pret detyrë dhe e kryen me besnikëri detyrën që i është dhënë, është njeriu që mbart të njëjtat cilësi me ata që punuan me entuziazmin për ta bërë shtet Islamit në njëzet e tre vjet. Vazhdimësia e brezit të sahabëve, të cilët ia dolën mbanë për t'u takuar me bashkëshortet e tyre dhe për t'u interesuar për fëmijët e tyre, ndërkohë që nxitonin nga një front në një front tjetër, nuk mund të arrihet me vajtime, por me këtë këndvështrim. Brezi që e futi në dorë të gjithë botën, por që e kishte ballin në sexhde sikur t'i ishte ngjitur, ngeli në historinë e kësaj bote si simbol i punës. Andaj, edhe besimtari është një njeri që e imiton besimin dhe pikëpamjen e atyre ndaj punës. Prej shenjave të besimtarit është se ai nuk nxjerr pretekste, por përpiqet me të gjitha mundësitë e tij.

Besimtarit nuk i mbaron puna ngaqë, gjendet në qendër të jetës në çdo kohë dhe në çdo vend. Përveç të tjerash, ai është një njeri që asnjëherë nuk dëshiron t'i mbarojnë punët. Ai e mbaron punën, por punët e tij nuk mbarojnë kurrë. Punët e shumta nuk e mërzhisin atë. Ai e pranon se ekziston për të punuar. Besimtari është si dielli. Ai e ngroh edhe tokën, edhe ujin.

Ne nuk duhet të mendojmë nëse duhet të gëzohe mi apo jo kur të na mbarojnë punët që kemi. Vallë, për çfarë të gëzohemi kur të na mbarojnë punët? A të gëzohemi se na mbaruan punët, ndërkohë që gjendemi ndërmjet të gjitha këtyre problemeve pothuajse të pazgjidhshme? A nuk është më mirë të qash se sa të gëzohesh në një situatë të tillë?

— Ibrahîm Koç —

Pendim do të thotë që njeriu të ndjejë pishmanllëk për mëkatën që ka bërë dhe t'i drejtohet Allahut Teala duke iu përgjësuar që ta falë. Pendim do të thotë pastrim nga papastërtitë e mëkatit dhe premtim ndaj Zotit (xh.xh.), se nuk do të bëhet më ai mëkat.

Pendimi është kalim nga mëkati në sevap dhe kthim nga e keqja në të mirë. Pendimi është kthim te Allahu i Lartësuar dhe dalje nga errësira në dritë. Pendimi është pastrim dhe shpresa e vetme për të shpëtuar e njeriut që është ndyrë me mëkate.

Pendimi është pishmanllëk dhe çdo pishmanllëk është pendim. Pendim do të thotë që robi ta kuptojë gabimin e tij dhe të kthehet nga ai gabim, duke e rregulluar përsëri jetën e tij shpirtërore që e pati prishur me mëkate.

Sa e bukur është përpjekja për pendim që i bën zemrat të rrahin fort para se të vijë një ditë në të cilën shikimet do të çoroditen dhe zemrat do të rrahin fort! Ah sikur t'ia dëlnim mbanë që ta bënim pendimin aq të madh sa ai të mbyllte çdo shteg që hapë mëkati. Po, pendimi është emri i një kthimi të

tillë. Në të kundërt, çdo fjalë është një gënjeshtër dhe çdo vepër është një mashtrim, sepse, pohimi për pishmanllëk kundrejt të këqijave të bëra pa u rregulluar gjërat që janë bërë me mëkate dhe pa u shfaqur trishtim në ndjenja, vuajtje në shpirt dhe lot në sy, është i pavërtetë dhe i papranueshëm.

Lum për ata që i kuptojnë mëkatet e tyre dhe nxi-tojnë për t'u penduar!

Pendimi është dhimbja e turpërimit që japin mëkatet dhe që ndjehet në thellësi të ndërgjegjes. Pendimi është lartësim i përgjërimeve që bëhen në net të errëta e të qeta drejt Arshit të Zotit (xh. xh.). Pendimi është emri i lagies së sixhadeve me lotët e pishmanllëkut që rrjedhin nga sytë. Pendimi është plagë e brendshme që formohet brenda robit për shkak të mëkatit, është rënkim që vjen nga brendësia e tij dhe që ia djeg zemrën, është qarje me ngashërim nëpër qoshe të vetmuara dhe është lot që derdhet në sixhade. Këta lot janë stoli e pendimit dhe dokument i tij.

Allahu e bën haram (përgjithmonë) zjarrin e xhehenemit për atë besimtar që derdh lot për shkak të frikës ndaj Allahut, edhe nëse ai lot është sa koka e mizës dhe arrin deri te buzët e tij. Ata që pendohen siç duhet për mëkatit e tyre, janë sikur të mos e kenë bërë atë mëkat. Allahu Teala e pranon pendimin e robit përderisa nuk i ka ardhur shpirti në fyt. Ai që dëshiron të pendohet, duhet ta bëjë këtë lutje me frikërespekt ndaj Zotit (xh. xh.) dhe sa më shpesh: “Estagfirullah ledhi la ilahe il-la hu hajje'l-kajjume ve etubu ilejh...”

Atij që i kërkon falje Allahut dhe i përgjërohet Zotit (xh. xh.), duke u shprehur se është penduar për mëkatet e tij, i falen mëkatet.”

Allahu Teala thotë në Kuranin Fisnik:

“...Ai që pendohet, beson dhe punon vepra të mira. Një njeriu të tillë Allahu ia ndërron veprat e këqija në të mira. Allahu është shumë Falës e Mëshirëplotë.” (Furkan, 70)

Kur Allahu Teala e gjen robin duke iu penduar në derën e Tij, gëzohet më shumë se ai që humb çdo gjë dhe i gjen përsëri. Çdo mëkat që bëjmë dhe çdo dyshim që hyn në kokën tonë, hapin plagë të thella në zemrën dhe shpirtin tonë. Mëkati hyn në zemër, e nxin atë, e ngurtëson derisa ta nxjerrë prej saj dritën e besimit dhe e shuan atë dritë. Brenda çdo mëkati ka një rrugë që të shpie në kufër. Nëse ai mëkat nuk pastrohet shpejt me pendim, e kafshon zemrën si një gjarpër i vogël shpirtëror.”

Në hadithin fisnik thuhet: “Nëse njeriu që bën mëkat merr abdest bukur duke i respektuar rregullat e tij, fal dy rekate namaz dhe pendohet për mëkatit e tij, Allahu e fal atë.”

Mëkati nuk shkruhet dhe nuk merr ndëshkim pa kaluar nga mendimi në praktikë. Atij që i kërkon Zotit (xh. xh.), falje shtatëdhjetë herë pas namazeve, i falen mëkatet që ka bërë... O njeri! Edhe nëse i ke mëkatet e mëdha aq sa kanë zënë horizontet, nëse pendohesh, Allahu Teala do të t'i falë duke mos e parë madhësinë e tyre. Atij që thotë njëqind herë në ditë “subhanallahi ve bihamdihi”, i bien mëkatet (që janë bërë kundër të drejtave të Allahut), edhe nëse janë sa shkuma e detit. Pa dyshim se Allahu i do ata që pendohen dhe pastrohen. Allahu Teala thotë në Kuran:

“Atij që i frikësohet Allahut, Ai do t'i gjejë rrugëdalje nga çdo vështirësi) dhe do t'i japë risk prej nga nuk e pret. Allahu i mjafton kujtdo që mbështetet tek Ai. Allahu e përmbush me siguri vendimin e Tij dhe për çdo gjë Ai ka caktuar masë.” (Talak, 2-3)

PENDIMI NASUH

Nasuh do të thotë njeri shumë këshillues dhe shumë i sinqertë. Ndërsa pendim “nasuh” do të thotë kthim te Allahu Teala me një pendim të dëlirë që e bën mëkatarin ta lërë mëkatit dhe e shpëton atë nga gjynahu. Gjithashtu pendim “nasuh” do të thotë ta lësh mëkatit menjëherë, të bëhesh pishman për ato që kanë ndodhur në të kaluarën, të vendosësh të mos bësh mëkate në të ardhmen dhe t'ia kthesh hakun (të drejtën) çdo njeriu që ia ke uzurpuar. Në ajetin fisnik thuhet:

“O ju, që keni besuar! Kthehuni tek Allahu me një pendim nasuh (të sinqertë), që Zoti juaj t'ju shlyejë gabimet e t'ju shpjerë në kopshte, nëpër të cilat rrjedhin lumenj, Ditën, kur Allahu nuk do ta turpërojë Profetin dhe ata që besuan bashkë me atë. Drita e tyre do të shkëlqejë para tyre dhe në të djathtë të tyre. Ata do të thonë: “O Zoti ynë, përsose dritën tonë dhe falna ne! Vërtet Ti je i Fuqishëm për çdo gjë.” (Tahrim, 8)

Në një hadith fisnik njoftohemi se ai që pendohet në përputhje me kushtet e pendimit dhe e mban me vendosmëri pendimin e tij, do të jetë në gradën e dëshmorëve. Ndërkohë, pendimi i atij që nuk e lë mëkatit edhe pse pendohet, është tallje me derën së cilës i është drejtuar.

Ai që thotë se ka frikë nga xhehenemi, por që nuk largohet nga mëkatet, ai që thotë se është përballuar për xhenetin dhe nuk bën vepra të mira dhe ai që thotë se e do Pejgamberin, por është i pa interesuar kundrejt traditës profetike, nuk mund të jetë serioz në pohimin e tij.

Xhafer Durmush

Inna lil-lahi prehja shpirtërore

Allahu Teala thotë në suren Bekare: **“Sigurisht që Ne do t’ju provojmë me frikë dhe uri, me dëmtim të pasurisë, të njerëzve dhe të të lashtave! Prandaj, përgëzoji të duruarit, të cilët, kur i godet ndonjë fatkeqësi thonë: “Të Allahut jemi dhe vetëm tek Ai do të kthehemi!”** (Bekare, 155-156)

Në ajetin fisnik njoftohen këto të vërteta: Njerëzit janë të detyruar të japin provimin e bindjes dhe nënshtrimin në këtë botë. Ky provim nganjëherë do të jetë me frikë e uri dhe nganjëherë me pakësim të pasurisë, jetës dhe prodhimeve. Suksemi i robit është i lidhur ngushtë me vetëdijen se ai po sprovohet duke u vëzhguar nga lart, ndërkohë që kalon nga një gjendje në tjetrën. Gjithashtu ka lidhje edhe me të qenët i vetëdijshëm se Allahu është ai që jep apo që s’jep. Robi duhet ta dijë se edhe ajo që Ai e merr pasi e ka dhënë, është prej urtësisë së Tij. Kështu, në ajetin fisnik thuhet: **“Përgëzoji durimtarët!”** – për ata që durojnë me vetëdije ndaj ndryshimeve në gjendjet e tyre.

Ndërsa në ajetin e dytë fisnik shprehet gjendja e atyre që e meritojnë atë përgëzim dhe njoftohet se ata thonë: **“Të Allahut jemi dhe vetëm tek Ai do të kthehemi!”** – kur u ndodh ndonjë fatkeqësi. Dome thënë se ata e thonë me plot nënshtrim ndaj Zotit (xh.xh.), këtë ajet kur marrin ndonjë lajm për vdekjen e dikujt. Në këtë material duam të shohim se sa mund ta mbartim ne këtë fjalë (ajet) në momentet e vështira dhe në momente mirëqenieje përgjatë jetës. Pra, duam të hetojmë se sa mund t’ia hapim zemrën prehjes shpirtërore që jep ky ajet fisnik kur

të lëkundemi nga ndonjë dhimbje e madhe siç është vdekja.

Në tefsir thuhet: Një njeri që mund të thotë: **“Të Allahut jemi dhe vetëm tek Ai do të kthehemi!”**, me shprehjen **“të Allahut jemi”** pohon se çdo gjë i përket vetëm Allahut Teala, ndërsa me shprehjen **“tek Ai do të kthehemi”** pranon se çdo njeri do të vdesë një ditë. Të thënë e kësaj fjale në momentin e fatkeqësisë është një burim ngushëllimi i madh. Said ibn Xhubejri (r.a.), ka thënë: “Fjala: **“Të Allahut jemi dhe vetëm tek Ai do të kthehemi!”**, që i është dhënë këtij umeti, nuk i është dhënë asnjë njeriu tjetër (para këtij umeti) që i ka ndodhur ndonjë fatkeqësi.”

Dobitë e leximit të këtij ajeti fisnik, i cili përbën temën tonë, në situata të tilla, mund t’i përmbledhim në këtë mënyrë:

1. Preokupimi me thënieën e këtij ajeti fisnik nuk e lejon njeriun që të thotë ndonjë fjalë të papërshtatshme në ato momente.

2. Zemra e atij që i ka ndodhur ndonjë fatkeqësi ngushëllohet dhe pikëllimi i pakësohet.

3. Shejtanit nuk i ngelet më shpresë për ta bërë këtë njeri të thotë fjalë të papërshtatshme.

4. Ata që e dëgjojnë këtë fjalë, veprojnë si ai duke përsëritur të njëjtën gjë.

5. Në zemrën e atij që e thotë këtë linden mendime të bukura dhe del në pah vullneti për t’iu nënshtruar caktimit të Allahut Teala.

Të lutesh vetëm me gjuhë duke thënë ajetin “inna lil-lahi..” nuk është e mjaftueshme për t’u konsideruar prej durimtarëve. Për ta arritur këtë, duhet t’u bindesh të gjitha urdhrave të Allahut dhe t’i nënshtrohesh caktimit të Tij me gjithë zemër në çdo gjë që të ka dhënë dhe të ka marrë duke pasur parasysh gjithmonë qëllimin për të cilin je krijuar, sepse lajmet e vdekjes që marrim, gjithmonë nuk janë në formën “vdekje të zakonshme”. Gjithmonë nuk gjendet mundësia për t’u ngushëlluar duke thënë: “Në fakt ishte shumë i moshuar. Tashmë nuk i përgjigjej as mjekimit. Ka shpëtuar nga vuajtjet.” Edhe ndodhja e vdekjeve që nuk i presim aspak janë prej të vërtetave të jetës. Nisur nga kjo, ajo që duhet të bëjmë është shqiptimi me një nënshttrim të plotë i ajetit **“Të Allahut jemi dhe vetëm tek Ai do të kthehem!”**, i cili na përgatit për ta pranuar të vërtetën e hidhur.

Për fat të keq, në ditët e sotme po na bien në sy pamje që nuk u kanë aspak hije myslimanëve. Në media po dëshmojmë se lajmet e vdekjes po kategorizohen. Vdekjet e të famshmëve jepen duke u bërë lajmet kryesore të ditës, ndërsa lajmet për vdekjet e njerëzve të tjerë jepen në mënyrë të zakonshme. Të qenët e vdekjes një “këshillues i heshtur”, në një lloj mënyre po mbulohet nga media vizuale. Të gjithë e pranojnë lehtë vdekjen e të tjerëve, por askush nuk e mendon atë për të afërmit. Ose ka situata të tjera në të cilat thuhet fjalë që arrijnë deri në mosbindje ndaj Zotit (xh.xh.). Si rezultat, tashmë

kërkohej rreth e rrotull prehja shpirtërore e lotëve të ngrohtë që shkëputen nga zemra dhe e lutjeve që dalin nga buzët me një nënshttrim të plotë ndaj Allahut të Lartësuar.

Ja që vdekja është caktimi i pandryshueshëm i të gjitha gjallesave. Ajo në çdo moment është afër sa një frymë me të gjithë. Për këtë arsye, reagimi i myslimanit që merr një lajm vdekjeje duhet të ketë pjekurinë që i ka hije myslimanit. Myslimani në këtë rast asnjëherë nuk duhet të shfaqë sjellje pa maturi dhe të thotë fjalë të papërshtatshme, por menjëherë duhet ta mbledhë veten dhe të thotë: “Caktimi është në dorën e Allahut.” – dhe menjëherë duhet t’i vijë ndër mend se në këtë botë “është në pozitën e një mysafiri që po çlodhet nën një hije” dhe se “jeta e vërtetë është jeta e ahiretit”. Gjithashtu duhet të këndojë: **“...Allahu nuk ia shtyn afatin asnjë shpirti, që i vjen koha (e vdekjes)...”** (Munafikun, 11) – dhe ajetin e sures Nisa, në të cilin thuhet: **“Kudo që të gjendeni, do t’ju arrijë vdekja, madje, qofshi edhe në kështjellat më të forta!..”** (Nisa, 78) Ai duhet t’ua vërë veshin ngjarjeve që i kujtojnë përkohshmërinë e jetës së kësaj bote me ajete të atilla si këto dhe duhet të strehohet te klima e fesë së qartë që e takon njeriun me nënshttrimin ndaj Zotit (xh.xh.), në mënyrë që t’i fusë në disiplinë ato që ka lexuar dhe sjelljet e tij. Ata që ia dalin mbanë kësaj çështjeje, do të thotë se kanë bërë atë që i ka hije një besimtari të devotshëm.

Lexo-Mendo

Shembulli i Ejubit (a.s.)

Në ajetin 41 deri te ajeti 43 i sures Sad, flitet për sprovat me të cilat u sprovua Ejubi (a.s.): **“Kujtoje robin Tonë Ejubin, kur iu lut Zotit të vet: “Me të vërtetë, më ka goditur djalli me mundim dhe vuajtje!”** (Ne iu përgjigjëm): **“Bjeri me këmbë tokës dhe aty do të dalë një burim me ujë të ftohtë për larje dhe pirje!”** Ne ia kthyem atij familjen dhe dy herë më tepër, si mëshirë prej Nesh dhe këshillim për mendarët.” E vërteta se Ejubi (a.s.), u bë shembull për njerëzimin me durimin, nënshttrimin dhe pranimin e çdo gjëje që vinte nga Zoti (xh.sh.), shprehet kështu në Kuranin Fisnik: **“...Ne e gjetëm atë të durueshëm, rob të mrekullueshëm. Ai kthehej vazhdimisht me pendesë tek Zoti!”** (Sad, 44)

Sipas asaj që thuhet në Ruhul-Bejan, edhe pse Ejubi (a.s.), kishte shumë pasuri, vazhdonte t’i bindej Allahut Teala dhe t’u bënte mirësi njerëzve në nevojë. Shejtani e kishte zili atë. Andaj filloi të thoshte: “Pa shikoje këtë! Po e fiton edhe këtë botë, edhe botën tjetër!” Pastaj filloi të thoshte: “O Zot! Ejubi i ke dhënë kaq shumë mirësi dhe ai të falënderon. I ke dhënë shëndet e begati, andaj po të lavdëron. Nëse do ta sprovosh duke ia marrë mirë-

sitë dhe begatitë nga duart, nuk do të veprojnë në këtë mënyrë.” Nisur nga kjo, Allahu Teala e lejoi Iblisin (shejtanin) që të ndërhynte në punët e atij. Të mbjellat e Ejubit (a.s.), u dogjën dhe shtëpia iu shemb duke i zënë fëmijët brenda. Por ja që këto fatkeqësi nuk bënë asgjë tjetër përveçse ia shtuan falënderimin dhe lavdërimin që ai i bënte Zotit (xh.sh.). Këtë herë Iblisi i fryri Ejubit (a.s.). Nga trupi i Ejubit (a.s.), filluan të dilnin krimba. Nga plagët i dilte gjak dhe qelb. Ejubi (a.s.), vazhdoi plot shtatë vite në këtë pozitë durimi dhe nënshttrimi ndaj Allahut Teala.

Shkaku që Ejubi (a.s.), u dha si shembull për njerëzimin është e vërteta se ai bëri një jetë duke iu nënshttruar gjithmonë Zotit (xh.sh.) dhe duke e pranuar çdo gjë që vinte nga Ai në shëndet e në sëmundje, në mirëqenie dhe në vështirësi. Ejubi (a.s.), gjithmonë ia atribuonte vetes gabimet e tij dhe gjithmonë e mbante veten në rrugën e drejtë.

Edhe një urtësi tjetër e shembujve që përmenden në Fjalën Hyjnore është inkurajimi i njerëzve për të ecur në gjurmët e njerëzve të udhëzuar dhe për t’i paralajmëruar që të mos u përngajnë në këqijve.

Në Fe nuk ka imponim

(komentimi i një ajeti fisnik)

Doç. Dr. Kerim Bulladë

Allahu Teala e ka krijuar njeriun të nderuar dhe e ka stolitur atë me mendjen, vullnetin dhe aftësinë për të gjykuar. Në ajetin fisnik thuhet: **“Në të vërtetë, Ne i kemi nderuar bijtë e Ademit: ua kemi bërë të mundur që të udhëtojnë në tokë dhe në det, u kemi dhënë ushqime të mira e të lejuara dhe i kemi ngritur lart mbi shumë prej atyre që kemi krijuar.”**

(Isra, 70) Prej njeriut, i cili është ngarkuar me përgjegjësi për shkak të kësaj veçorie, është kërkuar që në këtë botë, në të cilën është dërguar provizorisht, ta sistemojë jetën e tij brenda kornizës së rregullave që ka dashur dhe ka caktuar vullneti hyjnor. Njeriu është lënë i lirë në çështjen për ta pranuar besimin, i cili i fal atij lumturinë në këtë jetë dhe në jetën e ahiretit, për t'i pranuar ose jo detyrimet që sjell besimi dhe për t'i zbatuar ato në jetën e përditshme. Liria e këtij vullneti është një çështje që ka lidhje me të vërtetën e sprovimit. Njeriu do ta zgjedhë ose do ta refuzojë me vullnetin e tij të lirë besimin, udhëzimin, të vërtetën dhe të drejtën ose kufrin, devijimin, humbjen dhe gabimin, në mënyrë që të ketë një kuptim dhe një vlerë vepra që do të bëjë. Përveç të tjerash, ia vlen të theksohet se Allahu i Lartësuar e ka krijuar aftësinë për të pranuar të vërtetën në thellësitë e ndërgjegjes së çdo njeriu. Gjithashtu nuk e ka lënë njeriun të vetëm, pa ndihmë dhe pa udhëzim duke i dërguar libra, fletushka dhe pejgamberë, në mënyrë që t'ia kujtojnë atij për-

gjegjësitë dhe detyrat e tij. Deklarata e parë hyjnore që vjen në mendje rreth të vërtetës se njeriu duhet ta pranojë fenë me vullnetin e tij të lirë dhe se nuk ka imponim në fe është ajeti i 256-të i sures Bekare. Ajetit për të cilin po flasim është ky:

“S’ka detyrim në fe, sepse tashmë është dalluar e drejta nga e shtrembra! Ai që mohon tagutët / idhujt (dhe gjithçka që adhurohet në vend të Allahut) dhe beson në Allahun, ka siguruar lidhjen më të fortë, e cila nuk këputet kurrë. Allahu dëgjon dhe di gjithçka.”

Fjala “Tagut”, që përdoret në ajetin fisnik do të thotë djall, çdo gjë që adhurohet përveç Allahut Teala dhe çdokush që prin në devijim.¹ Ngaqë e vërteta dhe e pavërteta, e drejta dhe e padrejta janë ndarë nga njëra-tjetra në mënyrë të prerë dhe ashiqare, refuzimi që njeriu duhet t’u bëjë nefsit, shejtanit dhe tagutëve të tjerë që e pengojnë atë për t’i besuar Allahut dhe për ta adhuruar Atë, është pranuar si një veprë që njeriu duhet ta realizojë me vullnetin e tij.

I ndjeri Muhamed Hamdi Jazëri e shpjegon kështu këtë ajet: “Në fe nuk ka imponim. Njeriu duhet ta kërkojë fenë me vullnetin e tij. Jo vetëm në fe, por në çdo lloj çështjeje, çdo gjë që mund të bëhet duke ushtruar dhunë dhe imponim nuk ka vend në fenë islame, e cila është feja e vërtetë. Tema e fesë nuk janë veprat dhe sjelljet e detyrueshme, por veprat

1. Ibn Manzur, Lisanu'l-Arab, Bejrut, 1999, VIII, 170.

dhe sjelljet e lidhura me dëshirën. Në fe, në dispozitat e fesë dhe në kornizën e fesë nuk ka dhe nuk mund të ketë imponim. Veçoria e fesë nuk është imponimi, përkundrazi është zbatimi i dispozitave pa imponim. Në një vend ku feja islame udhëheq plotësisht, nuk mund të ketë dhe nuk duhet të ketë imponim. Nëse gjendet ndonjë vepër që bëhet me detyrim apo imponim, atëherë ajo nuk ka lidhje me Islamin.”

Hamdi Jazëri ka bërë këtë komentim në lidhje me veprat që bëhen pa dëshirë dhe me imponim: “Në veprën që bëhet me imponim nuk gjendet sevapi që e ka premtuar feja. Nëse nuk ka pëlqim dhe nijet të mirë, asnjë vepër nuk mund të jetë ibadet. Të gjitha kërkesat e fesë duhet të kryhen pa imponim, me nijet të mirë dhe me pëlqim. Besimi me imponim nuk është i mundur. Besimi i shfaqur për shkak të imponimit, nuk është besim i vërtetë. Namazi i falur me imponim, nuk është namaz i pranueshëm. Të njëjtën gjë mund ta themi edhe për agjërimin, haxhin dhe xhihadin.”²

Të vërtetën se njeriu është i lirë në besimin, mendimin dhe sjelljet e tij që nuk i dëmtojnë të tjerët mund ta kuptojmë qartë nga deklaratimet e ndryshme të Kuranit Fisnik. Por njeriu, i cili e posedon të drejtën për një liri të atillë, është i detyruar të mbajë përgjegjësi në këtë botë ose në botën tjetër për rezultatet që lindin nga ndjekja e nefsit, shejtanit dhe e dëshirave djallëzore të tagutëve të tjerë, pasi e ka refuzuar të vërtetën dhe rrugën e udhëzimit.

Në disa prej ajeteve të Kuranit Fisnik që e mbështesin përmbajtjen e ajetit të 256-të të sures Bekare, i cili shpreh qartë se në fe nuk ka imponim, se zbatimi i dispozitave fetare nuk mund të bëhet me detyrim dhe se njeriu është lënë i lirë në këtë çështje, apo me një shprehje tjetër, se njeriu është i lirë, thuhet:

“Në të vërtetë, kjo është këshillë, prandaj, kush dëshiron, le të zgjedhë rrugën e drejtë që e çon te Zoti i tij.” (Muzzemmil, 19) Në këtë ajet fisnik theksohet se kjo është një këshillë për të vërtetën e shpalljes, për të cilën bëhet fjalë në ajetet para këtij të fundit, dhe për shpjegimet në lidhje me uluhjetin, risaletin / profecinë dhe inkarin / mohimin. Gjithashtu shprehet se ai që dëshiron mund të zgjedhë rrugën e drejtë të Allahut Teala dhe mund të ecë në këtë rrugë. Siç shikohet, Kurani nuk ka ndjekur një rrugë imponuese dhe i ka njohur njeriut lirinë për ta pranuar ose jo këtë rrugë të drejtë.

Kur tregohet për gjendjen e atyre që nuk e pranojnë dhe që e refuzojnë thirrjen e Kuranit Fisnik, bëhet fjalë për këshillën që u jepet dhe flitet kështu për liri-

në që u është njohur atyre në lidhje me këtë çështje:

“Atëherë, përse shmangen ata nga këshillimi, sikur të ishin gomarë të egër e të frikësuar që ikin prej luanit?! Vërtet, çdonjëri prej tyre kërkon që t’i jepen shkrime të hapura (nga Zoti). Kurrsesi, pasi ata nuk i frikësohen jetës tjetër! Në të vërtetë, ky (Kuran) është këshillë, prandaj, kush të dojë, le t’ia vërë veshin!” (Muddeththir, 49-55)

Siç kuptohet qartë edhe nga ajetet, ata që i refuzojnë paralajmërimet, udhëzimet dhe këshillat që u bëhen, u është dhënë e drejta për t’i pranuar ose jo parimet që Kurani Fisnik ka vënë në pah. Ai që dëshiron, do t’i pranojë, do të marrë këshillë dhe do të përfitojë nga drita e shpalljes hyjnore, ndërsa ai që nuk dëshiron, do të zvarritet pas dëshirave vetjake, do t’ia kthejë shpinën të vërtetës dhe do të zgjedhë errësirën.

Kurani Fisnik kërkon nga njerëzit që t’i besojnë atij, ta ndjekin atë dhe si rezultat, të ecin në rrugë të drejtë. Allahu i Lartësuar na njofton se me atë (Kuranin Fisnik) arrihet rruga e drejtë dhe se ai është një këshillë për të gjithë ata që dëshirojnë të ndjekin rrugën e drejtë duke u shprehur: **“Ai është veçse këshillë për botët. Për secilin nga ju që dëshiron të ndjekë rrugën e drejtë.”** (Tekvir, 27-28)

I Dërguari i Allahut (a.s.), mërzitej shumë ngaqë politeistët e Mekës nuk i besonin Kuranit, e mohonin shpalljen hyjnore dhe këmbëngulnin në mohimin e tyre. Ai ndjente keqardhje për ata dhe dëshironte që ta pranonin mesazhin hyjnor, i cili u kishte ardhur, pa humbur aspak kohë. Pejgamberi i mëshirës ndjehej shumë keq prej këmbënguljeve të atyre për të mos e pranuar të vërtetën hyjnore. Këtë gjendje të tij Kurani Fisnik e shpreh në këtë mënyrë: **“A mos vallë do të vrasësh veten nga pikëllimi, nëse ata nuk besojnë në këtë Fjalë (Kuran)?”** (Kehf, 6)

Detyra e të Dërguarit të Allahut (a.s.), është vetëm predikimi dhe shpjegimi i shpalljes hyjnore. Në Kuranin Fisnik thuhet: **“(Të dërguarit i çuam) me prova të qarta dhe libra. Ndërsa ty (o Muhamed) të zbritëm Përkujtesën (Kuranin), me qëllim që t’u shpjegosh**

Njerëzit që i besojnë Kuranit Fisnik nuk duhet të bien në pesimizëm duke parë ecurinë e njerëzve, ngjarjet negative dhe mënyrat se si njerëzit ia kthejnë shpinën rrugës së vërtetë. Ajo që duhet të kenë parasysh ata është fakti i kryerjes me sukses i detyrës së predikimit, paralajmërimit dhe këshillimit të njerëzve.

2. Për informacion më të gjerë shik. Elmallëllë, Muhammed Hamdi Jazër, Hak Dini Kur’an Dili, Stamboll, 1971, II, 860-861.

njerëzve atë që u është shpallur dhe që ata të mendojnë.” (Nahl, 44) **“Nëse ata kthejnë kurrizin, dije se Ne nuk të kemi dërguar ty (o Muhamed), si rojë për ata. Detyra jote është vetëm që të kumtosh...”** (Shura, 48) Domethënë se i Dërguari i Allahut (a.s.), nuk është i detyruar që të imponojë askënd për të besuar dhe për ta bërë që të pranojë Islamin. Askush përveç Allahut të Madhëruar nuk mund ta japë dhe dhurojë besimin, udhëzimin dhe rrugën e drejtë. Përsëri në Kuranin Fisnik thuhet: **“Vërtet, ti (Muhamed) nuk mund të udhëzosh kë të duash, por është Allahu Ai që udhëzon kë të dëshirojë. Ai i njeh më mirë ata që janë të udhëzuar.”** (Kasas, 56)

Ajeti: **“Ne nuk ta kemi shpallur Kuranin ty (o Muhamed), për të të munduar, por që të jetë kujtesë për atë që ka frikë (nga Allahu).”** (Ta Ha, 2-3), e ngushëllon dhe i qetëson zemrën të Dërguarit të Allahut (a.s.), i cili mërztetej deri në thellësitë e shpirtit ngaqë politeistët e mohonin Kuranin Fisnik. Gjithashtu, pasi i paralajmëron dhe ua predikon të vërtetën atyre që patën zgjedhur mohimin, thekson se tashmë i Dërguari i Allahut (a.s.), nuk duhet të shqetësohet kaq shumë për ata.

Padyshim se i Dërguari i Allahut (a.s.), dëshiron të që politeistët të besonin. Përgjegjësia që mbartte mbi supe dhe mëshira që kishte në zemër ndikonin në mënyrë të veçantë te ai dhe i shkaktonin keqardhje të madhe për sjelljet indiferente të politeistëve kundrejt një të vërtete të atillë. Por ja që plani i caktimit të vullnetit hyjnor ishte tjetër. Pa caktimin dhe vullnetin e Allahut Teala askush nuk mund ta arrijë udhëzimin, nuk mund ta gjejë të vërtetën dhe nuk mund ta caktojë drejtimin e vet. Në lidhje me këtë çështje, Allahu i Lartësuar e qorton të Dërguarin e Tij (a.s.), me një metodë të ëmbël dhe ashikare:

“O i Dërguar! Sikur të donte Zoti yt, do të besonin të gjithë ata që gjenden në tokë. Vallë, ti do t'i detyrosh njerëzit të bëhen besimtarë?!” (Junus, 99)

Allahu Teala nuk kërkon që njerëzit të besojnë me imponim. Sikur ta donte diçka të tillë, do t'i impononte ata për të besuar duke ua hequr lirinë e vullnetit dhe askush nuk do të kishte mundësi të kundërshtonte për këtë. Si rezultat, të gjithë do të ishte në kundërshtim me urtësinë e sprovimit dhe me zgjedhjen e caktimit e rrugëve nga ana e njerëzve me vullnetin e tyre të lirë. Meqë edhe Allahu Teala, i Cili është i fuqishëm për çdo gjë, nuk e dëshiron diçka të atillë, asnjë njeri duke filluar që nga peygamberët, nuk mund ta imponojë dikë tjetër për të besuar dhe për të pranuar fenë islame.

Ajetet fisnike si: **“Thuaj: “Vetëm Allahun e adhuroj me besimin tim të plotë e të sinqertë, kurse ju adhuroni kë të doni në vend të Tij!” Thuaj: “Të humburit e vërtetë janë ata që do të humbin veten dhe**

familjen e tyre në Ditën e Kiametit. Ja, kjo është humbja e qartë!” (Zumer, 14-15) **“Ata që i shtrembërojnë shpalljet Tona, nuk mund të na fshihen. Si mendoni, a është më i mirë ai që do të hidhet në zjarr apo ai që në Ditën e Kiametit do të vijë i sigurt? Bëni ç’të doni, se Ai i sheh të gjitha çfarë punoni ju.”** (Fussilet, 40) **“Prandaj këshilloji (njerëzit o Muhamed), se ti je vetëm këshillues dhe nuk je ngarkuar t’i detyrosh ata me forcë!”** (Gashije, 21-22) **“Ne e dimë mirë çfarë thonë ata, por ti nuk do t’i detyrosh ata me dhunë (që të besojnë). Prandaj këshillo me Kuranin këdo që ka frikë paralajmërimin Tim!”** (Kaf, 45) **“Dhe thuaj: “E vërteta është nga Zoti juaj. Kush të dojë, le të besojë e kush të dojë, le të mohojë” Ne kemi përgatitur për mohuesit keqbërës një zjarr, që do t’i rrethojë nga të gjitha anët (si çadra). Nëse do të kërkojnë ndihmë, do t’u jepet një ujë si xehja e shkrirë, që do t’ua përcëllojë fytyrat. Sa pije e tmerrshme është ajo e sa strehim i keq është ai (zjarri!)”** (Kehf, 29), shpjegojnë se detyra e të Dërguarit të Allahut, pagja dhe shpëtimi i Zotit qoftë mbi të, është vetëm t’i paralajmërojë njerëzit, t’ua predikojë Islamin dhe t’i këshillojë. Gjithashtu na tregojnë se Pejgamberi (a.s.), nuk mund t’i imponojë apo t’u detyrojë ata që e refuzojnë ftesën e Kuranit Fisnik.

Ajetet fisnike të mësipërme dhe ajete të tjera të ngjashme me to, në një aspekt e komentojnë dhe e forcojnë ajetin e 256-të të sures Bekare. Në fe nuk ka dhe nuk duhet të ketë imponim, sepse të gjithë do të shpërblehen ose do të ndëshkohen sipas besimit dhe praktikave të dispozitave të besimit të tyre. Të gjithë do t’i durojnë pasojat e besimit, jetesës dhe gjërave që pranojnë në këtë botë, ose në botën e përherëshme, ose në të dyja botët. Të gjithë do të jenë përgjegjës dhe do të sprovohen sipas gjërave që zgjedhin, pranojnë dhe bëjnë me vullnetin e tyre të lirë.

Nisur nga këto që thamë më lart, njerëzit që i besojnë Kuranit Fisnik nuk duhet të bien në pesimizëm duke parë ecurinë e njerëzve, ngjarjet negative dhe mënyrat se si njerëzit ia kthejnë shpinën rrugës së vërtetë. Ajo që duhet të kenë parasysh ata është fakti i kryerjes me sukses i detyrës së predikimit, paralajmërimit dhe këshillimit të njerëzve. Gjithashtu duhet të shohim se në ç’gradë kanë shfaqur sakrificë, durim dhe përpjekje me pasurinë e kohën e tyre për ta kryer detyrën e predikimit brenda kornizës së përgjegjësisë që u ka dhënë Zoti (xh.xh.). Nisur nga kjo që thamë, ne duhet ta vazhdojmë me të gjitha mundësitë tona zbatimin e detyrës për t’i paralajmëruar, predikuar fenë e këshilluar njerëzit dhe duhet t’ia japim hakut së vërtetës që jemi një umet i cili urdhëron në të mirë dhe ndalon nga e keqja, duke mos e harruar asnjëherë rregullin se “udhëzimi arrihet vetëm me dëshirën e Allahut”.

URVE IBN MES'UD

(radijallahu anhu)

Mustafa Erish

Urve ibn Mes'udi, (r.a.), ishte i afërt i të Dërguarit të Allahut (a.s.), nga ana e nënës... Ai ishte edhe baxhanaku i të Dërguarit të Allahut (a.s.), ngaqë ishte i martuar me vajzën e Ebu Sufjanit (r.a.), Aminen...

Ai ishte një sahab që i ngjante shumë Isait (a.s.).

Ishte një hero, i cili u përpoq t'i bindte mekasit që myslimanët të bënin umren, edhe pse ishte i dërguari i kurejshëve në Hudejbije...

Ai ishte kryetari i fisit Thakif. Për këtë arsye, njihet shumë mirë në Mekë. Babai i tij ishte prej komandantëve të fisit Thakif në luftërat Fixhar. Ndërsa nëna e tij, Subej'a binti Abdushems bin Abdulmenaf, i përkiste fisit Kurejsh. Për këtë arsye, Urve ibn Mes'udi, (r.a.), siç ishte i afërt me të Dërguarin e Allahut, (a.s.), ishte edhe baxhanak me të, ngaqë ishte i martuar me bijën e Ebu Sufjanit (r.a.), Aminen. (Ibn Hisham, IV, 126.)

Në historinë islame njihet si njëri prej dy burrave politeistë të Mekës që thanë kur filloi të vinte shpallja hyjnore: "Shpallja hyjnore nuk duhet t'i zbrisë Muhamedit, por ndonjërit prej të pasurve të Mekës apo të Taifit." Në ajetin fisnik thuhet: **"Dhe thanë (edhe këtë): "Sikur t'i kishte zbritur ky Kuran ndonjë njeriu autoritativ prej njërit nga këto dy qytete (Mekës dhe Taifit)." (Zuhruf, 31) Transmetohet**

se me këtë ajet synohet Urve ibn Mes'udi. (Ibn Abdullberr, III, 1067.)

Velid ibn Mugire pati thënë kështu në lidhje me këtë çështje: "A Muhamedit do t'i zbriste Kurani, ndërkohë që këtu jam unë, i madhi dhe i nderuari i kurejshëve apo Ebu Amr ibn Umejr eth-Thekafiu, i madhi i fisit Thakif?"

Në ajetin vijues, Allahu Teala shprehet: **"Vallë, a mos janë ata që e ndajnë mëshirën e Zotit tënd?..."** Pastaj thotë: **"...Jemi Ne ata që ua ndajmë njerëzve mjetet e jetesës në këtë botë..."** (Zuhruf, 32)

Urve ibn Mes'udi (r.a.), ishte njëri prej të dërguarve të kurejshëve të Dërguarit të Allahut (a.s.), në Hudejbije. Ai është takuar për herë të parë me të Dërguarin e Allahut (a.s.) dhe me sahabët e tij në Hudejbije. Kur pa se Budejl ibn Verka, i cili u dërgua para tij, nuk mori ndonjë rezultat, kërkoi që të dërgohej vetë. Disa kurejshë, që ishin kundër paqes me të Dërguarin e Allahut (a.s.), nuk e pranuan këtë kërkesë të tij ngaqë hezitoni se mos do të mbante anën e myslimanëve, por Urve ibn Mes'udi i bindi ata duke u thënë se të dërguarit që shkuan para tij nuk kishin fuqi përfaqësimi. Përveç të tjerash, u tha se edhe ai vetë ishte prej kurejshëve nga ana e nënës së tij.

Kur Urve ibn Mes'udi (r.a.), shkoi te i Dërguari i Allahut (a.s.), së pari u përpoq ta bënte të hiqte dorë nga mendimi për të kryer umren. Pastaj i tha se mekasit janë betuar për të mos i futur myslimanët në qytet. Gjithashtu e njoftoi se ata (politeistët mekas) ishin të gatshëm të luftonin me ta (myslimanët). Pastaj i tha të Dërguarit të Allahut (a.s.), se njerëzit që kishte pranë do ta linin atë dhe do të arratiseshin që në betejën e parë, ngaqë nuk kanë fuqi për të rezistuar kundër mekasve. Ebu Bekri (r.a.), u nxeh prej këtyre fjalëve të Urve ibn Mes'udit dhe iu përgjig duke i thënë një fjalë të rëndë. Urve ibn Mes'udi (r.a.), ngeli në pozitë të vështirë dhe nuk iu përgjig dot.

Kur Urve ibn Mes'udi po fliste me të Dërguarin e Allahut (a.s.), sipas traditës arabe, nganjëherë e kapte mjekrën për t'u lavdëruar. Sa herë që e kapte mjekrën, një sahab që qëndronte pranë të Dërguarit të Allahut (a.s.), i binte në dorë me këllëfin e shpatës së tij. Kur i treguan se ky ishte nipi i tij, Mugire ibn Shu'be, Urve ibn Mes'udi u mërzit.

Kur Urve ibn Mes'udi u kthye te politeistët mekas, ua tregoi qartë dhe duke shprehur zili ato që pa atje. Nëse mund t'i përmbledhim, ai u shpreh kështu: "Unë kam shkuar te shumë mbretër me cilësinë e të dërguarit, por nuk kam parë popull tjetër që shfaqte kaq shumë dashuri dhe respekt për mbretin e vet." (Buhari, Shurut, 15.)

Urve ibn Mes'udi (r.a.), u sugjeroi mekasve që t'i përmirësonin marrëdhëniet me të Dërguarin e Allahut (a.s.) dhe t'i jepnin leje atij e shokëve të tij që ta vizitonin Qabenë. Gjithashtu u tregoi në mënyrë mjaft të qartë se, nëse nuk u jepet leje atyre, mekasit do të dilnin me shumë humbje. Pastaj u largua nga aty dhe shkoi në Taif, ngaqë mekasit nuk u dhanë rëndësi këshillave të tij. Nderimi i Urve ibn Mes'udit (r.a.), me Islamin u realizua në këtë mënyrë:

I Dërguari i Allahut, (a.s.), bashkë me shokët e tij e rrethoi Taifin në vitin 629. Në atë kohë Urve ibn Mes'udi (r.a.), gjendej në Xhuresh (vend që gjendet në anët e Jemenit) për të mësuar bërjen e katapultave. I Dërguari i Allahut (a.s.), e rrethoi për pak kohë Taifin dhe pastaj u kthye në Medine. Kur Urve ibn Mes'udi (r.a.), u kthye në vend, u njoftua për situatën. Allahu Teala i dha dritë në zemrën e tij dhe i vendosi dashurinë për Islamin. Në këtë mënyrë, Urve ibn Mes'udi (r.a.), vendosi vetveti që të bëhej mysliman.

Në vitin e nëntë të hixhretit, në muajin Rabiulevel, Urve ibn Mes'udi (r.a.), shkoi në Medine. Aty doli në audiencën e të Dërguarit të Allahut (a.s.), tha shehadetin dhe u nderua me Islamin.

Krenaria e Gjithësisë, i Dërguari i Allahut (a.s.), u

gëzua shumë kur Urve ibn Mes'udi (r.a.), u bë mysliman, ngaqë Urve kishte një personalitet të lartë, ngaqë pati shfaqur një qëndrim të ndërgjegjshëm përgjatë bisedimeve në Hudejbije dhe ngaqë ndërmjet tyre kishin lidhje farefisnore.

Pasi Urve ibn Mes'udi, (r.a.), u nderua me dritën e Islamit, me emocionin dhe entuziazmin që mori nga besimi, menjëherë kërkoi leje që të kthehej te fisi i tij për t'i thirrur njerëzit në Islam. I Dërguari i Allahut (a.s.), nuk desh t'i jepte leje, duke i thënë se frikësohej se mos ndoshta taifasit mund t'i bënin ndonjë të keqe, madje, ndoshta mund ta vrisnin. Ndërsa Urve ibn Mes'udi ishte shumë i sigurt në veten e tij. Ai u shpreh se fisi i tij e donte shumë atë dhe tha: "O i Dërguari i Allahut! Unë jam më i dashur për ata se fëmijët e tyre. Nëse ata më gjejnë në gumë, nuk më zgjojnë. Madje, nuk u bën zemra të ma prishin gjumin!"

Urve ibn Mes'udi kërkoi tri herë leje për të shkuar në Taif. Nisur nga kjo, Krenaria e Gjithësisë, i Dërguari i Allahut, (a.s.), i tha: "*Shko, nëse dëshiron të shkosh!*"

Kur Urve ibn Mes'udi (r.a.), arriti në Taif, shkoi drejt e në shtëpinë e tij. Njerëzit dyshuan nga kjo sjellje e tij, sepse ai hyri në shtëpinë e tij pa shkuar te idhulli "Rabbe". Atyre që shkuan për ta vizituar u tregoi se ishte bërë mysliman dhe u sugjeroi që ta përshëndesnin me përshëndetjen islame: "Es-salamu alejkum!" Gjithashtu u tregoi atyre se Islami është një fe e përsosur. Pastaj u tha duke i ftuar në Islam:

"O populli im! A mund të më akuzoni mua për ndonjë gjë të keqe? Ju e dini, apo jo, se unë jam më i zgjedhuri prej jush për sa i përket prejardhjes, më i pasuri prej jush për sa i përket pasurisë dhe më i forti prej jush për sa i përket popullaritetit?"

Ajo që më tërhoqi për të hyrë në Islam është diçka që e pashë (te ai), por që të tjerët nuk e shohin dot! Ejani dhe dëgjojeni këshillën time! Mos më kundërshtoni dhe mos më rezistoni! Për Zotin, asnjë i dërguar nuk i ka sjellë dhe parashtruar popullit të vet diçka më të lartë se sa kjo që ua kam sjellë dhe parashtruar unë juve!"

Urve ibn Mes'udi, (r.a.), shpresonte se populli i tij nuk do ta kundërshtonte dhe se nuk do të reagoje, por ja që ndodhi krejt e kundërta. Populli i Thakifit e rrethuan duke e ofenduar dhe duke i thënë: "Betohemi në "Lat-in" se kur nuk iu afrove "Rabbe-s" dhe nuk i fërkove flokët e tua te ai, na lindi nga brenda (një dyshim) se ti je ndarë nga feja jote!"

Urve ibn Mes'udi (r.a.), u soll shumë butë ndaj tyre, por taifasit nuk e dëgjuan. Ditën e nesërme,

në kohën e namazit të mëngjesit, doli mbi shtëpinë e tij, thirri ezanin dhe e ftoi popullin e tij në Islam. Ndërsa populli i tij u zemërua për këtë dhe e gjuajtën me një breshëri shigjetash. Ata i hodhën shigjeta nga çdo anë dhe e plagosën rëndë Urven (r.a.). Njëra prej shigjetave të gjuajtura i preu damarin e kyçit Urve ibn Mes'udit (r.a.). Hemorragjia nuk po i ndalej dot. Nisur nga kjo, kur të afërmit e Urves deshën të merrnin hak, Urve nuk i lejoi. Ai ua bëri të qartë se e kishte falur gjakun e atij që e kishte plagosur, duke e pranuar martirizimin si një mirësi hyjnore. Fisit të tij i tha:

“Asnjëherë mos tentoni të futeni në luftë për shkakun tim, sepse unë e fala gjakun, në mënyrë që ju të pajtoheni me njëri-tjetrin në këtë çështje. Ky është një nder me të cilin Allahu Teala më ka nderuar! Ky është një martirizim që Allahu Teala ma ka dërguar mua. Andaj, dëshmoj se Muhamedi është i Dërguari i Allahut! Ai më pati njoftuar mua që më parë se populli i Taifit do të më vriste!”

Pastaj u la testamentin të afërmeve të familjes, duke u thënë: “Më varrosni pranë dëshmorëve që gjenden të varrosur jashtë Taifit.” Nisur nga porosia e tij, e varrosën pranë dëshmorëve të Taifit.

Allahu qoftë i kënaqur prej tij!

Poseduesi i Jasinit

Kur arriti në Medine lajmi i martirizimit të Urve ibn Mes'udit, (r.a.), i Dërguari i Allahut (a.s.), u mërzi shumë dhe tha se Urve i ngjan atij, për të cilin flitet në suren Jasin dhe i cili u vra prej popullit të tij kur e thirri atë në udhëzim. Urven e lavdëroi duke thënë: “Poseduesi i Jasinit” dhe pastaj shtoi:

“Gjendja e atij me popullin e vet i ngjan gjendjes së atij, për të cilin flitet në Jasin, me popullin e tij. Ai e pati thirrur popullin e tij për t'i besuar Allahut të Lartësuar, por populli i tij e vrau. Falënderimi i qoftë Allahut, i Cili nxori edhe nga umeti im dikë si ai për të cilin flitet në suren Jasin!” (Ibn Sa'd, I, 312; Hakim, III, 713.)

Ai për të cilin flitet në suren Jasin ka qenë Habib ibn Murejj prej popullit të Antakias. Ai merrej me

kapistra dhe ishte një besimtar mjaft bujar. Fitimin e mblidhte në mbrëmje dhe e ndante përgjysmë. Me gjysmën e parë siguronte jetesën e familjes. Ndërsa gjysmën e dytë të fitimit e shpërndante duke ua dhënë të varfërve. Asgjë nuk e ndalonte dot nga adhurimi i Allahut Teala. Ai e adhuronte fshehurazi Allahun (xh.sh.).

Kur Habibi e dëgjoi se populli i Antakias po tentonte t'i vriste profetët që i ishin dërguar, shkoi tek ai dhe e këshilloi. Gjithashtu i ftoi njerëzit për t'i ndjekur të dërguarit dhe për t'ua dëgjuar fjalët.

Populli i Antakias e vrau atë me gurë. Ndërsa ai ndjeu keqardhje për popullin e tij, u lut dhe dha shpirt duke i kërkuar Allahut Teala udhëzim për atë: “O Zot! Tregoja rrugën e drejtë popullit tim! O Zot! Tregoja rrugën e drejtë popullit tim! O Zot! Tregoja rrugën e drejtë popullit tim! O Zot! Tregoja rrugën e drejtë popullit tim!”

Kur Urve ibn Mes'udi, (r.a.), ra dëshmor, biri i tij Ebu Mulejhi dhe biri i vëllait të tij, Karib ibn Esved ibn Mes'udi u larguan nga Taifi duke i thënë popullit të Taifit: “Ju e vratë Urven! Tashmë ne kurrë nuk do të bëjmë konsensus dhe bashkëpunim me ju për asgjë!” Ata shkuan në Medine të shtëpia e Mugire ibn Shubes. Pastaj dolën në audiencën e të Dërguarit të Allahut, (a.s.) dhe u bënë myslimanë.

I Dërguari i Allahut (a.s.), u tha atyre: “Këdo që të dëshironi, bëjeni aleat dhe ndihmëtarin tuaj!” Ata i thanë: “Ne kemi Allahun dhe të Dërguarin e Allahut për ndihmës!” Dielli i dy botëve, i Dërguari i Allahut (a.s.), u tha: “Ebu Sufjan ibn Harbi është daja juaj. Bëhuni aleat me të!”

Edhe ata u bënë aleat me atë duke thënë: “Po! Ebu Sufjan ibn Harbi është daja ynë!”

Kur i Dërguari i Allahut (a.s.), tregoi për ngjarjen e Israsë, njoftoi se Urve ibn Mes'udi ishte njeriu që i ngjante më shumë Isait (a.s.), të cilin e pa në Bej-tulmakdis. (Muslim, Iman, 271.)

Allahu i Lartësuar e bëftë prej banorëve të xhene-tit Urve ibn Mes'udin (r.a.)!

Amin!

**Krenaria
e Gjithësisë,
i Dërguari i Allahut (a.s.),
u gëzua shumë kur Urve
ibn Mes'udi (r.a.), u bë
mysliman, ngaqë Urve
kishte një personalitet të
lartë, ngaqë pati shfaqur
një qëndrim të
ndërgjegjshëm përgjatë
bisedimeve në Hudejbije
dhe ngaqë ndërmjet
tyre kishin lidhje
farefisnore.**

MREKULLITË E Kuranit

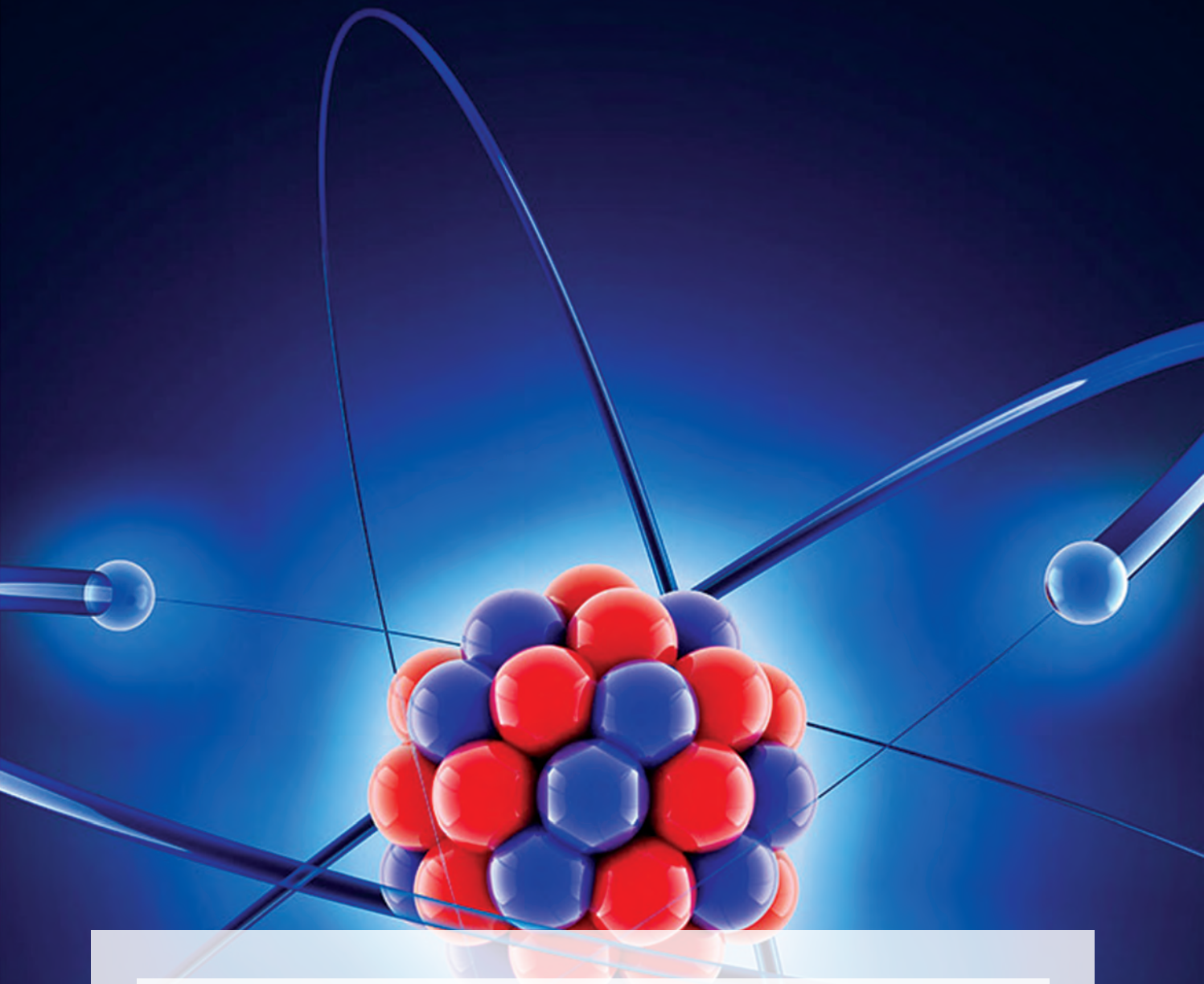
VRIMAT E ZEZA

Shkencëtarët zbuluan një vrimë të zeze gjigande në qendër të galaktikës sonë e cila mendohet të jetë 4 milion herë më e madhe se Dielli. Vrima e zeze është një trup qiellor shumë intensiv i cili tërheq çdo gjë brenda vetes dhe nuk nxjerr asgjë jashtë. Vrima e zeze ka një gravitet ekstrem të cilën as vete drita dhe asnjë trup tjetër qiellor nuk mund t'i shpëtoj tërheqjes së saj. Ajo ka një dendësi të pafund dhe afrimi rreth saj bën që objekti të mos ketë rrugë shpëtimi, por të tërhiqet brenda. Thelbi i saj është quajtur singulariteti kurse kufiri i jashtëm është horizonti(disku jashtëm), pika ku përtej të cilës çdo gjë thithet në vorbullën kozmike Prandaj ato janë të padukshme.

Allahu në Kuran betohet në këto yje duke treguar edhe veçoritë e tyre.

“Betohem në yjet që tërhiqen, që udhëtojnë dhe fshihen” (Tekvir,15-16)

GRIMCAT MË TË VOGLA SE ATOMI

Ka shumë teori që shpjegojnë komponentët e një atomi. Atomi nuk është grimca me e vogël në gjithësi. Ka objekte me të vogla se atomi për të cilët flet Kurani. Kur shkencëtarët hulumtuan bërthamën e atomit, ata zbuluan de bërthama përbëhej nga grimca më të vogla si elektronet, protonet dhe neutronet. Me përparimin e shkencës u zbulua se vetë këto grimca përbëheshin nga grimca edhe më të vogla të quajtur kuarke. Kuarket konsiderohen si grimcat elementare që ndërtojnë materien. Allahu në Kur'an që përmend grimca më të vogla se atomi që janë më të vogla se atomi të tilla si këto kuarke.

Zotit tënd nuk mund t'i fshihet asnjë grimcë as në Tokë as në qiell. Çdo gjë më e vogël apo më e madhe se grimca është e shënuar në Librin e qartë. (Junus, 61)

Mrekullia e këtij vargu është se ai e përmend atë që është më pak se një atom dhe është shpallur në një periudhë kur askush nuk dinte asgjë për atomet. Në fakt, jo shumë kohë më parë, mendohej se atomi ishte grimca më i vogël. Zbulimi i grimcave të më të vogla se atomi është shumë i vonshëm.

"O Zoti ynë, falna neve dhe vëllezërit tanë, të cilët kanë besuar para nesh dhe mos lejo që në zemrat tona të ketë ndonjë të keqe ndaj besimtarëve! O Zoti ynë, Ti je vërtet i Butë dhe Mëshirëplotë!"

(Hashr, 10)

Një nga vlerat universale që solli Islami, është vëllazëria njerëzore përtej kombësisë dhe racës. Ky parim shumë i rëndësishëm i fesë islame fiton një rëndësi të veçantë në ditë tona, kur në vende të ndryshme të botës derdhet gjak i pafajshëm dhe vriten mijëra njerëz në emër të nacionalizmit dhe racizmit.

Kurani e shpreh kështu këtë mesazh universal: **"Në të vërtetë, besimtarët janë vëllezër, ndaj pajtojini vëllezërit tuaj midis tyre dhe kijeni frikë Allahun, në mënyrë që ju të mëshiroheni."**

Sipas ajetit, vëllazëria në besim nuk qëndron më poshtë se vëllazëria biologjike, madje në disa raste është edhe më e fortë se ajo.

Të gjitha marrëdhëniet midis besimtarëve bazohen mbi këtë vëllazëri. Armiqësia midis tyre nuk mund të mendohet. Nga ana tjetër, ajeti ngarkon me përgjegjësi palën e tretë të besimtarëve, për të sheshuar mosmarrëveshjet e ndryshme që mund të dalin midis myslimanëve të tjerë. Sepse provokimet djallëzore në çdo moment mund të dëmtojnë lidhjen dhe vëllazërinë midis besimtarëve. Për më tepër kur sheshimi i mosmarrëveshjeve midis myslimanëve konsiderohet nga ajeti si shkak për fitimin e mëshirës hyjnore. Një term tjetër që shpreh marrëdhëniet e ngushta midis besimtarëve, është miqësia. **"Besimtarët dhe besimtarët janë miq për njëri-tjetrin. Ata urdhërojnë që të bëhen vepra të mira dhe i ndalojnë të këqijat."** (Teube, 71.)

Për të promovuar të mirën dhe penguar të keqen, duhet miqësi, konsultim dhe ndihmë reciproke. Prandaj besimtarët janë të bashkuar dhe solidë si një trup i

vetëm. Ajeti na tregon se si besimtarët bashkëpunojnë dhe luftojnë për të njëjtën kauzë. **"Besimtarët, kur i godet ndonjë padrejtësi i kundërvihen së bashku."** (Shura, 39.)

Miqësia midis besimtarëve siguron paqe, siguri dhe qetësi në shoqëri. Në mungesë të miqësisë dhe vëllazërisë shfaqen trazirat në shoqëri dhe mospërfillja e fjalës së besimtarëve. Të mos harrojmë se të gjitha fatkeqësitë e shoqërisë islame kanë ndodhur kur është prishur bashkimi dhe vëllazëria midis myslimanëve. Ajeti kuranor: **"Jobesimtarët janë miq e mbrojtës të njëri-tjetrit. Nëse edhe ju nuk veproni ashtu (nuk bëheni miq dhe ndihmues të njëri-tjetrit), do të bëhet ngatërresë dhe shkatërrim i madh në Tokë."** (Enfal, 73.), a nuk është pikërisht kjo e vërtetë, e cila u tërheq vëmendjen besimtarëve? Pra, besimtarët karakterizohen nga një vetëdije dhe ndjenjë kolektive.

Fatkeqësisht, myslimanët sot kanë rënë në kurthin e nacionalizmit dhe kanë harruar që dallimet gjuhësore dhe etnike janë një pasuri dhe mëshirë nga ana e Allahut. Në këtë mënyrë, ata harruan çështjet madhore dhe filluan të harxhojnë energji në çështje të parëndësishme.

Ndërsa flet për Ehli Kitabin, Kurani prek një pikë shumë të rëndësishme të unitetit shoqëror. **"Ata kanë harruar një pjesë të mirë nga ato që janë këshilluar, prandaj ua shtiem armiqtë dhe urrejtjen midis tyre deri në Ditën e Kiametit."** (Maide, 14.)

Në momentin që besimtarët nuk zbatojnë siç duhet urdhëresat hyjnore, bashkësia përfshihet nga procesi i pakthyeshem i ndarjes dhe përçarjes.

Pejgamberi -sal-IAllahu alejhi ve sel-lem-, ka thënë:

“Në Ditën e Gjykimit, njeriu më i dashur tek Allahu do të jetë udhëheqësi i drejtë, kurse njeriu më i urryer do të jetë udhëheqësi tiran.”

(Buhari)

Një nga çështjet, me të cilën feja islame u tërheq vëmendjen besimtarëve për të qenë të ndjeshëm, është padrejtësia dhe tirania. Allahu, në shumë ajete kuranore e ka shprehur dhe përcaktuar qartë papranueshmërinë e padrejtësisë dhe diktaturës. Kurse në hadithet e Pejgamberit (a.s.), udhëheqësit e padrejtë dhe tiranë, janë mallkuar. Ashtu si mëshira dhe drejtësia e një udhëheqësi të drejtë përfshin gjithë shoqërinë edhe padrejtësia dhe despotizmi i tij ndikon negativisht mbi gjithë shoqërinë. Ndërsa drejtuesi i mirë fiton të gjitha bekimet e popullit, drejtuesi i keq fiton të gjitha mallkimet e popullit. Kjo bëhet më e rrezikshme, kur dimë që lutja e atij që i është bërë padrejtësi nuk refuzohet. Udhëheqësit janë më të prirur për të bërë padrejtësi, për shkak të pushtetit që zotërojnë. Prandaj, gjatë gjithë historisë udhëheqësit kanë pasur rolin kryesor në padrejtësitë, krimet, shfarosjet dhe gjenocidet e ndodhura. Janë plot shembujt e udhëheqësve tiranë nga historia e hershme dhe e tanishme në të gjitha pjesët e globit.

Feja Islame ka marrë të gjitha masat për të parandaluar padrejtësitë e udhëheqësve. Pejgamberi (a.s.), e ka konsideruar si xhihadin më të vlefshëm, të vërtetën e

thënë ndaj udhëheqësit tiran. Nga ana tjetër i ka paralajmëruar besimtarët se, nëse nuk çohen të gjithë për të penguar padrejtësitë e udhëheqësit, Allahu do t'i përfshijë të gjithë, në dënimin e Tij.

Udhëheqësit myslimanë në periudhën e hershme të Islamit, duke iu bindur porosive kuranore dhe profetike kanë treguar drejtësi dhe ndjeshmëri të lartë, jo vetëm ndaj myslimanëve, por edhe ndaj jomyslimanëve. Ishte kjo drejtësi e udhëheqësve myslimanë, por edhe e ndjeshmërisë kolektive ndaj respektimit të drejtësisë, që bëri të mundur të jetonin në paqe për shekuj me radhë grupe të etnive dhe feve të ndryshme. Fatkeqësisht, këto vende, që dikur ishin shembuj të drejtësisë, sot rënkojnë nga padrejtësitë e udhëheqësve të tyre.

Allahu, i cili e ka krijuar njeriun në formën më të bukur dhe pastaj për shkak të veprave të tij do ta poshtërojë me poshtërimin më të ulët, nuk ka për t'i bërë padrejtësi askujt, por despotëve do t'u japë dënimin më të ashpër dhe të dhimbshëm.

Prandaj, përpara njeriut dalin dy alternativa: ose do t'u bindet urdhëresave hyjnore dhe për këtë të fitojë shkallë më të lartë se engjëjt ose në të kundërt, do të bjerë në një shkallë më poshtë se kafshët.

Mësimet që nxjerrim nga hadithi:

1. Për udhëheqësin e drejtë ka shpërblime të mëdha, kurse për të padrejtin dënim të ashpër në Ditën e Gjykimit.
2. Fitimi i dashurisë apo urrejtjes së Allahut, për udhëheqësin është i lidhur me drejtësinë e tij ndaj popullit.
3. Islami e kundërshton fort dhunën, despotizmin dhe padrejtësinë e pushtetit.

Mjë Hadith

UMETI MË I MIRË

Në ajetet fisnike thuhet:

“Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin, (sepse) ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun...” (Al' Imran, 110)

“Kush flet më bukur se ai që i fton njerëzit drejt Allahut (me Kuran), bën vepra të mira dhe thotë: “Unë, me të vërtetë jam mysliman.” (Fussilet, 33)

Myslman i vërtetë është ai njeri që mund ta përfaqësojë Islamin me personalitetin dhe karakterin e tij. Islami gjithmonë kërkon nga besimtari “personalitet”. Andaj përfaqësimi i fesë mund të bëhet vetëm me një personalitet të lartë.

Para se i Dërguari i Allahut (a.s.), t'ua predikonte njerëzve fenë, u aprovoi atyre personalitetin e tij. Një ditë doli në Kodrën Safa dhe i thirri fisit Kurejsh. Edhe ata shkuan në Kodrën Safa duke iu përgjigjur kësaj thirrjeje. I Dërguari i Allahut (a.s.), u foli atyre mbi një gur të lartë:

“O fisi Kurejsh! A do të më besonit, nëse do t'ju thosha se në fund të këtij mali apo në këtë luginë ka kalorës armiq që do t'ju sulmojnë dhe do t'ua marrin pasurinë?”

Ata iu përgjigjën pa hezituat aspak:

“Po, do të të besonim, sepse (ti je Emin dhe es-Sadik) deri më tani nuk të kemi dëgjuar të thuash ndonjë gënjeshtër. Gjithmonë të kemi njohur për njeri që thotë vetëm të vërtetën.” (Shik. Buhari, Tefsir, 26; Muslim, Iman, 348-355; Ahmed, I, 281-307.)

I Dërguari i Allahut (a.s.), e mori këtë aprovim nga të gjithë që erdhën aty. Domethënë, ua aprovoi personalitetin e tij të gjithë atyre që gjendeshin aty. Pas këtij aprovimi filloi t'u predikonte të vërtetat hyjnore.

Pasi Islami vazhdoi të predikohet me një personalitet të tillë të lartë, u ndërtua civilizimi madhështor i virtyeteve në epokën e lumturisë, në periudhën e kalifëve të drejtë, në periudhën e Umer ibn Abdulazizit të Emevitëve, në treqind vitet e para të Andaluzisë-Spanjës dhe në tre shekujt e parë të Osmanëve.

Civilizim në humanizëm, civilizim në moral, civilizim në shkencë, civilizim në jetën sociale dhe ekonomike, civilizim në arkitekturë dhe civilizim i veçantë në letërsi.

Çfarë njerëzish ishin njerëzit e këtij civilizimi? Disa shembuj:

UMER IBN HATTABI (R.A.)

Para se Umeri (r.a.), të nderohej me besimin, ishte një shembull tipik i njerëzve të xhahilijetit/injorancës të cilët nuk njihnin të drejtat e të tjerëve, nuk njihnin drejtësi dhe ishin të privuar nga mëshira. Ndërsa, pasi u nderua me besimin islam, u shndërrua në një njeri të ndjeshëm, altruist, i urtë dhe monument drejtësie. Tashmë u shkri Umeri i tmerrshëm dhe me temperament të ashpër para Islamit dhe në vend të tij erdhi një “Umer (r.a.)”, me sy të përlotur, me zemër të butë dhe të mbushur plot mëshirë, i cili bënte kujdes që të mos lëndonte qoftë edhe një milingonë, i cili gjithmonë mendonte për lumturinë e Umetit dhe i cili ishte i ndërgjegjshëm për përgjegjësinë e lartë që kishte mbi supe.

Umeri (r.a.), vazhdimisht i bënte vetëllogari nefsit të tij, duke thënë: “Nëse një qengj humbet në buzë të lumit Eufrat, kam frikë se Allahu do të më marrë në llogari për të.”¹ Natën, ai mbante në kurrizin e tij, thesin me ushqime, shkante nga lagja në lagje dhe u gjendej pranë të dobëtëve dhe nevojtarëve. Ai ndihmonte jetimët dhe njerëzit e vetmuar. Zemra e Umerit (r.a.), nuk gjente prehje derisa t’i ngushëllonte zemërthyerit, t’ua fshinte lotët dhe t’i bënte të buzëqeshnin.

1. Ibn Shejbe, Musannef, VIII, 153.

UMER IBN ABDULAZIZI

Një gjendje që tregon botën shpirtërore të Umer ibn Abdulazizit, i cili ishte nipi i Umer ibn Hattabit (r.a.) dhe konsiderohet si kalifi i pestë i drejtë në historinë islame, bashkëshortja e tij, Fatimja e tregon kështu:

“Një ditë shkova pranë Umer ibn Abdulazizit. Ai ishte ulur në vendin ku falte namaz, e kishte vënë dorën në ballë dhe po qante me ngashërim. Lotët po i lagnin faqet. E pyeta se çfarë i kishte ndodhur. Ai më tha:

“O Fatime! Pesha më e madhe e përgjegjësisë së këtij umeti është mbi supet e mia. Të uriturit në këtë umet, të varfrit, ata që sëmuren dhe nuk gjejnë dot ilaçe, ata që nuk kanë rroba për të veshur, jetimët me kokë të ulur, gratë e veja që janë lënë vetëm, të dhunuarit që nuk mund ta kërkojnë dot të drejtën e tyre, robërit myslimanë që ndodhen në vendet e huaja e të kufrit, të moshuarit nevojtarë që nuk kanë fuqi të punojnë për të kryer nevojat e tyre, kryetarët e familjeve të varfra që kanë shumë pjesëtarë në familje...

Kur mendoj për vëllezërit besimtarë që gjenden në vende të afërta e të largëta, barra e përgjegjësisë më shtyp fort. Nëse Zoti (xh.xh.), do të më marrë në pyetje nesër në Ditën e Kiametit, nëse i Dërguari i Allahut (a.s.), do të më qortojë dhe kritikojë për këta, si do të përgjigjem unë?!” (Ibn Kethir, 9/201.)

*Umeri (r.a.),
vazhdimisht i bënte
vetëllogari nefsit të tij,
duke thënë:
“Nëse një qengj humbet
në buzë të lumit Eufrat,
kam frikë se Allahu
do të më marrë në llogari
për të.”*

Ja, me zemra altruiste që u preokupuan për hallet e umetit dhe e sakrifkuan qetësinë e tyre për qetësinë e myslimanëve, u ndërtua një civilizim i rrallë i virtyteve. Në atë civilizim të pasurit nuk gjetën dot të varfër për t'u dhënë zekatin, sepse ata ishin umeti më i mirë, "që nuk flinin kur fqinji i tyre ishte i uritur".

Ai umeti më i mirë shfaqti një personalitet islam në vëllazërinë fetare dhe altruizëm:

Sa bukur thotë Mevlana:

"Shemsi (k.s.), më ka mësuar një gjë:

"Nëse një besimtar i vetëm mërddhin në këtë botë, ti nuk ke të drejtë të ngrohesh!"

Unë e di se mbi sipërfaqen e tokës ka besimtarë që mërddhijnë, andaj unë tashmë nuk mund të ngrohem dot!.."

Edhe Ebu'l-Hasan Harakani thotë:

"Gjemb i ngulet në gisht një vëllai në fe nga Turkistani deri në Sham, është ngulur në gishtin tim. Guri që i vret këmbën dikujt, ka vrrarë këmbën time. Nëse në një zemër ka dëshpërim, ajo zemër është zemra ime."

Ja, kështu kanë qenë njerëzit e "umetit më të mirë"...

Çdo civilizim sjell në pah tipin e njeriut të tij. Ndërsa ky tip njeriu është në harmoni me cilësitë dhe karakteret e civilizimit që i përket.

Civilizimi islam është një pikë kulmore që është arritur ndonjëherë në historinë e njerëzimit. Shkaku i kësaj është se natyrshmëria e pastër njerëzore ka qenë e pajisur me dijen dhe urtësinë hyjnore. Aftësia e natyrshme dhe begatia shpirtërore e popullit tonë nxori në pah një civilizim të mrekullueshëm që arriti pikën më kulmore. Emri historik i këtij civilizimi islam është "Perandoria Osmane".

Me të vërtetë, gjyshërit tanë osmanë ishin personalitete me horizont të gjerë që e mbanin në përputhshmëri të plotë zhvillimin material me

atë shpirtëror dhe i shndërronin çlirimet e vendeve në çlirime të zemrave.

Një shprehje e kësaj janë edhe këshillat që Osman Gazi, i cili ishte ndërtuesi i Osmanëve dhe mik i Zotit (xh.sh.), ia dha birit të tij, Orhan Gazi dhe nëpërmjet tij të gjithë burrave të shtetit që do të vinin në të ardhmen. Ai luftëtar i madh thoshte:

"Bir! Dije se profesioni ynë është rruga e Allahut dhe se synimi ynë është feja e Tij. Kauza jonë nuk është një betejë apo luftë e thatë, por "ilaji kelimetullah", domethënë, lartësim i fesë së Allahut Teala!.."

Edhe Orhan Gazi parapëlqente t'i bënte çlirimet e vërteta në zemrat e njerëzve duke thënë: "Mirësia është më e virtytshme se lufta." Ai i bënte të përjetshme çlirimet e vendeve me çlirimet e zemrave. Në vendet që çliroheshin, së pari çonte për të banuar njerëzit e fesë dhe besimtarët e devotshëm. Në këtë mënyrë, me mënyrën e jetesës dhe gjendjes shembullore të këtyre besimtarëve dhe predikimin që bënin ata pa reshtur, Orhan Gazi bëhej shkak për udhëzimin e popullit të vendit të çliruar.

Edhe Orhan Gazi i dha këtë këshillë birit të tij, Muratit:

"Perandorisë osmane nuk i mjafton sundimi mbi dy kontinente, sepse kauza për lartësimin e fesë së Allahut është një kauzë e madhe sa që nuk mund ta nxënë dy kontinente!"

Nisur nga kjo, Sulltan Murati kaloi në Evropë dhe përparoi deri në Kosovë.

Përse Murat Hani i parë e prishi qetësinë e tij dhe shkoi deri në Kosovë, ndërkohë që kishte kaq shumë mirësi në Bursa? Për çfarë synimi e sakrifikoi veten e tij?

Ja pra, për t'u bërë një umet i mirë i të Dërguarit të Allahut (a.s.), për t'u futur në mesin e atyre besimtarëve fatlumë dhe për t'u bërë një umet që

thërret në mirësi. Gjithashtu, edhe për të ndjekur gjurmët e Ensarëve dhe Muhaxhirëve që Allahu Teala na i ka shfaqur si “brezi shembullor”...

Sahabët e nderuar të të Dërguarit të Allahut (a.s.), i lanë vreshtat e hurmave në Medine dhe shkuan deri në Semerkand, madje, deri në Kinë, sepse Allahu Teala thoshte në Kuranin Fisnik:

“Shpenzoheni pasurinë në rrugën e Allahut dhe mos e çoni veten tuaj në shkatërrim, por bëni të mira; Allahu me të vërtetë i do bamirësit.” (Bekare, 195) Domethënë, Allahu i lartësuar po i qortonte ata që largoheshin nga përpjekja për të fituar pëlqimin e Allahut duke u mashtruar ndaj stolive, joshjeve, rahative dhe epshëve të kësaj bote. Për këtë arsye, sahabët e nderuar shkuan deri në Kinë. Në periudhën e Umer ibn Abdulazizit myslimanët shkuan deri në Spanjë. Ukbe ibn Nafi shkoi deri në Kajravan.

Ai, për ta shprehur entuziazmin e besimit që kishte në zemër, tha:

“O Zot! Po të mos ishte ky oqean, do të vazhdoja të përparoja në vendet që kam përpara duke luftuar në rrugën Tënde!”

Të gjitha këto përpjekje ishin shfaqje e shqetësimit për të “mos e hedhur veten në shkatërrim”.

Ja, edhe ata që erdhën nga rruga që hapi Sulltan Murati, i cili u përpoq në rrugë të Allahut duke e lënë rehatinë e kësaj bote me këtë entuziazëm, u vendosën në vendet që u çliruan. Në Bosnje doli në pah “një umet më i mirë”. Të gjithë boshnjakët u bënë myslimanë të singertë me shpirt e me zemër. Në Shkodër u formua një “umet më i mirë”.

Siç thamë edhe më lart, i gjithë preokupimi i gjyshërve tanë ishte “ilaji kelimetullah / lartësimi i fesë së Allahut” dhe njohja e njerëzisë me lumturinë dhe paqen e Islamit. Ata thërrisnin për te e vërteta dhe mirësia. Ata përpëliteshin për shpëtimin e përhershëm të njerëzisë.

Fatih Sulltan Mehmeti bashkë me ushtrinë e tij patën marrë rrugën drejt Perandorisë romake në zonën e Trabzonit. Ata po kalonin nga një vend me male dhe pyje, në mënyrë që të hynin nga pas në qytet. Disa ushtarë me sëpata në dorë ecnin përpara dhe hapnin rrugën. Në një vend ku rru-ga ishte e keqe, kali i Fatihut rrëshqiti. Ndërkohë që Fatihu përpiqej të mbahej në një gur të madh, duart iu gjakosën. Kur nëna e Uzun Hasanit, zonja Sara, e cila ishte bashkë me të, e pa këtë gjendje, mendoi se ky ishte rasti më i mirë për t’u shfrytëzuar dhe i tha:

“Bir! Ti je mbret bir mbreti! Je një mbret i madh! A e meriton të vuash kaq shumë për një kala të vogël si Trabzoni?”

Ajo ia tha këto fjalë, ngaqë Uzun Hasani kishte formuar miqësi me Perandorinë Romake në Trabzon. Andaj nënën e tij e kishte dërguar për t’ju lutur Fatihut që të hiqte dorë nga kjo luftë.

Fatihu, edhe pse i kishte duart e çara nga gërvishtjet, u ngrit në këmbë dhe i tha:

“O nënë e mos-huar!.. Mos pandeh se gjithë këto vështirësi që po përjetojmë janë për një copë tokë të thatë. Dije se e gjithë përpjekja jonë është shërbim ndaj fesë së Allahut, në mënyrë që njerëzit të udhëzohen. Andaj, ne po i bëjmë këto përpjekje që të mos dalim nesër me fytyrë të nxirë në audiencën hyjnore. A do ta meritonim të na thuhej luftëtarë, nëse do të zgjidhnim rehatinë e trupit duke mos i duruar disa vështirësi, ndërkohë që kemi gjithë këto mundësi për ta predikuar dhe lartësuar Islamit? Nëse nuk e çojmë Islamit te jobesimtarët dhe, nëse nuk e ndalojmë harbutërinë e atyre, me çfarë fytyre do të dalim në audiencën hyjnore?!”

Ja, “ai umet më i mirë” u bë një shembull konkret që vërtetoi se fetaria individuale është e mangët, se myslimani duhet të socializohet dhe se zemra e besimtarit duhet ta përfshijë të gjithë

botën, sepse një mysliman e konsideron veten e tij përgjegjës për ecurinë e botës.

Ja, ata ishin personalitete shembullore që i edukoi “umeti më i mirë”. Ato personalitete shembullore e shfaqën personalitetin e Islamit në çdo fushë të jetës.

Ai “umeti më i mirë” shfaqti një personalitet prej Islamit edhe në arkitekturë:

Për shembull, kur shohim xhaminë Sulejmaniye, vëmë re një hije njeriu që i ka ngritur duart drejt qiellit dhe po i lutet Zotit (xh.sh.). Kjo është një strukturë shpirtërore e reflektuar në gurë... Ajo është një kryevepër e civilizimit tonë, që e bashkon botën materiale me atë shpirtërore.

Ai “umeti më i mirë” nuk ndërtonte asnjë shtëpi që t’ia linte në hije shtëpinë dikujt tjetër apo që t’i zinte diellin ndonjë fqinji tjetër. Askush nuk mund t’ua zinte pamjen të tjerëve. Ndërsa në ditët e sotme, ndërtesat e larta, madje, qiellgërvishësit pothuajse të kujtojnë gurët e varreve të qyteteve të pashpirta.

Siç mbart çdo drejtëz, çdo vijë dhe çdo element një pjesë dhe një shfaqje nga përsosmëria e një veprë madhështore arkitekturore, pikërisht ashtu është edhe çdo pjesë e një civilizimi. Ngaqë “njeriu” është qendra e civilizimit tonë, edhe kurora e përsosmërive të tij është “tipi i njeriut” që ka nxjerrë në pah.

UMETI MË I MIRË KA SHFAQUR NJË PERSONALITET ISLAM NË NJERËZI

Kur në një shtëpi kishte të sëmurë, në dritare vendosej një saksi e kuqe. Kur shitësit ambulante e shikonin atë, kalonin nga aty pa bërë zë. Ndërsa fëmijët e lagjes shkonin dhe loznin në lagje të tjera, në mënyrë që të mos e shqetësonin të sëmurin.

Çfarë sistem sjelljeje edukimi ishte ky edukim shpirtëror që kishin ata? Cili pedagog, cili psiko-

log dhe cili antropolog social mund ta japë këtë edukim sot?...

Me fishekzjarret që ditët e sotme hidhen nëpër dasma dhe festime, po i hyhet në hak të gjithë shoqërisë, duke mos pyetur nëse ka ndonjë foshnje, grua shtatzënë, të sëmurë apo ndonjë në zi që shqetësohet nga ajo zhurmë, vetëm e vetëm që të argëtohet një grup nga shoqëria. Ndërsa gjyshërit tanë, domethënë, ai umeti më i mirë, ishin njerëz me shpirt të ndjeshëm që nguronin të lëndonin goftë edhe një milingonë.

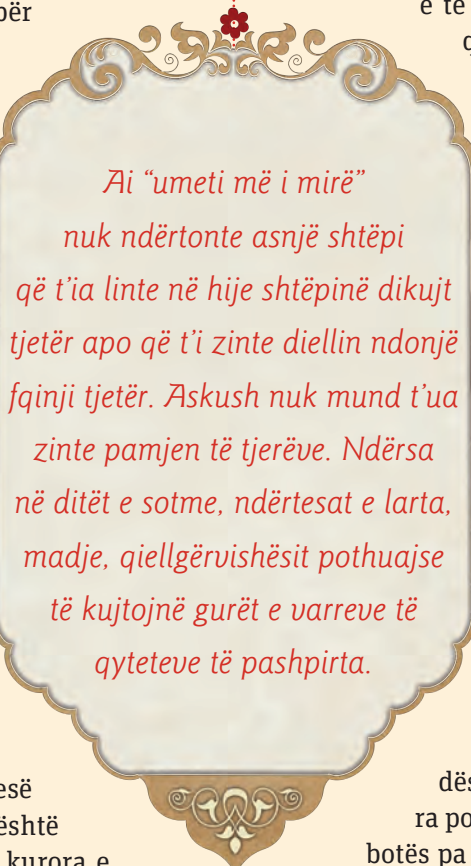
Ne kemi pasur Hydajin me zemër të butë e të mëshirshme që nuk e këpuste goftë edhe një lule, në mënyrë që të mos e pengonte nga dhikri i saj dhe Junusin me ndjesi të thella që e shihte me një shikim sublim qoftë edhe një milingonë dhe thoshte: “Ne e duam krijesën për hir të Krijuesit.”

Ne kemi pasur Sinanë, Karahisarilerë dhe Fuzulë. Kemi pasur personalitete monumente që i reflektonin botës bukurinë, estetikën, hijeshinë dhe madhështinë e botës shpirtërore të myslimanit.

Ndërsa sot, si rezultat i këndvështrimit të sistemit liberal në formën: “Lëreni ta bëjë, lëreni të veprojë si të dëshirojë!” – në mendje dhe zemra po funksionon një pikëpamje ndaj botës pa besim në ahiret që u jep përparësi dëshirave vetjake.

Tani po jetojmë në një shekull në të cilin mundësitë ekonomike kanë arritur pikën kulmore të tyre, por ja që shpirtat janë të sëmurë dhe zemrat janë të uritura! Për shkak të urisë shpirtërore njerëzia sot është në depresion!..

Ndërsa, kur t’i hedhim një sy epokës së lumturisë, nuk përballemi me këto probleme psikologjike, edhe pse mundësitë ekonomike ishin mjaft të kufizuara, sepse besimtarët e asaj kohe e patën konceptuar kuptimin e qetësisë dhe lumturisë së vërtetë. Ata e patën perceptuar se jeta e vërtetë është jeta e ahiretit. Për këtë arsye, edhe sot është

të e domosdoshme që përsëri të përpiqemi për t'u bërë "umeti më i mirë" si umeti në epokën e lumturisë, sepse i Dërguari i Allahut, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të, ka thënë: *"Umeti im i ngjan shiut. Andaj nuk i dihet nëse fillimi apo fundi i tij është më i mirë."* (Tirmidhi, Edeb, 81.)

Allahu i Lartësuar na e mundësoftë të gjithëve që të bëhemi një pikë e dobishme e këtij shiu të begatshëm! Allahu i Madhëruar thotë në ajetin fisnik: ***"O ju që keni besuar! Nëse ndokush prej jush braktis besimin e vet, dini se Allahu do të sjellë njerëz, që i do dhe që e duan; të përlurur me besimtarët dhe të ashpër me femohuesit; që luftojnë në rrugën e Allahut dhe nuk i tremben qortimit të asnjë qortuesi. Kjo është mirësia e Allahut, të cilën Ai ia jep kujt të dojë. Allahu është Bujar i madh dhe i Gjithëditur."*** (Maide, 54)

Ne jemi të obliguar që gjithmonë të qëndrojmë me krenari dhe dinjitet kundrejt jomuslimanëve e armiqve të fesë dhe të shfaqim një personalitet prej Islami e një qëndrim prej myslimani. Allahu Teala kërkon prej nesh personalitet edhe në ibadete. Në suren Fatiha, të cilën e këndojmë në çdo namaz, na urdhëron që t'i lutemi duke thënë: ***"Udhëzona në rrugën e drejtë! Në rrugën e atyre që u ke dhuruar mirësi e jo në të atyre që kanë shkaktuar zemërimin Tënd, as në të atyre që janë të humbur!"*** (Fatiha, 6-7)

Këto ajete fisnike theksojnë personalitetin dhe karakterin që duhet të kemi ne si myslimanë. Gjithashtu na njoftojnë për domosdoshmërinë se myslimani duhet të jetojë sipas atmosferës së tij shpirtërore në çdo çështje.

I Dërguari i Allahut (a.s.), e ka mbrojtur krenarinë dhe dinjitetin e Islamit duke shtuar një ditë edhe në agjërimin e ditës së dhjetë të muajit Muharrem, në mënyrë që të mos u përngajmë Beni Israilëve / çifutëve dhe na ka paralajmëruar që të mos lejojmë të dobësohet fisnikëria, reputacioni,

kredibiliteti dhe prestigji i fesë...

Ndërsa sot, për fat të keq, të gjithë e dinë shkaktërimin e madh që ka bërë pushtimi kulturor në shkallë globale dhe mentaliteti kapitalist, materialist dhe liberal mbi vlerat tona shpirtërore dhe si rezultat, mbi personalitetin tonë...

Frymëzimet e televizioneve që i ngacmojnë e nxisin epshet, adresat e gabuara të internetit, kushtëzimet negative të reklamave dhe modave mashtruese, pothuajse po i sjellin brezat tanë në një gjendje roboti që kultura globale luan me tonë në majë të gishtit. Këto e marrin njeriun tonë, ia boshatisin botën e brendshme të tij, i ekspozojnë tinëzisht vlerat e veta dhe e shndërron në njeri të botëve të tjera.

Njerëzit tanë po bëhen një shoqëri egoiste dhe e dhënë pas interesit. Besimi po dobësohet, morali dhe virtutet po humbin, mëshirës, dhembshurisë dhe humanizmit po i jepet lamtumira dhe po formohet një tip njeriu i pandjeshëm dhe injorant. Rrugët e prehjes shpirtërore dhe lumturisë në shoqëri pothuajse po mbushen me copa xhamash të thyer. Në këtë mënyrë, po injektohet zehër në prehjen dhe qetësinë tonë shpirtërore.

Në ditët e sotme, për fat të keq, shoqëria është si një spital shkretëtire nga aspekti i shpirtshmërisë. Për ta zhdukur këtë prishje si epidemi, për t'i rezistuar kësaj ecurie të rrezikshme dhe për të shfaqur një qëndrim prej myslimani duke e mbrojtur gjithmonë personalitetin e Islamit, është e domosdoshme që të kapemi edhe më fort ndaj vlerave tona shpirtërore duke e zhvilluar edhe më shumë botën tonë të shpirtshmërisë.

Allahu Teala, me mirësinë dhe begatinë e Tij, na e mundësoftë të gjithëve që të bëhemi "umeti më i mirë" që urdhërojnë të mirën dhe ndalojnë nga e keqja!

Amin!

KJO BOTË...

Zotëri apo rob?

Selma Çevikollu

Njerëzit e ditëve të sotshme për fat të keq janë mashtruar dhe i kanë besuar joshjes së kësaj bote, e cila i ka rrethuar nga çdo anë. Ata janë të lidhur me bukurinë e saj shkatërruese, të rremë dhe mashtruese. Njeriu, i cili sot nuk arrin të qetësohet dot pa marrë, nuk e shijon dot lumturinë e të dhënit. Joshja e kësaj bote, e cila i inkurajon njerëzit drejt egoizmit, i ka tërhequr aq shumë ata sa që po vrapojnë pas kësaj bote sikur t'u ketë bërë magji.

Koha që po përparon, prodhimet e zhvilluara teknologjike, gjërat e reja që dalin, rrobat, shtëpitë, makinat etj. po u serviren njerëzve sidomos me anë të medias. Me anë të ofertave në formën: “Merri, këto kanë dalë të reja. Merr më të renë!”, njerëzve pothuajse u është injektuar mendimi se mund të bëhen të lumtur “duke marrë” vazhdimisht. Edhe pse njerëzit nuk po arrijnë ta kuptojnë dot, ata po notojnë në detin e shpërdorimit të pasurisë. Në të kaluarën njerëzit e devotshëm “garonin në mirësi”, ndërsa njerëzit e sotshëm, për fat të keq, “garojnë me njëri-tjetrin për të marrë”. Kjo situatë që tashmë konsiderohet si normale po i shtyn drejt dëshpërimit ata që nuk mund të marrin. Në ditët e fundit kanë dalë njerëz që mërzen, që dëshpërohen, që hyjnë në depresion, që lëndohen dhe që shkatërrohen kur nuk mund të marrin.

Njerëzit kanë arritur në një gjendje varësie aq të madhe nga gjërat materiale sa që lumturia dhe gëzimi i tyre ka ngehur i fiksuar te këto gjëra. Dynjaja

i ka lidhur njerëzit sikur i ka bërë robër. “Nëse dynjanë e bën zotërinë tënd, edhe ajo të bën robin e saj.” Ja pra, kjo fjalë sot është realizuar plotësisht. Si mund të bëhet njeriu rob i kësaj bote, ndërkohë që ka ardhur me synimin për t'u bërë mlekëmbës në të? Përveç të tjerash, kjo gjendje është ofendim për vetë njeriun. Kur do ta kuptojë njeriu se sa shumë e ka poshtëruar veten duke e bërë atë rob të këtyre gjërave të vogla dhe jo të vërteta?

I Dërguari i Allahut, alejhi's-salam, i cili ka bërë një jetë shumë modeste, ka thënë:

“Dashuria ndaj kësaj bote është koka e të gjitha sjelljeve të gabuara. Dashuria e tepërt ndaj një gjëje, të verbon dhe të shurdhon.” (Ebu Davud, Edeb, 125.)

Domethënë, syri i atij që e do këtë botë nuk sheh gjë tjetër përveçse dynjanë, sepse gjithmonë mundohet për të, imagjimon për të dhe dëshiron ta arrijë. Nëse dashuria ndaj ahiretit është e pakët te njeriu, ndërsa dashuria ndaj kësaj bote është më e madhe, atëherë do të thotë se ahireti është në plan të dytë. Madje vjen një ditë dhe besimi në ahiret fshihet nga zemra e këtij njeriu. I Dërguari i Allahut, alejhi's-salam, jep këtë shembull për të treguar vlerën e kësaj bote te njerëzit:

“Sikur dynjaja të kishte vlerë sa fleta e grerëzës te Allahu Teala, Allahu nuk do t'i jepte qoftë edhe një pikë ujë asnjë jobesimtari.” (Tirmidhi, Zuhd, 14, Hadithi nr: 2323.) Atëherë çfarë është e gjithë kjo

brengë, shqetësim dhe dëshpërim për një gjë kaq të pavlefshme të Allahu, xhelle xhelaluhu?

Shpeshherë ndodhte që sahabët e nderuar nuk gjenin gjë për të ngrënë me ditë të tëra dhe ngelin të uritur. Tashmë sofrat janë plot, por njerëzit përsëri nuk janë të lumtur ose nuk i pëlqejnë ato që kanë. Madje, fëmijët dhe të rinjtë që rriten në familje me gjendje të mirë ekonomike, nxjerrin pretekste të ndryshme ndaj ushqimeve, e teprojnë dhe llastohen duke thënë: “A hahet kjo?”, apo: “Nuk më pëlqejnë këto.” Nënata s’po arrijnë dot të bëjnë ushqime që u pëlqejnë fëmijëve të tyre. Burrat nuk po arrijnë dot t’i ngopin gratë me rroba, shtëpi dhe mobilie. Tashmë të gjithë garojnë me njëri-tjetrin në veshje, në mobilie dhe në komfort. Kjo gjendje do vazhdojë kështu me sa duket... Por ne nuk duhet të jemi të dënuarit e kësaj bote. Përkundrazi duhet të jemi sunduesit e saj. Përveç të tjerash, nuk duhet të lidhemi aq shumë me zemër sa që ta adhurojmë këtë botë, sepse kjo e shpie njeriun në shkatërrim.

Në të vërtetë, ato që po përjetohen sot nuk janë gjë tjetër përveçse përsëritje e atyre që kanë ndodhur dje. Në të kaluarën, ishte një njeri që quhej Karun nga populli i Musait, alejhi’s-selam. Njerëzit e kishin të vështirë për t’i mbartur vetëm çelësat e thesarit të tij. Ai gjithmonë mburrej dhe krenohej duke pohuar se pasurinë e kishte arritur në sajë të dijes së tij. Më së fundi, ai u shkatërrua. Historia e tij tregohet kështu në Kuranin Fisnik:

“Me të vërtetë, Karuni ka qenë nga populli i Musait, por i shtypte ata. Ne i patëm dhënë atij aq thesare, sa që çelësat e tyre vështirë se do të mund t’i mbante një grup njerëzish të fuqishëm. Njerëzit e popullit të tij i thanë: “Mos u ngazëlle me pasurinë që ke, sepse Allahu nuk i do ata që ngazëlleen! Por përpiqu me atë që të ka dhënë Allahu të fitosh jetën e botës së ardhshme, duke mos harruar pjesën tënde në këtë botë. Bëju mirë të tjerëve, ashtu si të ka bërë mirë ty Allahu. Mos kërko ngatërresa në Tokë, sepse Allahu nuk i do ngatërrestarët.” Ai tha: “Kjo më është dhënë vetëm prej diturisë sime”. Vallë, a nuk e dinte ai, se Allahu kishte zhdukur para tij shumë brezni, që kishin qenë më të fuqishëm dhe që kishin grumbulluar më shumë pasuri se ai? Por keqbërësit as nuk do të pyeten për gjynahet e tyre. Kur ai dilte para popullit të vet me stolitë e tij, ata që lakmonin jetën e kësaj bote thanë: “Ah! Sikur të na ishte dhënë edhe neve si Karunit! Vërtet që ai është njeri me fat.” Ndërsa njerëzit e dijsëm thoshin: “Të mjerët ju! Shpërblimi i Allahut është më i mirë për atë që beson dhe bën vepra të mira. Ai do t’u jepet vetëm të duruarve”. Ne bëmë që Karunin dhe shtëpinë e tij t’i gëlltiste toka dhe askush nuk arriti që ta mbronte nga dënimi i Allahut, madje as ai vetë nuk mund ta

mbronte veten. Të nesërmen, ata që më parë dëshironin të kishin qenë në vend të tij, thoshin: “Është shumë e qartë se Allahu është Ai që i jep bollëk dhe ia pakëson kujt të dojë prej robërve të Tij. Sikur Allahu të mos kishte mëshirë për ne, me të vërtetë që do të na kishte bërë të na gëlltiste toka. Ububu! Është shumë e qartë se mohuesit nuk kanë shpëtim!” (Kasas, 76-82)

Ndjenja e dashurisë ndaj kësaj bote që kanë njerëzit është një çështje e cila vazhdon që nga lashtësia. Në të kaluarën ishte dashuria ndaj kësaj bote që i bëri çifutë bijtë e Izraelit. Kur Musai, alejhi’s-selam, shkoi për t’u takuar me Zotin, populli i tij e shfrytëzoi mungesën e peygamberit dhe filloi të adhuronte viçin që bëri prej floriri, domethënë, të adhuronte statujën që bëri nga floriri. Adhurimi dhe marrja për Zot e një statuje apo idhulli ka qenë prezente edhe dje, është prezente edhe sot. Vendin e statujës së viçit prej floriri sot e kanë zënë gjëra të tjera të mëdha apo të vogla. Ja, pikërisht në këtë pikë verbërie, feja i ndihmon njerëzit, u tregon rrugën e drejtë dhe i këshillon. Në këtë mënyrë, i zgjon njerëzit nga gjumi i shkujdesjes në të cilin janë zhytur. Përsëri feja i paralajmëron njerëzit, i fton te Zoti, i këshillon që të mos lidhen tepër me këtë botë dhe vendos rregulla. Çdo njeri ka nevojë për këto rregulla. Në të kundërt, njerëzit bien në kurthin e ndjenjave, dëshirave dhe pasioneve dhe u binden atyre. Nëse dëshirat nuk frenohen, ato mund ta zvarrisin njeriun drejt shkatërrimit. Për këtë arsye, çdo dëshirë të kësaj bote nuk duhet t’i thuhet “po”. Kjo është një gjendje shumë e rrezikshme për njeriun.

Njeriu i mençur dhe që mendon, duhet të dijë t’i frenojë ndjenjat e tij, nuk duhet të jepet shumë pas gjërave të kësaj bote dhe nuk duhet ta mërzisë veten kot për ato. Sikur Zoti të donte, në të vërtetë mund t’ia jepte atë që ai dëshironte. Nëse nuk ia ka dhënë, do të thotë se kjo është më e mirë për të. Njeriu nuk duhet ta shkatërrojë veten ngaqë nuk e ka arritur atë që e dëshiron me patjetër dhe ta lodhë atë pa asnjë arsye. Nëse Allahu i Lartësuar dëshiron të japë, jep, nëse nuk dëshiron të japë, nuk jep sado që njeriu të lodhet, të përpëlitet dhe të ankohet. Mirë, por përse nuk jep? Sepse ajo gjë nuk është e mirë, andaj edhe nuk e jep. Të qash dhe të dëshpërohesh është rraskapitje pa vend e shëndetit. Përpëlitja për gjërat e kësaj bote është e pavlerë. Çfarëdo që Allahu i Madhëruar ka dashur t’ua japë të gjithëve, ua ka dhënë në caktimin hyjnor. Njeriu nuk ka ndonjë rol në këtë. Të vërtetën e çdo gjëje e di vetëm Allahu, xhelle xhelaluhu.

Modestia dhe mendjemadhësia

— Sami Gëksyn —

Qëllimi i fesë sonë islame është përmirësimi i marrëdhënieve ndërmjet njerëzve dhe sigurimi i një jete të qetë e të lumtur në këtë botë dhe në botën tjetër.

Për ta arritur këtë qetësi e lumturi, feja jonë ka vendosur bazat e moralit të lartë. Të qenët e njeriut modest në marrëdhëniet qoftë me njerëzit dhe qoftë me Allahun e Lartësuar, është kushti i parë i kësaj qetësie. Ndërsa mendjemadhësia e cila është e kundërta e kësaj, domethënë mburrja është faktori më i madh i dëshpërimit.

Modesti do të thotë që t'i duash njerëzit (për hir të Krijuesit) kushdo qofshin ata, të mos i përçmosh, të mos u mburresh, të mos shfaqësh epërsi ndaj tyre, të takohesh dhe të bisedosh me ata. Ndërsa e kundërta e kësaj është mendjemadhësia.

Modestia e lartëson njeriun, e pjek dhe e shpie drejt gradave të përsosmërisë. Ndërsa mendjemadhësia e poshtëron njeriun. Në lidhje me këtë çështje, i Dërguari i Allahut, (a.s.), ka thënë:

“Allahu e lartëson besimtarin kur ai shfaq modesti ndaj krijesave për hir të Tij...” (Ibn Maxhe, Zuhd, 16.)

Nëse njeriu sillet me modesti, njerëzit e tjerë fillojnë të ndjejnë dashuri kundrejt tij dhe ta respektojnë. Ja, pikërisht për këtë arsye, njerëzit me moral të lartë dhe të virtytshmit duhen dhe respektohen shumë nga të tjerët. Sikundër kësaj, mendjemadhënjtë nuk duhen dhe nuk respektohen.

Njeriu modest e shikon veten si një hiç duke menduar madhësinë e Allahut të Madhëruar. Në këtë mënyrë, arrin vetëdijen se madhështia i përket vetëm Allahut Teala. Ai gjithmonë jeton duke qenë i vetëdijshëm se asnjë gjendje, çfarëdo qoftë ajo, nuk e bën të nevojshme mendjemadhësinë.

Modestia është një cilësi e bukur. Kur të shtohen njerëzit me këtë cilësi, shtohet edhe dashuria, respekti dhe dashuria në shoqëri. Atëherë armiqësitë shuhet, grindjet pakësohen dhe urrejtja zhduket.

Njerëzit që janë modestë nuk ndahen asnjëherë nga veprat e mira dhe gjithmonë dëshirojnë t'i afrohen Allahut të Lartësuar. Sigurisht se kjo gjendje u jep atyre pozita të larta shpirtërore.

Pa dyshim se njeriu më modest nga të gjithë njerëzit që kanë ardhur dhe do të vijnë në këtë botë është i Dërguari i Allahut, (a.s.). Ai gjithmonë sillet me modesti edhe pse pozita e tij ishte më e larta dhe interesohej në veçanti për çdo besimtar pa marrë parasysh nëse ishte i varfër, skamnor apo skllav. Ai nuk preferoi të ishte profet sulltan, por profet rob dhe thoshte:

“Përgëzime për atë që mbron dinjitetin e tij, që është modest, që është zemërbutë, por që nuk lejon ta poshtërojnë, që e harxhon në rrugë të drejtë pasurinë që e ka fituar në mënyrë të ligjshme, që i mëshiron të dobët dhe që vazhdimisht rri me fakihët dhe të urtët. Përgëzime për atë që e ka fitimin hallall, që është i pastër nga brenda dhe nga jashtë dhe që e largon të ke-

gen nga njerëzit. Lum për atë që punon me dijen që ka marrë, e jep në rrugë të Allahut tepricën e pasurisë së tij dhe që e mban fjalën.” (Tergib ve Terhib, fq. 558.)

Në lidhje me këtë çështje, edhe Allahu i Madhëruar thotë në një ajet fisnik:

“Robërit e të Gjithëmëshirshmit janë ata që ecin thjesht nëpër Tokë dhe, kur të paditurit i sulmojnë me fjalë, ata përgjigjen: “Paqe qoftë!” (Furkan, 63)

Edhe njerëzit që bëjnë një jetë modeste dhe që kanë arritur të bëhen njerëz të devotshëm me pjekurinë shpirtërore të moralit të lartë, i tolerojnë krijesat për shkak të Krijuesit dhe e konsiderojnë veten përgjegjës në çdo vend ku mund të arrijë zemra e tyre modeste. Ata gjithmonë i ndihmojnë nevojtarët dhe shfaqin butësi e mëshirë kundrejt tyre. Andaj, në vend se t’ua kthejnë kurrizin njerëzve për shkak të mëkateve të tyre, përpiqen për t’i gjetur xehvahiret që kanë brenda tyre dhe për t’i shndërruar në njerëz që do të hyjnë në xhenetin e përherëshëm. Sa bukur që e shpreh ky shembull këtë të vërtetë:

“Përgjatë një fjalimi që Mevlana po mbante në një faltore, vjen një i dehur. Njerëzit që gjendeshin aty deshën ta nxirrnin menjëherë jashtë të dehurin. Mevlana mendoj se i dehuri mund të kishte ardhur për të mësuar ndonjë gjë. Prandaj u kthye nga njerëzit që e lënduan atë dhe u tha:

“Ai ka pirë alkool, por të dehurit jeni ju!”

Tani le të flasim qoftë edhe pak për të kundërtën e modestisë, pra, për mendjemadhësinë.

Mendjemadhësia është një sëmundje e thellë shpirtërore. Allahu, xhelle xhelaluhu, nuk i do aspak mendjemëdhentë dhe në shumë vende të Kuranit Fisnik i qorton ata në mënyra të ndryshme.

Në ajetin e 18-të të sures Lukman, Allahu i Lartësuar thotë:

“Mos i trajto njerëzit me nënçmim dhe mos ec në tokë me mendjemadhësi, se Allahu nuk i do mendjemëdhentë e mburracakët!”

Mendjemadhësia është një shfaqje e harbutllëkut, papjekurisë, mungesës së mirësjelljes dhe tiranisë. Për këtë arsye, Allahu, xhelle xhelaluhu, e ka kritikuar në Kuran mendjemadhësinë, vetëpëlqimin, mburrjen dhe të shikuarit e vetes më lart se të tjerët.

Përsëri në Kuranin Fisnik, Allahu Teala thotë:

“Në Ditën e Kiametit do t’i shihni ata që kanë trilluar gënjeshtër për Allahun, me fytyra të nxira. Vallë, a nuk është Xhehenemi vend për ata që janë mendjemëdhentë?!” (Zumer, 60)

I Dërguari i Allahut, (a.s.), ka thënë:

“Nuk mund të hyjë në xhenet ai që ka në zemër mendjemadhësi (qoftë edhe) sa një grimcë.” (Muslim, Iman, 147.)

Hasan Basriu pa një prijës që ecte me mendjemadhësi dhe tha:

“Turp të ketë ai që sheh majtas e djathtas duke e mbajtur kokën përpjetë dhe duke u mburrur. O budalla! Çfarë të pëlqen te vetja që ec duke parë majtas e djathtas aq sa mund të shikosh edhe supet, duke u lëkundur dhe duke u mburrur? Mos të pëlqejnë mirësitë, për të cilat nuk e ke falënderuar Allahun aq sa e meriton? Apo të pëlqen pasuria që pandeh se e ke fituar pa ndihmën e Allahut dhe për të cilën nuk duhet ta falënderosh Atë?

Kur prijësi i dëgjoi këto fjalë, menjëherë u ndikua, shkoi te Hasan Basriu dhe i kërkoi ndjesë. Ndërsa Hasan Basriu ia ktheu:

“Mos më kërkoni ndjesë mua, por kërkoni falje Allahut Teala dhe pendohu te Ai! A nuk e ke dëgjuar se Ai ka thënë:

“Mos ec nëpër tokë me mendjemadhësi, se ti, në të vërtetë, nuk mund ta çash tokën e as të arrish lartësinë e maleve.” (Isra, 37)

Të shfaqësh mendjemadhësi kundrejt njerëzve do të thotë të shfaqësh mendjemadhësi kundrejt Allahut të Lartësuar. Shembullin e parë të kësaj gjendjeje e shohim te djalli i mallkuar, sepse shejtani nuk i bëri sexhde Ademit. Kështu që e kundërshtoi urdhrin e Allahut duke shfaqur mendjemadhësi. Ja çfarë thotë ajeti fisnik në lidhje me këtë çështje:

“Kur u thamë engjëjve: “Përluni në sexhde para Ademit”, ata u përlën, përveç Iblisit, i cili nuk deshi, u tregua mendjemadh dhe u bë mosbesimtar.” (Bakara, 34)

Ja pra, shejtani tha: “Unë jam më i mirë se ai.” – dhe shfaq mendjemadhësi kundrejt Ademit, (a.s.). Ai e kundërshtoi urdhrin e Allahut duke shfaqur mendjemadhësi ngaqë nuk i bëri sexhde Ademit (a.s.). Për këtë arsye, u largua një herë e përgjithmonë nga mëshira e Allahut dhe u shkatërrua. Fundi i mendjemëdhentë gjithmonë do të jetë si fundi i shejtanit.

Ejani vëllezër të dashur dhe të bëhemi modestë. Në këtë mënyrë, të përpiqemi ta fitojmë pëlqimin e Allahut Teala dhe ndërmjetësimin e të Dërguarit të Allahut (a.s.).

Allahu i Lartësuar na mbrojtë të gjithëve prej çdo lloj sëmundjeje të zemrës dhe na bëftë prej besimtarëve të devotshëm!

Amin!..

A është **FEJA** opium për masat?

Enklid Pelari

Në artin e drejtimit të masave, një ndër modalitetet më të përdorura –dhe që përdoret akoma- është: “Sulmi ndaj rivalit (armikut) politik si propaganda më efikase për të fituar hegjemoninë ndaj rivalëve politikë. Kjo ndodh sepse duke e përdorur tjetrin si objekt sulmi, akuzuesi synon të ulë vlerat e subjektit të sulmuar dhe njëkohësisht me anë të efektit rikoshet ai thur lavde ndaj figurës së tij, duke e ngritur veten në pedestal në mënyrë indirekte.” Kjo gjë krijon tek masat impaktin psikologjik të autoritetit të vlerave që lufton për t’i shpëtuar ata nga “të ligat” që i kanosen, çka i nënshton edhe më shumë masat dhe krijon bazë mbështetje prej tyre. Njëkohësisht, kështu diktatori sfumon defektet dhe mangësitë e veta (*Rrota e Mundimit*) dhe redukton dhe demoralizon edhe më shumë kundërshtarët politikë. Pra, si të thuash, me një gur vret shumë zogj.

Prandaj gjejmë në histori se çdo diktator e kishte –të nevojshëm- një armik të jashtëm dhe të brendshëm. Përveç armikut të jashtëm (imperialistëve perëndimorë), ndër armiqtë kryesor të brendshëm për komunistët ishte edhe religjioni si doza më e keqe “opiumale” për popullin. Në fakt, ideologjia komuniste nuk synonte në vetvete borgjezinë dhe elitat e shoqërisë -ajo për ta ishte një mjet për të arritur qëllimin- sesa synonte ideologjinë e djathtë, e

cila në vetvete origjinën e ka tek religjioni: “Zoti i trashëgoi njeriut tokën dhe trashëgimia (pronësia) është e shenjtë.” Komunistët e dinin se nga ky nocion lindte më pas e drejta e pronës private, renta e tokës, sipërmarrjes, tregtisë, industrisë dhe industrializimit dhe në fund ndarja e klasave. Po të vëmë re ideologjia komuniste kundërshtonte me forcë të gjitha këto hallka të zhvillimit shoqëror. Ndërkohë që Maverdiu (450 h.) në librin e tij: “Edherijah ila mekasidu Esherijah” citon se përveç ibadetit, funksioni i njeriut në Kuran është edhe “Isti’ mari dhe Hilafeti”, pra ndërtimi dhe emancimi i jetës së kësaj bote, si dhe udhëheqja e saj me cilësitë që ka shpallur Zoti në Kuran. Siç e shohim, pikërisht atë që luftoi Marksi.

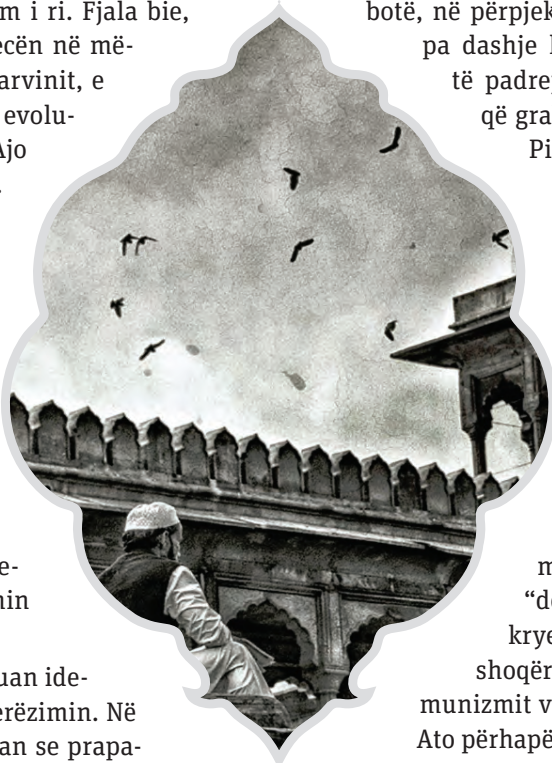
Pas shekujsh të edukimit të shoqërisë njerëzore me idenë e “pronarit dhe punëtorit”, apo “borgjezit dhe proletarit”, Marksi dhe Engelsi -ndryshe nga disa komunistë të tjerët që e kërkuan këtë ndryshim me *arsimim*- ngulmuan që me dhunën e revoltës proletare të rrëzohej borgjezia dhe uzurpatorët që përndanin dhe shpërndanin në mënyrë të padrejtë të mirën publike. Sipas disa historianëve, ideja se mjeti justifikon qëllimin, u përdor nga komunistët, sepse ata e dinin shumë mirë që lufta ideologjike e nisur prej tyre ishte e humbur që në fillim dhe

në mungesë të aftësive dhe fuqive dogmatizuese ata u strehuan tek dhuna. Duke ditur këtë, hartuesit e propagandës komuniste në përpjekje për të neutralizuar ideologjitë fetare u përqendruan në tri pseudo-teza kryesore: “Komunizmi si evolucion shkencor i njerëzimit, Feja (këtu përfshiheshin edhe ideologjitë e djathta) si prapambetje e njerëzimit dhe Objektet e kultit si burime indoktrinimi të padrejtë”.

• Për të sendërtuar të parën ata u bazuan te teoritë Darwiniane, sidomos ajo e evolucionit. Pikë së pari, siç dihet gjerësisht edhe tek studiuesit e shkencave ekzakte, çdo teori mund të ndryshojë në çdo kohë. Pra, vetë teoria është një tezë e ngritur pas shumë eksperimentesh dhe konkluzioneesh të një grupi studiuesish, e cila mund të hidhet poshtë në çdo kohë nga një zbulim i ri. Fjala bie, në Amerikë, një tjetër teori ecën në mënyrë paralele me teorinë e Darvinit, e cila e hedh poshtë teorinë e evolucionit me fakte shkencore. Ajo quhet teoria e kreacionizmit. Edhe sikur ta merrnim të mirëqenë teorinë e Darvinit si teori dominuese (në botën e civilizuar ajo trajtohet si çdo teori tjetër) prapë se prapë në vetvete një teori nuk disponon kapital legjitimues për përdorimin e dhunës dhe forcës nga aparati shtetëror. Këtu komunistët nuk dalluan nga religjiozët e mesjetës që shpallnin luftë për hir të idealit fetar.

• Për pikën e dytë, ata emetuan idenë se feja është regres për njerëzimin. Në fakt komunistët nuk e kuptuan se prapambetja apo progresi, s’ka të bëjë me moralin apo fenë, por ka të bëjë pikërisht me shfrytëzimin e natyrës (materies) në dobi të llojit sonë. Pra ishte revolucioni industrial ai që po e çonte njerëzimin përpara, ndërkohë që ky zhvillim ishte i pranueshëm edhe nga feja. Komunistët ishin ata që në këtë fushë e çuan racën tonë të paktën gjysmë shekulli pas me teoritë e tyre se: “Shtimi i makinerive dhe pajisjeve do të rrisë papunësinë” apo me teorinë tjetër se: “Shtimi i kapitalistëve do t’i çojë ata në luftë mes vetes për të mbijetuar”. Kështu ata legjitimonin monopolin dhe centralizimin e ekonomisë. Edhe kjo tezë bëri që kudo në botë vendet komuniste të prodhonin skarcitete dhe mallra pa ndonjë vlerë

të brendshme, mallra që ishin monopol dhe subvencionoheshin dëshpërimisht nga shteti, ndryshe nga teoritë e djathta ku nxitet konkurrenca e lirë dhe e ndershme me anë të avantazheve krahasuese dhe konkurrese, të cilat në vetvete nxisin rritjen e kualitetit dhe ekuilibrojnë çmimin e mallrave në pikën optimale të tregut.

• Për sa i përket objekteve të kulteve ata i konvertuan kishat dhe xhamitë në qendra kulturore dhe muze arti, të cilat në vetvete ishin një propagandë e pastër komuniste. Po të flisnim me gjuhën e tyre, media dhe arti në atë kohë ishin konvertuar në doza morfinogjene për të qetësuar dhimbjet e masës. Të gjitha “gjetjet” në fakt hedhin dritë mbi “impotencën ideologjike” të ideatorëve të komunizmit. Sepse, pikë së pari partia-shtet kudo në botë, në përpjekje për të luftuar klasat krijoi pa dashje klasën më të madhe dhe më të padrejtë sunduese, atë të qeverisë që grabiti dhe mori në dorë çdo gjë.

Pikë së dyti, në tentativë për të luftuar fenë, komunizmi u ndërtua mbi baza fetare, si ndihmesa e të varfrit duke e marrë pasurinë nga të pasurit dhe më pas shpërndarja e saj tek të varfrit. U prishën kultet fetare, por u ndërtua kudo në vend kulti i Diktatorit. U përhapën thënie pothuajse teologjike si: “Degjenerimi moral sjell degjenerim politik”, “degjenerimi familjar si qelizë kryesore e shoqërisë shkatërron shoqërinë” etj. Dëmet kryesore të komunizmit vazhdojmë t’i vuajmë edhe sot. Ato përhapën te masa idenë se ligjin e bën më i forti, duke shtypur kështu instinktin e dallimit midis asaj se çka është e drejtë dhe çka jo. Po ashtu njerëzit u brumosën me idenë e legjitimitetit të forcës dhe shfuqizimit të drejtësisë prej saj. Kjo gjë vazhdon të mbajë në këmbë te ne kulturën e pandëshkueshmërisë. Gjithashtu akoma nuk na është hequr nga mendja koncepti organik që kemi për shtetin dhe që vet shteti ka ndaj vetes dhe që në vetvete nuk po lejon përhapjen e konceptit mekanicist ku shteti shikohet si një mjet që është në shërbim absolut të qytetarit. Ndër këto pasoja, nuk bën dallim as religjioni të cilin akoma e shohim si “opiumin” të dëmshëm për shoqërinë, ndërkohë që “Opiumi” i vërtetë akoma s’na ka dalë.

JETA E PROFETIT IBRAHIM

(alejhi selam)

Ibrahim Iljazi

Pas Palestinës, Ibrahim (a.s.), udhëtoi për në Egjipt. Gjatë gjithë kësaj kohe dhe gjatë të gjitha udhëtimeve të tij, Ibrahim (a.s.), vazhdonte me thirrjen, duke i ftuar njerëzit në rrugën e Allahut, duke luftuar në rrugën e tij, duke u shërbyer të dobëtëve dhe te varfërve, duke gjykuar me drejtësi në mes të njerëzve dhe duke i udhëzuar ata në të vërtetën. Bashkëshortja e tij ishte grua sterile, andaj nuk kishte fëmijë, por me të ishte vetëm nipi i tij Luti.

Me të mbërritur në Egjipt, mbretit i shkon lajmi se në mbretërinë e tij sapo ka shkelur një grua shumë e bukur. Duke qenë se ky mbret ishte i dhënë shumë pas epshit, menjëherë i dërgoi ushtarët që t'ia sillnin këtë grua. Ai i porositi ushtarët që, nëse burri që e shoqëron është i shoqi, ta vrisnin. Zoti i tregoi Ibrahimit (a.s.), për këtë kurth. Ibrahim (a.s.), e porositi Sarën dhe i tha: "Nëse ushtarët që do të vijnë të pyesin se kush është ky burrë, për mua, u thuaj që jam vëllai yt. Për Zotin nuk ka njerëz të tjerë besimtarë mbi këtë tokë, përveç meje dhe teje."

Kur mbërritën ushtarët e mbretit e pyetën Ibrahimin (a.s.): "Çfarë e ke këtë grua?" Ai u përgjigj: "Ajo është motra ime", pastaj erdhi te Sara e i tha: "O Sarë, në mbarë botën nuk ka besimtarë, përveç meje dhe teje. Ky më pyeti për ty e unë i thashë se të kam motër, andaj "mos e moho këtë!" Ushtarët e çuan Sarën tek mbreti, gjatë rrugës ajo filloi të lutej: "O Zot, nëse e di që të kam besuar Ty dhe të dërguarit Tënd, e kam ruajtur nderin tim dhe të burrit tim më mbro nga ky qafir!" Po ashtu edhe Ibrahim (a.s.), kur e dërgoi Sarën te sundimtari, i Egjiptit filloi të falte namaz dhe ta luste Allahun (xh.sh.), që t'ia ruante bashkëshorten dhe ta mbronte atë nga personi i cili dëshironte t'i sillte të keqen bashkëshortes së tij. Edhe Sara mori abdest, fali

namaz dhe bëri dua te i madhi Zot. Prandaj i Lartmadhërishtmi thotë:

"O ju që keni besuar! Kërkoni ndihmë prej zotit me namaz dhe durim!"¹

Kështu Allahu (xh.sh.), e mbrojti atë për hir të robit të Tij, të dashurit të Tij dhe mikut të Tij, Ibrahimit (a.s.) dhe po ashtu për hir të vetë Sarës, e cila ishte besimtare e sinqertë.

Prandaj mbreti i dhuroi shumë dhurata me vete Sarës para se të ikte nga pallati, ndër të tjera ai i dha një skllave, me emrin Haxhere. Kur Sara u kthye te i shoqi Ibrahim (a.s.), e gjeti duke u falur. Pasi përfundoi faljen, Ibrahim (a.s.), e pyeti: "Çfarë ndodhi?" Sara iu përgjigj: "Zoti nuk e lejoi atë të bënte çfarë deshti." Ibrahim (a.s.), tha: "Të falënderoj o Zot."²

Ibrahim (a.s.), me Sarën nuk kishin fëmijë. Prandaj Sara i dha liri Ibrahimit (a.s.), që të martohej me Haxheren. Më kalimin e kohës Haxherja mbeti shtatzënë. Ibrahim (a.s.), lutej për një fëmijë: **"Zoti im, më dhuro mua (një fëmijë) prej të mirëve!"³**

Pas kësaj duaje që bëri Ibrahim (a.s.), Zoti ia pranoi, sepse Ibrahim (a.s.), do të ishte një rrënjë e profetëve të tjerë pas tij dhe për këtë na rrëfen edhe Kurani famëlartë, ku thotë: **"Ne e gëzuam atë me një djalë që do të jetë i butë (i sjellshëm)"⁴**

Sidoqoftë, kur Haxherja e lindi Ismailin (a.s.), Allahu (xh.sh.), e urdhëroi Ibrahimin (a.s.), që të birin

1. Bekare, 153.

2. Hafidh ibn Kethiri, "Rrëfime për të dërguarit e Allahut." Prishtinë, 2007, fq.157.

3. Safat, 100.

4. Safat, 101.

dhe të ëmën e tij t'i dërgonte në një vend të largët e të shkretët. Kur i la aty dhe deshi të kthehej prapa, ajo iu afrua, e kapi për rrobash e i tha: "O Ibrahim, ku po shkon e po na lë këtu pa plëng e pa shtëpi?" Ai nuk iu përgjigj. Pasi e pyeti shumë herë dhe ai nuk përgjigjej, ajo tha: "A të ka urdhëruar Allahu kështu?"

"Po", tha ai. "Atëherë pra, ne nuk do të jemi të humbur!" tha ajo.⁵

Ibrahimi (a.s.), u largua derisa arriti te një kthesë prej ku nuk mund të shihej më. Aty u kthye nga Qabja, i ngriti duart dhe filloi të lutej me këto fjalë:

"O zoti ynë! Unë i kam vendosur disa pasardhës të mi në një luginë ku nuk mbillet asgjë te Tempulli yt i Ndershëm, në mënyrë që ata, O Zoti ynë, të falin namazin, andaj bëj që zemrat e njerëzve të prirën drejt atyre dhe furnizoj ata me fruta, që të jenë mirënjohës."⁶

Allahu (xh.sh.), e pranoi lutjen e Ibrahimit (a.s.). Është si rrjedhojë e kësaj lutjeje, që zemrat e besimtarëve që bëjnë Haxh e Umre, ndiejnë gjithmonë një rritje dashurie për atë vend. Haxherja vrapoi për ujë shtatë herë në kodrat Safa dhe Merve. Distanca mes këtyre dy kodrave është rreth katërqind metra. Ajo edhe vraponte edhe i mbante sytë te Ismaili. Andej jo njeri, por as edhe një zog nuk fluturonte! Askund nuk dukej ndonjë shenjë jete! Pasi nuk gjeti asgjë Haxherja shkoi pranë të voglit dhe pa se nga vendi ku ndodhej thembra e këmbës së djalit, kishte shpërthyer ujë. Ajo e falënderoi Zotin me një gëzim të madh. Nga frika se mos mbaronte, bëri një hauz prej rëre; dhe ujit i tha **ZEM, ZEM** (Qëndro, qëndro).⁷

Ibn Abasi thotë se i Dërguari i Allahut (paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të), ka thënë: "Allahu e mëshiroftë nënën e Ismailit, sikur ta kishte lënë Zemzemën! - apo ka thënë: sikur mos të kishte marrë ujë prej aty ,Zem,zemi do të ishte burim i fuqishëm"

Kështu ishte gjendja e tyre gjersa arriti një grup nga fisi Xhurhum apo një familje e Xhurhumit duke ardhur nga drejtimi i Kada'it ata u vendosën aty dhe menjëherë dërguan që t'i sjellin edhe familjet e tyre. Kështu ata u vendosën aty dhe ndërtuan edhe shtëpi.⁸

Djaloshi u rrit e mësoi prej tyre arabishten dhe kur hodhi shtat, atyre i pëlqeu, andaj e martuan me një vajzë të fisit të tyre.

Sakrifica e Ibrahimit (a.s.), sprova e radhës që kishte Ibrahim (a.s.), ishte flijimi i djalit të vetëm për Kurban. Ai i kishte premtuar Allahut se, nëse do të shtoej me djalë do ta bënte kurban për atë! Pikërisht për këto fjalë Ibrahim (a.s.), ishte vënë në provë!

Por Ibrahim (a.s.), Halil-ul-Allah (mik i afërt i Alla-

5. Hafidh ibn Kethiri , "Rrëfime për të dërguarit e Allahut", Prishtinë, 2007, fq. 164.

6. Ibrahim, 37.

7. Osman Nuri Topbash "Vargu i profetëve", Stamboll, 2005 fq. 193.

8. Po aty.

hut) kishte besim te Zoti dhe ai e dinte se Allahu (xh. sh.), e kishte urdhëruar për këtë sakrificë. Dhe kështu në Mina, një bisedë e mrekullueshme dhe tronditëse ndodhi midis babait dhe birit të tij të dashur. Ibrahim (a.s.), i tha Ismailit: **"O djali im, unë kam parë (jam urdhëruar) në ëndërr se të bëj kurban ty. Shiko pra, çfarë mendon ti?"**

Këto ishin fjalë shumë të vështira që një baba ia thoshte birit të tij të vetëm, por Ismaili ishte besimtar i sinqertë dhe iu dorëzua dëshirës së Allahut (xh.sh.), për t'u bërë kurban.

"O babai im, bëje atë që urdhërohesh e ti do të më gjesh mua, nëse do Allahu, prej të duruarve!"⁹

Dhe u nisën at e bir në drejtim të atij vendi ku sot hanxhinjtë shkojnë në kodrën Arafat.

Ndërkohë u zhvillua një bisedë mes Haxheres dhe djallit të personifikuar në formë të njeriut: "A e di se ku po e shpie Ibrahim tët bir?" Haxheri: "Te një mik po e shpie!" Djalli: "Po e shpie për ta therur!" Haxheri e kundërshtoi: "Ai e do shumë të birin!" Djalli vazhdoi: "Do ta therë, se ashtu ka urdhëruar Zoti!" Haxheri: "Po qe se ka urdhëruar Zoti, kjo është një gjë e mirë! Ne i dorëzohemi Atij!"

Pasi s'e bindi dot Haxherin, djalli shkoi pranë Ismailit (a.s.) dhe e pyeti: "A e di se ku po të shpie yt atë?" Ismaili: "Për vizitë te një mik." Djalli: "Jo, po të shpie për të të therur! Ai pandeh se kështu e ka urdhëruar Zoti!" Ismaili: "Po qe se ka urdhëruar Zoti, urdhrin e tij e zbatojmë me gjithë dëshirë!" Kështu e përzuri Ismaili i vogël djallin, duke e guajtur me gurë. Pasi nuk e bindi Ismailin, iu drejtua Ibrahimit (a.s.), duke i thënë: "O plak! Ku po e shpie tët bir. Ty të ka gënjer djalli! Ato ëndrra janë djallëzore." Ibrahim (a.s.), iu përgjigj duke i thënë: "Djali je ti! Largohu menjëherë prej këtu!"¹⁰

Ibrahimi (a.s.), mori në secilën dorë nga shtatë gurë dhe e qëlloi djallin në tre vende të veçanta. Kështu filloi goditja e djallit me gurë, që do të vazhdojë si një nga elementet e adhurimit në Haxh gjer në kiamet. Dhe Ibrahim (a.s.), e dërgoj Ismailin për ta bërë kurban. Ai e shtriu në tokë, e drejtoi fytyrën e tij larg nga ai për të mos e rënduar edhe më tepër shpirtin e tij të copëtuar dhe duart e tij të paralizuar, por nga mëshira e Allahut thika nuk e preu Ismailin dhe Allahu (xh. sh.), përmes melekut Xhebrail i dërgoi një dash për ta therur për kurban në vend të djalit të tij Ismailit. Allahu (xh.sh.), thotë në Kuran: **"Ne i dhamë atij një kurban të madh në vend të djalit. Dhe i lamë një emër të madh për pasardhësit. Shpëtim e paqe për Ibrahimin! Kështu i shpërblejmë Ne të mirët! Ai ishte ndër robërit tanë besimtarë!"**

9. Safat, 104-105.

10. Osman Nuri Topbash " Vargu i profetëve " Stamboll, 2005, fq. 195-196.

Përse nxënësi

nuk mund të mësojë?

Nuredin Nazarko

Frekuentimi i institucionit të shkollës sot është një domosdoshmëri e paevitueshme, nëse nuk dëshiron që të mbetesh jashtë, si i pakualifikuar. Për të shmangur këtë pasojë të padëshirueshme, pra të mos kesh kredencialet e nevojshme, duhet që nxënësi të kalojë hallkat e zinxhirit arsimor një pas një. Në këtë përfshirje, është e natyrshme që dëshira e prindërve të jetë, dëshira për sukses e fëmijës së tyre. Por dëshira për sukses të nxënësit nuk është vetëm dëshirë e prindit të tij, por edhe dëshirë e mësuesit të tij, pasi që nxënësi do të duhet të jetë pasqyruer i njohurive që transmeton mësuesi. E megjithatë, pavarësisht dëshirës së madhe të prindit dhe mësuesit për sukses arsimor të nxënësit, realiteti i sotëm nuk i përgjigjet dëshirës.

Duhet të kemi të qartë se ka dhe përjashtime, por marrë në tërësi trendi mbizotërues është indiferenca ndaj të mësuarit, braktisja e librave dhe përcmimi ndaj transmetuesit të njohurive.

Realiteti flet me fakte dhe jo me dëshirën e njëres apo tjetres palë, për sukses të nxënësit. De facto, ka një problem serioz, i cili është tepër shqetësues dhe prandaj shtrojmë pyetjen se përse nxënësi nuk mund të mësojë?

Është e natyrshme që kur gjendemi përballë një problemi dhe shqetësimi, të përpiqemi të gjejmë, të identifikojmë arsyet pse; dhe për më tepër të përpiqemi për të gjetur pse jo dhe ndonjë zgjidhje, nëse është brenda mundësive njerëzore.

Si arsye kryesore e indiferencës ndaj të mësuarit, braktisjes së librave dhe përcmimit ndaj transmetuesit të njohurive, listohet mospunimi siç duhet i trurit, pra mosdhënia e komandave të duhura nga ky organ i rëndësishëm i qenies njerëzore. Duke mos dhënë komandat e duhura edhe reagimet e qëndrimet e nxënësit nuk janë ato të duhurat. Ky konstatim mbështetet *apriori* tek fakti se njeriu mëson nëpër-

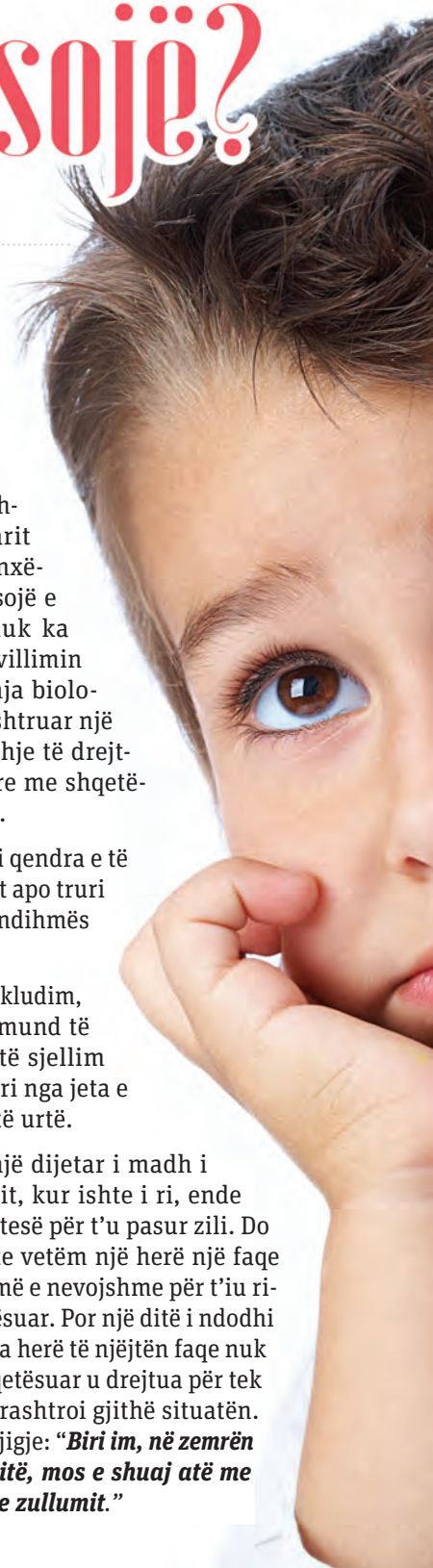
mjet trurit, se qendra e të mësuarit dhe akoma më tej e të kuptuarit, është truri.

E në qoftë se truri është qendra e të mësuarit dhe kuptuarit, përse nxënësi nuk arrin të mësojë e kuptojë, përderisa nuk ka ndonjë mangësi në zhvillimin mendor nga pikëpamja biologjike? Prandaj duhet shtuar një pyetje tjetër që ka lidhje të drejtpërdrejtë dhe qenësore me shqetësimin që kemi ngritur.

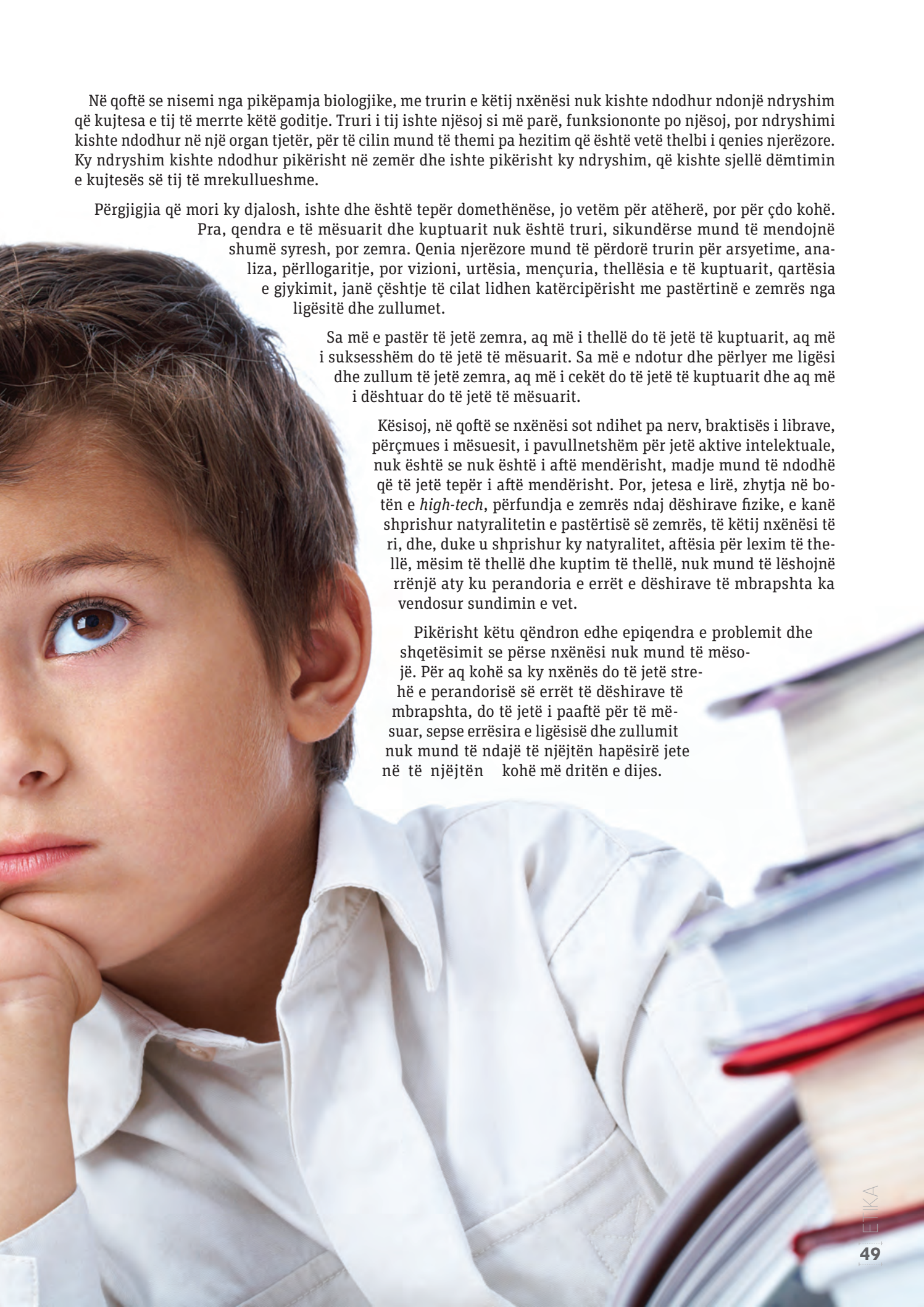
A është realisht truri qendra e të mësuarit dhe kuptuarit apo truri është vetëm një organ ndihmës në këtë proces?

Për të dalë në një konkludim, që për shumë syresh mund të jetë dhe i paqënë, le të sjellim në vëmendje një histori nga jeta e njerëzve të mençur e të urtë.

Thuhet se Shafiu, një dijetar i madh i së shkuarës së Orientit, kur ishte i ri, ende nxënës, kishte një kujtesë për t'u pasur zili. Do t'i mjaftonte ta lexonte vetëm një herë një faqe libri dhe të mos ishte më e nevojshme për t'iu rikthyer sërish për ta mësuar. Por një ditë i ndodhi që, edhe pse e lexoi disa herë të njëjtën faqe nuk po e mësonte dot. I shqetësuar u drejtua për tek mësuesi i tij dhe ia parashtrroi gjithë situatën. Në fund mori këtë përgjigje: **"Biri im, në zemrën tënde është hedhur dritë, mos e shuaj atë me errësirën e ligësive dhe zullumit."**

Në qoftë se nisemi nga pikëpamja biologjike, me trurin e këtij nxënësi nuk kishte ndodhur ndonjë ndryshim që kujtesa e tij të merrte këtë goditje. Truri i tij ishte njësoj si më parë, funksiononte po njësoj, por ndryshimi kishte ndodhur në një organ tjetër, për të cilin mund të themi pa hezitim që është vetë thelbi i qenies njerëzore. Ky ndryshim kishte ndodhur pikërisht në zemër dhe ishte pikërisht ky ndryshim, që kishte sjellë dëmtimin e kujtesës së tij të mrekullueshme.

Përgjigjia që mori ky djalosh, ishte dhe është tepër domethënëse, jo vetëm për atëherë, por për çdo kohë. Pra, qendra e të mësuarit dhe kuptuarit nuk është truri, sikundërse mund të mendojnë shumë syresh, por zemra. Qenia njerëzore mund të përdorë trurin për arsytetime, analiza, përlllogaritje, por vizioni, urtësia, mençuria, thellësia e të kuptuarit, qartësia e gjykimit, janë çështje të cilat lidhen katërcipërisht me pastërtinë e zemrës nga ligësitë dhe zullumet.

Sa më e pastër të jetë zemra, aq më i thellë do të jetë të kuptuarit, aq më i suksesshëm do të jetë të mësuarit. Sa më e ndotur dhe përlyer me ligësi dhe zullum të jetë zemra, aq më i cekët do të jetë të kuptuarit dhe aq më i dështuar do të jetë të mësuarit.

Kësisoj, në qoftë se nxënësi sot ndihet pa nerv, braktisës i librave, përçmues i mësuesit, i pavullnetshëm për jetë aktive intelektuale, nuk është se nuk është i aftë mendërisht, madje mund të ndodhë që të jetë tepër i aftë mendërisht. Por, jetesa e lirë, zhytja në botën e *high-tech*, përfundja e zemrës ndaj dëshirave fizike, e kanë shprishur natyralitetin e pastërtisë së zemrës, të këtij nxënësi të ri, dhe, duke u shprishur ky natyralitet, aftësia për lexim të thellë, mësim të thellë dhe kuptim të thellë, nuk mund të lëshojnë rrënjë aty ku perandoria e errët e dëshirave të mbrapshta ka vendosur sundimin e vet.

Pikërisht këtu qëndron edhe epiqendra e problemit dhe shqetësimit se përse nxënësi nuk mund të mësojë. Për aq kohë sa ky nxënës do të jetë strehë e perandorisë së errët të dëshirave të mbrapshta, do të jetë i paaftë për të mësuar, sepse errësira e ligësisë dhe zullumit nuk mund të ndajë të njëjtën hapësirë jete në të njëjtën kohë më dritën e dijes.

Ekuilibri

Dr. Halis Demirxhan

Njerëzit, siç ndodh edhe sot, në çdo periudhë të historisë e kanë dashur natyrën, e kanë punuar tokën për të përfituar prej saj, kanë kultivuar pemë dhe kanë ushqyer kafshë. Por ja që këto sjellje të njerëzve nuk do të thonë se ata e pranojnë këtë rregull: “Çdo krijesë është një vlerë në vete në natyrë.” Ekologjia, domethënë, shkencën e ambientit nuk do të thotë “ambientalizëm”. Ekologjia mund të shpjegohet edhe si mbrojtje e llojeve të specieve, trajtimi i kafshëve me mirësi dhe kundërshtimi i çdo lloj aktiviteti që mund të shkaktojë ndotjen e ambientit.

Njeriu nuk është ai që e ka filluar jetën në sipërfaqen e tokës apo që e ka vendosur ekuilibrin ndërmjet krijesave, qofshin ato bimë apo kafshë. Madje, edhe vetë njeriu është vënë në ekzistencë brenda këtij ekuilibri. Atëherë, njeriu nuk ka të drejtë të zhdukë ndonjë specie apo ta prishë peshoren/ekuilibrin në asnjë lloj mënyre.

I Dërguari i Allahut, Muhamedi (a.s.), i cili i ka dhënë mësim njerëzimit edhe në fushën e të drejtave të gjallesave, ka dhënë këtë shembull:

Dikur një Pejgamber kishte shkatërruar një fole milingonash për shkak se e kishte pickuar një milingonë. Nisur nga kjo, Allahu e dënoi këtë veprim të tij. Në këtë dënim të këtij veprimi atij Pejgamberi iu tha: “Si mund ta zhdukësh një umet nga umetet e gjallesave që vazhdimisht më bëjnë dhikër Mua, vetëm e vetëm se të pic-koi një milingonë?!” (Përkthimi dhe Shpjegimi i Sahihu'l-Muslim, 5, Ahmed Davudogllu, Kreu i 36-të, 148.)

Ai Pejgamber duhet të ketë vendosur për të hedhur ndonjë ilaç aty duke menduar për njerëzit që mund të ulëshin në atë vend pas tij. Por ja që Allahu i Lartësuar nuk e pranoi mendimin e njeriut për shfarosje. Në këtë mënyrë, urdhëroi për mëshirë duke ia bërë të ditur atij Pejgamberi se edhe ato gjallesa e madhëronin dhe e adhuronin Allahun Teala.

Nëse e shohim historinë e kulturës islame nga ky këndvështrim, do të vihet re se mendimi: “Kjo natyrë është krijuar mbi një rregull, mbi një masë e mbi një sistem dhe se çdo gjë dëmtohet kur prishet ky ekuilibër.”, është vënë në pah me fenë islame në një mënyrë të vetëdijshme.

Në Kuranin Fisnik, krahas thesareve të pashtershme të gjithësisë, thuhet kështu duke bërë fjalë për ekuilibrin e bimëve dhe kufizimin e mundësive mbi sipërfaqen e tokës:

“Dhe Tokën e kemi shtrirë e nëpër të kemi shpërndarë male të patundura. Ne kemi bërë që në tokë të rritet çdo gjë në përpjesëtim. E aty kemi bërë mjetet e jetesës për ju dhe për ata që nuk i mbani ju. Nuk ka asnjë send që të mos gjenden tek Ne thesaret e tij; por prej tij Ne japim me masë të caktuar. Ne i dërgojmë erërat për pllenim dhe zbresim nga qielli ujë, prej të cilit ju japim të pini e të cilin nuk mund ta depozitoni dot.” (Hixhr, 19-22)

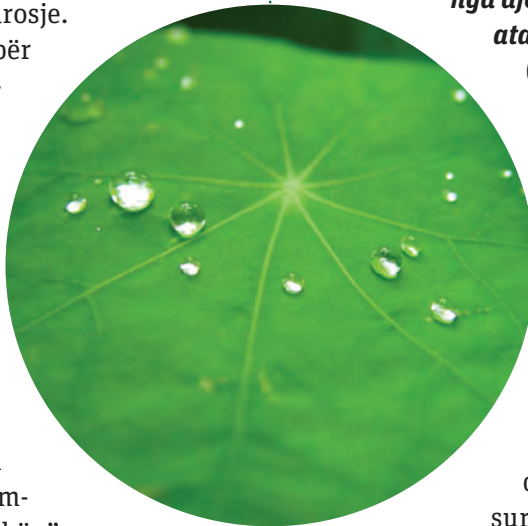
Përfundimisht në gjithësi nuk ka prishje dhe anarki. Universi ka një ekuilibër, një rregull dhe një qëllim. Për këtë arsye, askush nuk ka të drejtë ta prishë këtë ekuilibër dhe rregull. Ndotja e ambientit apo mospastrimi i tij nga papastërtia është një mëkat i madh nga aspekti i sistemit hyjnor në gjithësi, por ja që njerëzimi, për shkak të pangopësisë, lakmisë për të fituar epërsi superiore kundrejt të tjerëve dhe agresivitetit që e nxjerrin në pah këto, e ka futur natyrën në një gjendje saqë kërcënon edhe ekzistencën e tij. Përsëri në Kuranin Fisnik thuhet kështu kur bëhet fjalë për prishjen e tokës dhe të deteve për shkak të atyre që njerëzimi bën dhe vazhdon të bëjë:

“Shkatërrimi në tokë dhe në det është shfaqur si pasojë e punëve të këqija të njerëzve, kështu që (Allahu) do t'i bëjë “të shijojnë” pjesë nga ajo që kanë punuar, me qëllim që ata të kthehen (në përmirësim).”

(Rum, 41) Për këtë arsye, përgjegjësi i vetëm për rënie në këtë gjendje të ambientit është tipi i njeriut kapitalist, imperialist dhe kolonizues.

Këta njerëz që kanë mentalitet materialist, në të cilin interesat egoiste mbahen në plan të parë, po e shkatërrojnë ambientin dhe po i përdorin burimet e resurset pa vend e pa kriter duke i shpërdoruar në mënyrë të pavetëdijshme. A mund të ngopen me mundësitë e kufizuara të kësaj bote zemrat dhe sytë e atyre që nuk ngopen me besim e iman? Ngaqë natyra është një amanet që njerëzimit i është dhënë nga Allahu, xhile xhelaluhu, po ashtu, ngaqë njeriu është po ai që po e ndot dhe po e shkatërron këtë amanet, do të thotë se problemi i vërtetë rezulton në ndotjen e vetë njeriut.

Në botën që kanë ndërtuar njerëzit e privuar nga dashuria, ndërgjegjja e mëshira, njerëzit e pangopur dhe egoistë, sigurisht se nuk mund të flitet për sistem dhe harmoni. Prandaj, Allahu i Madhëruar na bëftë prej njerëzve që mjaftohen me atë që u ka dhënë, prej njerëzve besimtarë, prej njerëzve që nuk u janë ndotur sytë e zemra dhe prej njerëzve të devotshëm! Amin!..

Bindja

Adem Saraç

“O ju që keni besuar! Bindjuni Allahut, bindjuni të Dërguarit dhe atyre që drejtojnë punët tuaja...”
(Nisa, 59)

Dielli i Islamit, me përpjekjet e të Dërguarit të Allahut (a.s.) dhe pastaj të shokëve të tij, çdo ditë që kalonte ndriçonte nga një fatlum. Krahas gjithë këtij shkëlqimi, njerëzit me mendime të errëta mbli-dheshin në vende të errëta dhe vazhdimisht jepnin vendime të errëta, duke insistuar në errësirën e tyre. Përsëri një ditë, paria e politeistëve kurejshë u ul për t'u mbledhur në anën e pasme të Qabesë pasi perëndoi dielli. Politeistët filluan të debatonin në mënyrë të acaruar. Më së fundi arritën të bënin konsensus dhe filluan t'i thoshin njëri-tjetrit gjëra të përafërta:

- Le ta thërrasim menjëherë atë!
- Atëherë lajmërojeni, në mënyrë që të vijë!
- Njoftojeni Muhamedin, në mënyrë që të vijë, të flasim dhe të debatojmë me të!
- Le të flasim për herë të fundit me atë, në mënyrë që arabët të mos e dënojnë sjelljen tonë në këtë çështje!

-Le t'i themi: “Të nderuarit e popullit tënd janë mbledhur, sepse duan të flasim me ty. Eja menjëherë këtu!”

Pas këtyre bisedave, menjëherë e dërguan dikë si lajmëtar te i Dërguari i Allahut (a.s.). Ai i tha: “Të nderuarit e popullit tënd janë mbledhur për të biseduar me ty. Ndërsa mua më çuan tek ti për të të lajmëruar, në mënyrë që të shkosh sa më shpejt.

-Atëherë le të shkojmë menjëherë!

I Dërguari i Allahut (a.s.), menjëherë u ngrit dhe u nis pa humbur aspak kohë. I Dërguari i Allahut (a.s.), i cili i përqafohte të gjithë me butësinë dhe mëshirën e tij, dëshironte shumë që populli i tij të udhëzohej. Ndërsa fakti se ata ia kthenin kurrizin dhe insistonin në këtë, e dëshpëronte pa masë. Për këtë arsye, menjëherë iu përgjigj thirrjes pa humbur aspak kohë. Kur arriti pranë tyre, pa se paria e Mekës ishte mbledhur aty.

-O Muhamed! Ne të çuam lajmëtar, që të të njo-

1. Ibn Hisham, es-Siret'u'n-Nebevijje, vëll. 1, fq. 315.

tonte se deshëm të flisnim me ty!

-Ja, edhe unë erdha menjëherë!

-Ne, për Zotin, nuk dimë se ka ndonjë njeri tjetër ndërmjet arabëve që e ka futur popullin e tij në hall si ti! Ti ke folur keq për baballarët dhe gjyshërit tanë! Ke përçmuar fenë tonë! Ke folur keq për zotat tanë! Të mençurit i konsideron si budallenj! Bashkimin tonë e ke përçarë dhe e ke shpërbërë! Nuk ke lënë gjë pa bërë dhe fatkeqësi pa na e sjellë ndërmjet nesh!

-A unë i kam bërë të gjitha këto?

Nëse ti do të fitosh mall dhe pasuri me ato fjalë që i ke sjellë dhe i ke nxjerrë në pah, do të të japim pasuri dhe prona derisa të bëhesh më i pasuri prej nesh!

Nëse ti do që me ato të arrish famën dhe nderin më të madh ndërmjet nesh, ne të pranojmë për nje-riun tonë më fisnik dhe më të madh!

Nëse ti do të bëhesh mbret me atë që ke sjellë, ne të shpallim mbretin tonë!

Nëse gjëja që të ka ardhur ty është diçka anormale që të ka ardhur nga xhindët dhe ti ke ngelur nën ndikimin e saj, do të kërkojmë mundësi shërimi derisa ti të shpëtosh prej saj ose do të përpiqemi që të të konsiderojmë si njeri të sëmurë, në mënyrë që të të falim!

I Dërguari i Allahut, paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të, u mërzi shumë ngaqë nuk e priste një reagim të tillë:

-Asnjëra prej atyre që thatë nuk gjendet te unë! Unë, me gjërat që kam sjellë, nuk kam ardhur për të marrë pasurinë tuaj, për të fituar famë e nder të madh ndërmjet jush dhe as për t'u bërë mbreti juaj. Mua më ka dërguar Allahu si një Pejgamber te ju dhe më ka zbritur një libër. Zoti më ka urdhëruar që të jem një

përgëzues (me xhenet) për (ata që pranojnë) prej jush dhe një paralajmërues e qortues me xhehenem (për ata që nuk pranojnë prej jush). Prandaj, unë jua kam predikuar juve detyrën e Pejgamberit që ma ka dhënë Zoti dhe ju kam këshilluar!

*Nëse e pranoni atë që ju kam sjellë, ajo do të jetë mirësi për ju në këtë botë dhe në botën tjetër! Nëse nuk e pranoni dhe e refuzoni atë, mua më takon që t'ia vë gjoksin çdo vështirësi për ta zbatuar urdhrin e Allahut Teala derisa Allahu i Lartësuar të gjykojë ndërmjet meje dhe jush!*²²

-O Muhamed! Ti e di shumë mirë se nuk ka njeri që e siguron jetesën më me vështirësi dhe që ka halle më shumë se ne. Atëherë, lutju Zotit tënd, i Cili të ka dërguar me atë që të ka dërguar, që t'i heqë dhe t'i largojë nga ne këto male që na kanë ngushtuar! Le të na e zgjerojë vendin tonë! Gjithashtu, le të ngjallë edhe disa prej baballarëve dhe gjyshërve tanë për ne! Ndërmjet atyre që do të ringjallen për ne, le të jetë edhe Kusajj ibn Kilabi, sepse ai ka qenë një i moshuar fjalëdrejtë dhe një njeri i madh. Nëse ai ringjallet, do ta pyesim nëse janë të vërteta apo të gabuara ato që thua ti. Nëse ai i aprovon ato që thua dhe ti i bën këto që po t'i kërkojmë, edhe ne do të të aprovojmë dhe do ta pranojmë atë që ke sjellë. Nëse do t'i bësh këto, do ta kuptojmë pozitën që ke te Allahu dhe se Allahu të ka dërguar ty si Pejgamber!

-Unë nuk jam dërguar me këto tek ju. Unë kam ardhur te ju vetëm me atë që më ka dërguar Allahu Teala dhe që jua kam predikuar.

Nëse do t'i pranoni ato që ju kam sjellë dhe ju kam predikuar, do të jenë mirësi për ju në këtë botë dhe në botën tjetër. Nëse nuk i pranoni dhe i refuzoni, mua

2. Ebu Nuajm Isfahani, Delailu'n-Nubuvve, vëll. 1, fq. 205.

*më takon që t'ia vë gjoksin çdo vështirësie për ta zbatuar urdhrin e Allahut Teala derisa Allahu i Lartësuar të gjykojë ndërmjet meje dhe jush!*³

-Nëse nuk do t'i bësh këto për ne, atëherë kërkoji Zotit diçka për veten tënde! Kërkoji Zotit që të dërgojë bashkë me ty një engjëll që të të aprovojë ty për ato që thua dhe të na bëjë ne që të kthehemi prapa! Gjithashtu, kërko nga Zoti që të të japë kop-shte, shtëpi të mrekullueshme, thesare me florinj dhe argjende, në mënyrë që mos të të shohim duke u munduar për të fituar jetesën, sepse edhe ti ecën në treg si ne dhe përpiqesh për të siguruar jetesën tënde. Nëse ti je një i dërguar i Zotit, ashtu siç thua, edhe ne do ta kuptojmë pozitën tënde pasi t'i arrish këto mirësi.

-Unë nuk i bëj këto. Gjithashtu nuk jam një njeri që do t'ia kërkoj Zotit këto! Në fakt, unë nuk jam dërguar te ju me këto, por Zoti më ka dërguar si një përgëzues për ata që i pranojnë ato që kam sjellë dhe si një paralajmërues e qortues për ata që nuk i pranojnë dhe i refuzojnë.

*Nëse do t'i pranoni ato që ju kam sjellë dhe ju kam predikuar, do të jetë mirësi për ju në këtë botë dhe në botën tjetër. Nëse nuk i pranoni dhe i refuzoni, mua më takon që t'ia vë gjoksin çdo vështirësie për ta zbatuar urdhrin e Allahut Teala derisa Allahu i Lartësuar të gjykojë ndërmjet meje dhe jush!*⁴

-Atëherë, siç thua edhe ti se Zoti e bën patjetër diçka nëse do, lëshoje qiellin mbi ne copa-copa! Përderisa ti të mos i bësh këto, edhe ne nuk do të të besojmë!

*-Kjo punë i përket Allahut. Nëse Ai do, patjetër që mund t'ju bëjë këtë!*⁵

-O Muhamed! A e dinte Zoti yt se ne do të uleshim me ty, se do të të pyesnim për ato që të pyetëm dhe se do të t'i kërkonim ato gjëra që t'i kërkuam? Përse nuk t'i ka mësuar më parë përgjigjet që do na i jepje? Përse nuk të ka njoftuar për atë që do na bëjë përderisa ne të mos i pranojmë ato që i ke sjellë dhe na i ke predikuar? Me sa kemi dëgjuar, këto gjëra t'i ka mësuar një burrë në Jemame, i cili quhet Rrahman! Ndërsa ne, për Zotin, asnjëherë nuk i besojmë Rrahmanit! O Muhamed! Tashmë ne nuk kemi ndonjë përgjegjësi kundrejt teje! Ne, për Zotin, nuk do

të të lëmë rehat asnjëherë! Ose ne do të të shkatërronim ty, ose ti do të na shkatërronsh ne!

*-Do të bëhet ajo që do Allahu!*⁶

-Ne adhurojmë engjëjt! Engjëjt janë vajzat e Zotit! Andaj, ty nuk do të të besojmë derisa ta sjellësh Allahun dhe engjëjt që t'i aprovojnë fjalët e tua!

I Dërguari i Allahut, paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të, u largua me një dëshpërim të madh nga politeistët e mjerë, tek të cilët pati shkuar me një shpresë të madhe.

Biri i hallës së të Dërguarit të Allahut (a.s.), Atikes, Abdullah ibn Ebu Umejje, i cili ishte një politeist i tërbuar, u nda prej politeistëve të tjerë dhe menjëherë shkoi te Pejgamberi (a.s.). Atij i tha:

-O Muhamed! Më dëgjo pak edhe mua!

I Dërguari i Allahut, alejhi's-selam, u ndal dhe e pa birin e mjerë të hallës së tij.

-O Muhamed! Populli yt të bëri disa prozime. Ndërsa ti nuk pranove asnjërin prej tyre. Pastaj, ata të kërkuan disa gjëra, në mënyrë që ta kuptonin profecinë tënde, të të aprovonin dhe të të pasonin ty, pikërisht siç thua edhe ti. Por ti përsëri nuk bëre asgjë. Pastaj të kërkuan që t'u sillje ndëshkimin me të cilin i frikëson, por ti përsëri nuk pranove.

Tashmë, për Zotin, asnjëherë nuk do të të besoj derisa të mos shkosh në qiell duke u ngjitur me shkallë përpara syve të mi dhe të sjellësh katër engjëj që të dëshmojnë se ti je Pejgamber ashtu siç pretendon! Për Zotin, edhe nëse e bën këtë, nuk mendoj se do të të besoj.⁷

Pasi Abdullah ibn Umejje i tha këto fjalë të papjekura, nuk u mjaftua me to, por e ofendoi rëndë të Dërguarin e Allahut (a.s.) dhe u largua i zemëruar.

I Dërguari i Allahut (a.s.), nuk i foli këtij të mjeri dhe u nis për t'u kthyer në shtëpi.

Çfarë po i thoshin kështu politeistët e mjerë të Dërguarit të Allahut (a.s.), edhe pse ai ishte Pejgamberi i fundit dhe ishte dërguar për ta pasuar duke iu bindur?!

Edhe pse politeistët e mjerë silleshin në këtë mënyrë, sahabët e Pejgamberit i besuan atij dhe e pasuan. Edhe ne si umet i tij, do ta pasojmë atë dhe do të ndjekim rrugën e tij, inshallah.

3. Sujuti, Durru'l-Mensur, vëll. 4, fq. 202

4. Zurkani, Shpjegimi i Mevahibu'l-Ledunnije, vëll. 1, fq. 257.

5. Belazuri, Ensabu'l-Eshraf, vëll. 1, fq. 142.

6. Ebu'l-Fida Ibn Kethir, Bidaje ve'n-Nihaje, vëll. 5, fq. 50.

7. Suhejli, er-Ravdu'l-Unuf fi Sherhi's-Siretu'n-Nebevije li'bni Hisham, vëll. 7, fq. 443.

PJEKURIA NË PREDIKIM

Sami Byjykajnak

Në kuptimin leksikor, fjala “Tebliğ/predikim” do të thotë “Të dërgosh”. Ndërsa në kuptimin terminologjik do të thotë përpjekje për t’i takuar njerëzit me fenë islame. Po përpjekje... Ndërsa për të dhënë përpjekje serioze, patjetër duhet pjekuri. Domethënë, vetëm fjala nuk është aspak e mjaftueshme për predikimin.

Qenia, e cila quhet njeri, ngaqë është e krijuar me shpirt, nuk mjaftohet duke dëgjuar disa fjalë influencuese. Njeriu dëshiron të shikojë një pjekuri te ai që i thotë ato fjalë dhe një gjendje që të ndikojë në shpirtin e tij. Domethënë, kërkon një bashkëbisedues që ta ketë ndërtuar veten dhe ta ketë mundësinë për ta ndërtuar edhe atë.

Një njeri që nuk ndërton veten, është e pamundur që të ndërtojë të tjerët që ka përballë tij. Për këtë arsye, lind pyetja: “A nuk ndërpritet predikimi nëse presim ndërtimin e një njeriu?” Abdullah ibn

Mes’udi (r.a.), ka thënë: “Ne merrnim dhjetë ajete nga i Dërguari i Allahut (s.a.s) dhe e ndërtonim veten dhe të tjerët me to. Pastaj merrnim edhe dhjetë ajete të tjera.” Domethënë se ndërtimi i vetes duhet të jetë i njëkohshëm me ndërtimin e të tjerëve. Në të vërtetë, është e pamundur të flasësh për një njeri që e ka pajisur veten me të gjitha gjërat që i duhen. Prandaj është shumë e vështirë që të themi: “Ja, ky është një njeri i edukuar plotësisht.” Nisur nga kjo, mund të tregojmë edhe një histori në lidhje me Mevlanën. Mevlana thotë:

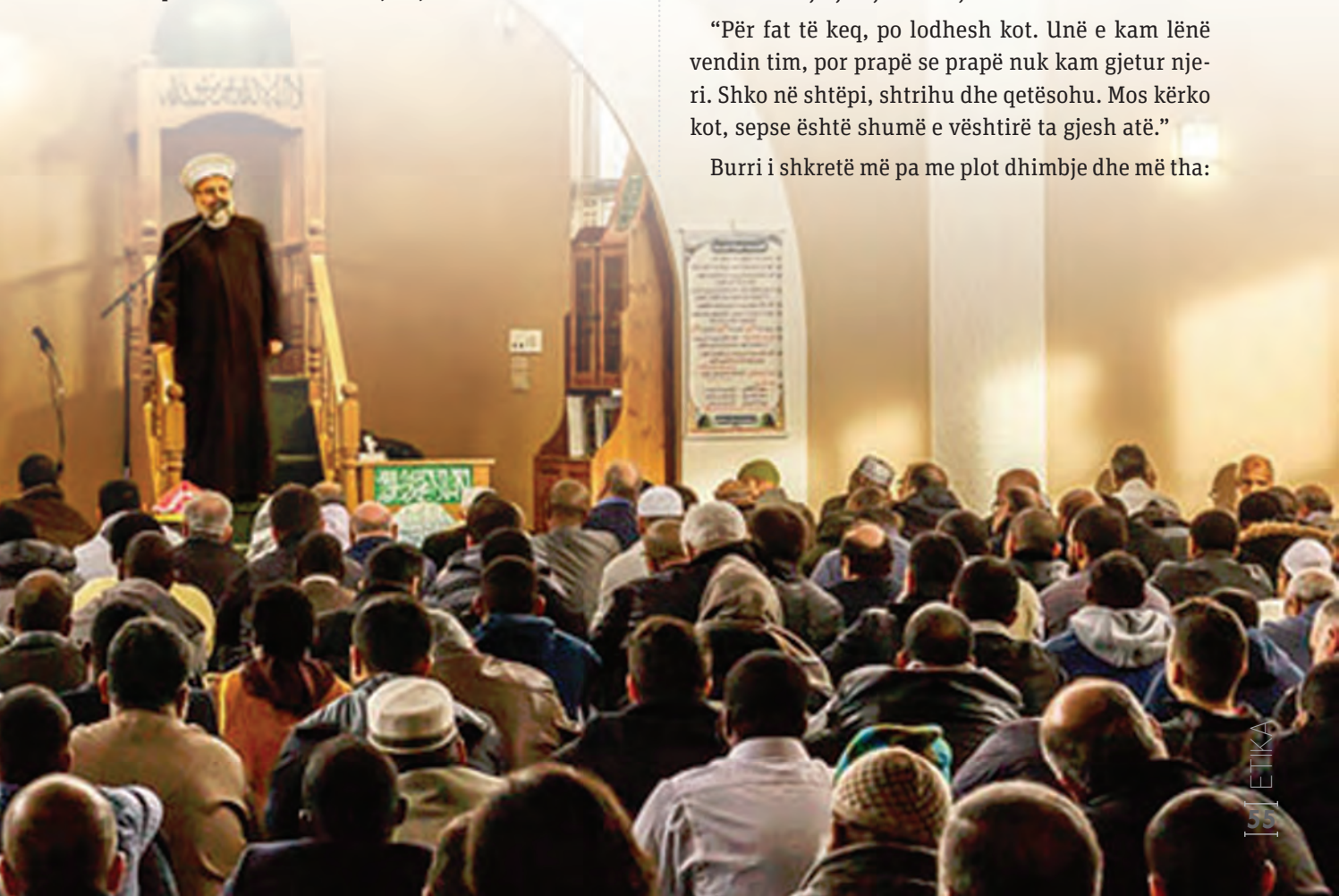
“Një natë dola nga shtëpia. Po shëtisja diku rreth e rrotull. Papritur pashë edhe një burrë të shkretë që po shëtiste andej. E pyeta:

“Çfarë po kërkon në errësirën e natës?” Burri m’u përgjigj:

“Po kërkoj një njeri.” Atij i thashë:

“Për fat të keq, po lodhesh kot. Unë e kam lënë vendin tim, por prapë se prapë nuk kam gjetur njeri. Shko në shtëpi, shtrihu dhe qetësohu. Mos kërko kot, sepse është shumë e vështirë ta gesh atë.”

Burri i shkretë më pa me plot dhimbje dhe më tha:

“Edhe unë e di se është shumë e vështirë, por ja që ndej kënaqësi edhe nga të kërkuarit e tij. Andaj më lër të qetë!”

Domethënë se mungesa e burrave gjithmonë ka qenë problem i madh. Vallë, a e ka vuajtur këtë vështirësi edhe i Dërguari i Allahut (a.s.)? Domethënë, a i ka gjetur lehtë njerëzit që do ta përfaqësonin dhe do ta predikonin Islamit?

Ne vëmë re se të gjithë ata që kanë marrë mësim nga i Dërguari i Allahut, paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të, dhe ata që kanë kaluar nga shkolla e Islamit, janë edukuar deri në atë pjekuri sa ta përfaqësonin Islamit dhe ta predikonin atë. Në të vërtetë, ata u bënë njerëz që e përfaqësonin Islamit me qëndrimet dhe mënyrën e jetesës së tyre. Për këtë arsye, i Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë:

“Sahabët e mi janë si yjet në qiell. Këdo që të pa-soni, do të udhëzoheni.” (Mubarekfuri, Tuhfetu’l-Ahvezi, Kajro, pa datë, X, 226, nr: 3807.) Domethënë, të gjithë ata kanë nga një çelës që i çon njerëzit te Islami. Për shembull, Mus’ab ibn Umejri (r.a.), është mësuesi i parë i Islamit që e shndërroi Jethribin në Medine. Edhe pse ishte shumë i ri në moshë, ai arriti një pjekuri të atillë në përfaqësimin e Islamit, sa që ndikoi te jethribasit me shëmbëlltërinë e tij dhe ata filluan të bëheshin myslimanë një nga një. Kur shkoi në Jethrib si mësuesi i parë, numri i myslimanëve ishte dymbëdhjetë. Vitin e ardhshëm numri i myslimanëve u bë shtatëdhjetë e dy. Ndërsa më vonë u shtuan shumëfish dhe u përgatit vendi për hixhretin e të Dërguarit të Allahut (a.s.).

Ky organizim i madh nuk u bë si në kohët e sotme në formën: “Merr libër, lexoje dhe shpjegoje!”, por përkundrazi, përparoi nga predikimi me dije dhe nga reflektimi i gjendjes shpirtërore. Ai nuk kishte në dorë ndonjë gjë të botuar, por kishte një transferim gjendjeje madhështore për t’ua mësuar të tje-

rëve ato që kishte mësuar nga i Dërguari i Allahut (a.s.), duke i zbatuar edhe vetë.

Në të njëjtën mënyrë, edhe Muadh ibn Xhebeli (r.a.), dha një përpjekje madhështore për islamizimin e Jemenit. Si rezultat, me qindra jemenas u bënë myslimanë nga dora e tij. Medinasi Muadh ibn Xhebeli (r.a.), i cili u bë mysliman në moshën tetëmbëdhjetëvjeçare në Besatimin e Dytë të Akabesë, e zbatoi Islamit dhe e predikoi atë duke kryer detyrën e kadiut, nëpunësit të zekatit dhe të mësuesit në Jemen me Kuranin Fisnik, me Sunetin e të Dërguarit të Allahut, alejhi’s-selam dhe me ixhtihadin e tij.

Një specifikë tjetër është edhe vullnetarizmi në detyrën e predikimit. Domethënë, të posedosh guximin për të thënë: “Unë mund të predikoj.” Për shembull, i Dërguari i Allahut (a.s.), shpalli se do të dërgonte dikë për të predikuar Islamit në Jemen. Sapo e dëgjuan këtë, Ebu Bekri (r.a.) dhe Umeri (r.a.), menjëherë u hodhën në këmbë duke thënë: “Të shkoj unë!” Në të njëjtën mënyrë, kur i Dërguari i Allahut (a.s.), dëshironte t’u dërgonte letrat e thirrjes për në Islam shteteve dhe fiseve përreth Arabisë në vitin e gjashtë të hixhretit, me qindra sahabë e kërkuan këtë detyrë duke u shprehur: “Ta çoj unë, o i Dërguari i Allahut!” Nëse këtë ngjarje e mendojmë nga këndvështrimi i kushteve të asaj kohe, kjo nuk ishte një detyrë që mund të kryhej lehtësisht kështu siç shkruhet. Atëherë nuk ishin kushtet si kushtet në ditët e sotme që mund t’i hipësh avionit apo autobusit dhe të shkosh për të predikuar Islamit. Jo, jo, nuk ishin aspak kështu. Ai ishte një udhëtim që ndoshta mund të zgjaste me ditë të tëra mbi shpinën e kalit. Përveç të tjerash, përgjatë rrugës kishte shumë rreziqe. Vendi ku do të shkoni është një shtet apo fis i huaj. Ndërsa ju do t’ia lexoni kryetarit të shtetit apo fisit, i cili ishte i rrethuar nga dhjetëra roje, letrën e thirrjes për në Islam të Pejgamberit të fundit që sapo është dër-

guar. Rreziku për jetën është mjaft i lartë. Kërkimi i kësaj detyre të vështirë zgjoi një emocion të madh të sahabët e nderuar, të cilët e kishin bërë veti dalluese të tyre qëllimin madhështor si “dërgimin e ftesës së islamit në të gjithë botën”. Si rezultat, ata hynë në garë për ta marrë këtë detyrë duke thënë: “Unë e bëj!”

Qëllimi kryesor i predikimit të Islamit ishte përpjekja për të bërë Islamit dominues në vendin që shkohej dhe për t’u bërë shkak që Islami të arrinte te zemrat e njerëzve. Kjo në histori realizohej me ekspedita ushtarake. Historia islame shkruan përpjekjet e ushtarëve të Islamit që bënë rrugë prej shumë kilometrash me dashuri, mallëngjim dhe pasion për ta predikuar Islamit. Në ditët e sotme predikimi i Islamit bëhet me laps dhe me kanalet e rrjeteve sociale, por predikimi më i bukur është ai i ushtarëve vullnetarë që e kryejnë këtë detyrë me një pjekuri të përkryer përfaqësimi në tokat që nuk ka arritur Islami. Në këtë çështje përballë na del edhe një problem i tillë:

Cilin Islam do të predikojmë?

Sahabët e nderuar ishin me fat në këtë çështje, sepse atëherë kishte vetëm një Islam. Ata e predikuan atë Islam. Ndërsa sot kanë dalë në pah shumë komentime dhe shumë pasues të këtyre mendimeve. Dikush e predikon Islamit me pjekurinë e Ihsanit. Ndërkohë del dikush tjetër dhe thotë: “Çfarë ihsani? Mjafton Kurani dhe Suneti!” Pastaj del dikush tjetër dhe thotë: “Le ta kesh zemrën e pastër. Ti qëndro me mua dhe më bëj udhërrëfyesin tënd këtu. Kjo të mjafton!..”

Kur myslimanët shkojnë në ndonjë vend për të predikuar Islamit, hyjnë edhe në gara të padobishme me njëri-tjetrin, në mënyrë që të lartësohen duke shkelur me këmbë njëri-tjetrin. Për shkak të kësaj, edhe njerëzit nuk dinë se kujt t’i besojnë. Ndërkohë, faza e parë është shfaqja e përpjekjeve serioze për ta bërë Islamit të dashur te njerëzit.

Nëse ju ia jepni dhikrin si parim kryesor dikujt që nuk ka dëgjuar për Islamit dhe tentoni t’i ngarkoni menjëherë të gjitha dispozitat e Kuranit dhe Sunetit, atëherë do të nxirrni në pah gjysmë myslimanë që nuk e përvetësojnë Islamit, madje, që nuk mund ta pranojnë plotësisht të gjithë Islamit. Për këtë arsye, është shumë e dobishme që në fazën e parë të përdorim metodën profetike, sepse Islami vetëm në këtë mënyrë mund të gdhendet në zemrat e njerëzve.

Në metodën e të Dërguarit të Allahut (a.s.), baza është gradualiteti. Me personat që sapo kanë hyrë në Islam së pari duhet të përdorim metodën që është përdorur në Mekë. Atyre së pari duhet t’u jepet feja dhe besimi në ahiret duke biseduar sa më shumë rreth ajeteve të Kuranit Fisnik që kanë zbritur në Mekë. Më vonë, fazë pas faze, duhet t’u mësohet namazi, agjërimi, ndalesa e alkoolit, mbulesa, ndalesa e kamatës dhe ndalesa e bixhozit. Pastaj duhet t’u shpjegohen mirësitë e zbatimit të këtyre me pjekurinë që ihsani i jep njeriut. Predikimi është një proces i gjatë. Prandaj, nëse thoni: “Ta bëj këtë për një kohë të shkurtër dhe të kryej punën!” – atëherë nuk mund të edukoni një personalitet Islam në kuptim të përsosur.

Praktikuesi më i shkëlqyer i kësaj është ndërtuesi i epokës së lumturisë, i Dërguari i Allahut (a.s.). Me këtë metodë të tij, Islami u përhap deri në largësi të mëdha për një kohë të shkurtër dhe fitoi zemra që e pranonin atë grupe-grupe. Kjo metodë nuk është e vështirë, por nuk është as e lehtë. Në fillim ka nevojë për njerëz të vendosur, të pajisur me besim dhe që ia kanë dhënë zemrën Islamit. Në fund të kësaj ka edhe këtë sihariq të mrekullueshëm:

“Nëse Allahu e takon një njeri me Islamit nëpërmjet dorës tënde, kjo është më e mirë për ty se sa të kesh deve të kuqe.” (Buhari, Fedailu’l-As’hab, 9.) Lum për ata që e meritojnë këtë sihariq!..

Sulbe të zgjedhura

Nexhat H. Spahiu

Padrejtësia është mëkat i madh

Falënderimet qofshin vetëm për Allahun (xh.sh.), Krijuesin dhe Furnizuesin e Vetëm, i Cili i ngriti qiejt e shtroi tokën dhe vendosi drejtësi në to. Allahu i Madhërishtëm në Kuranin famëlartë ka thënë:

“Dhe, kur të flisni, bëhuni të drejtë, qoftë edhe kundër të afërmeve tuaj. Dhe, mbajeni besën e Allahut. Me këto Ai ju porositi ju në mënyrë që ta përkujtoni.” (En’am, 152)

Salavatet dhe selamet qofshin për zotërinë e njerëzimit, peygamberin e drejtësisë dhe të mëshirës, Muhamedin (a.s.), i cili na porositi duke thënë:

“Mos bëni padrejtësi, sepse padrejtësia është errësirë në Ditën e Kiametit.” (Muslim)

Të flasësh për drejtësi sot është një temë sa aktuale aq edhe e nevojshme, sepse thujse kudo padrejtësia mbizotëron, me keqardhje dhe në mesin e myslimanëve e shumë me irritim e themi edhe në mesin e disa njerëzve që janë përgjegjës të ndonjë detyre me rëndësi. Sot disa myslimanë jetojnë në luks e diamante e disa vuajnë për bukën e gojës.

Njerëzit, që të gjithë, janë robër të Allahut të Madhëruar, gjë që nënkupton se askush nuk ka të drejtë të dëmtojë tjetrin, sidomos kur duhet të kemi parasysh faktin se Allahu, si Krijues, ia ka ndaluar padrejtësinë edhe Vetes së Tij. Në një hadith kudsij thotë: ***“...O ju robërit e Mi! Unë e kam ndaluar padrejtësinë edhe për Vete, sikur që e kam ndaluar edhe në mesin tuaj, andaj mos i bëni njëri-tjetrit padrejtësi!...”***

Allahu i Madhëruar, edhe pse ka mundësi të bëjë ç’të dojë, kur të dojë dhe kujt të dojë, megjithatë Ai nuk i bën zullum askujt.

Padrejtësia është burimi i të gjitha të këqijave. Për këtë Allahu i Lartësuar nuk i do zullumqarët dhe nuk e udhëzon popullin zullumqar.

Nuk ka mëkat më të madh se padrejtësia. Për mëkatën e cili është në mes teje dhe Allahut, ka shpresë se Allahu është Falës dhe do ta falë atë. Nëse mëkati është në mes teje dhe njerëzve të tjerë, atëherë nuk ka shpresë tjetër vetëm se të ta falë ai që e ke ofenduar, shpifur, përgojuar apo që i ke bërë ndonjë dëm. Zullumqari duhet të pendohet për padrejtësinë që u ka bërë të tjerëve dhe të kërkojë falje prej atij që i ka bërë dëm qysh në dynja.

Pendimi për padrejtësi është kërkimfalja ndaj personave që u është bërë e padrejta. Peygamberi (a.s.), ka thënë: ***«Kush i ka bërë një padrejtësi (zullum) vëllait të vet në nderin e tij apo në diçka tjetër, le t’i kërkojë falje atij po atë ditë, para se çështja mos të bëhet për dinarë e dirhemë (para se të vihen veprat në llogari): nëse e ka një vepër të mirë - do t’i paguhet me të padrejtësia; por nëse nuk do të ketë vepra të mira, atëherë do t’i merren mëkatet e të dëmtuarit dhe do t’i jepen atij (që ka bërë zullum).»*** (Transmeton Buhariu dhe Muslimi).

Ka me dhjetëra ajete në Kuran, të cilat e ndalojnë myslimanin të bëjë padrejtësi ose t’i ndihmojë zullumqarët për të bërë padrejtësi. Edhe në të kaluarën ka pasur njerëz që, kur ishin në ndonjë pozitë më të mirë se të tjerët u bënë padrejtësi të tjerëve. Ata e harruan Krijuesin e Gjithësisë dhe menduan se do të mbeteshin përgjithmonë të pampostur.

“Këto janë shtëpitë e tyre të rrënuara për shkak të zullumit që kanë bërë.” (Neml, 52) ***“Këto fshatra Ne i shkatërroam në kohën kur ata bënë zullum...”*** (Kehf, 59)

“Kështu është dënimi i Zotit tënd kur i dënon fshatrat që janë zullumqarë. Dënimi i Tij është i dhimbshëm e i rëndë.” (Hud, 102)

“Duke u shkatërruar edhe njeriu i fundit prej atyre

që bënin zullum. Falënderimi i takon Allahut, Zotit të botëve.” (En'am, 45)

“Mos anoni nga ata, të cilët bëjnë zullum, sepse pastaj do t'ju kapë zjarri, duke ditur se ju nuk keni ndihmës tjetër, përveç Allahut dhe pastaj nuk do të ndihmoheni.” (Hud, 113)

«Atë ditë zullumqari do t'i kafshojë duart e veta dhe do të thotë: 'I mjeri unë, ta kisha marrë rrugën e Pejgamberit!'» (Furkan, 27)

Këto dhe shumë ajete të tjera kuranore na këshillojnë edhe ne që të kemi kujdes ndaj një dukurie të tillë, që të mos na vijë hidhërimi i Allahut mbi ne.

Mos ia lejo vetes të bësh padrejtësi dhe të vdesësh në atë gjendje! Mos ia lejo vetes t'i bëhesh krah një zullumqari dhe të padrejti, qoftë edhe të heshtësh ndaj një padrejtësie! Mos prano të ecësh mbi tokën e Zotit dhe nën qiellin e Tij, ndërkohë që i ke hyrë dikujt në hak!

“Kur i Dërguari i Allahut, lavdërimi dhe pagja e Allahut qofshin mbi të, vendosi ta dërgonte Muadhin në Jemen, e këshilloi me fjalët: ‘Ruaju lutjes së atij që i është bërë padrejtësi, sepse me të vërtetë ndërmjet lutjes së tij dhe Allahut nuk ka kurrfarë perdeje (pengese).’” (Shënon Buhariu)

Ebu Hurejra (r.a.), thotë se Pejgamberi (a.s.) ka thënë: **“Tri lutje (dua) janë të pranuar pa dyshim: lutja e atij mbi të cilin bëhet padrejtësi, lutja e udhëtarit (musafirit), si dhe lutja e prindit për fëmijën e vet.”**

Transmetohet nga Xhabiri (r.a.), se i Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë: **“Ruajuni dhunës (padrejtësisë), sepse dhuna është errësirë në Ditën e Gjykimit, ruajuni koprracisë, sepse vërtet koprracia i ka shkatërruar popuj që kanë qenë para jush: ajo i ka shtyrë për derdhjen e gjakut të tyre dhe i ka shtyrë që ndalimet (haramet) t'i bëjnë të lejuara (hallall).”**

Padrejtësia mund të jetë disa llojesh, por më të ndjeshmet janë:

1. Padrejtësia ndaj Allahut, është: t'i bësh Allahut shok apo ortak, d.m.th. t'i shoqërosh Atij dikë, në diçka që i përket vetëm Atij, siç janë krijimi, furnizimi, zotërimi, apo adhurimet e ndryshme: falja, agjërimi, bërja kurban, lutja, frika, dashuria etj. Kjo është padrejtësia më e madhe.

“...Jobsimtarët janë mizorë.” (Bekare, 254)

“...sepse idhujtaria është padrejtësia më e madhe.” (Llukman, 13)

“(përkujtoju popullit tënd) Kur Llukmani duke e këshilluar, i tha birit të vet: ‘O djali im, mos i përshkruaj Allahut shok, sepse idhujtaria është padrejtësia më e madhe!’” (Llukman, 13)
“Këto janë dispozitat e Allahut, pra mos i kundërshtoni, sepse kush i tejkalon dispozitat e Allahut, pikërisht të tillët janë zullumqarët.” (Bekare, 229)

2. Padrejtësia e njeriut ndaj vetvetes bëhet duke e zhytur vetën në mëkate të ndryshme dhe duke mos u tregua i kujdesshëm ndaj urdhrave të Allahut dhe porosive të Muhamedit (a.s.). Për këtë kemi ajetin:

“...Pra Allahu nuk u bëri padrejtësi atyre, por ishin ata që i bënë padrejtësi vetvetes.” (Nahl, 33)

“Dhe prej tyre ka që janë zullumqarë të vetvetes.” (Fatir, 32), ndërsa Musai (a.s.), i drejtohet Allahut (xh.sh.), duke i thënë: **“O Zoti im, me të vërtetë i kam bërë zullum vetes.”** (Kasas, 16)

“Pastaj Ne u lamë në trashëgim librin robërve Tanë që Ne i kemi zgjedhur; e prej tyre ka që janë dëmtues të vetvetes, ka që janë mesatarë, e ka prej tyre që janë me ndihmën e Allahut, të parët në punë të mira, e kjo është ajo mirësia e madhe.” (Fatir; 32)

3. Padrejtësia ndaj të tjerëve: p.sh. kur e ofendon, i merr pasurinë, e mbyt etj.

Muhamedi (a.s.), thotë: **“Ai që i ka bërë padrejtësi vëllait të tij, për sa i përket nderit ose diçkaje tjetër, le t'i kërkojë falje e të mos presë Ditën kur nuk vlejnjë mjetet financiare, meqë, nëse ka vepra të mira, merren nga ai baras me padrejtësinë, e nëse nuk ka të mira, të këqijat merren nga ai që i është bërë mizori, dhe i ngarkohen mizorit”** (Buhariu)

Transmetohet prej Ebu Hurejres se i Dërguari (a.s.), ka thënë: **“Kush i ka bërë ndonjë të padrejtë vëllait të vet mysliman, qoftë morale apo materiale, le të kërkojë sot t'ia falë dhe t'ia bëjë hallall, para se të vijë Dita kur nuk do të ketë as dinarë, as dirhemë. Atë ditë do të merren prej veprave të mira të tij, nëse do t'i ketë, aq sa vlen ofendimi që ka bërë. Nëse nuk do të ketë vepra të mira, atëherë do të merren prej mëkateve të atij që i është bërë e padrejtë dhe do t'i ngarkohen atij.”**

“Ndëshkimi i të keqes bëhet me një të keqe në të njëjtën masë, e kush fal e bën pajtim, shpërblimi i tij është tek Allahu. Vërtet, Ai nuk i do zullumqarët. E kush hakmerret për padrejtësitë që i janë bërë, ndaj të tillëve nuk ka ndonjë përgjegjësi. Përgjegjësia (ndëshkimi) është vetëm kundër atyre që u bëjnë njerëzve padrejtë dhe kundër atyre që pa farë arsyeje bëjnë çrregullime në tokë. Për të tillët është një dënim i dhembshëm. Kush bën durim dhe fal, s'ka dyshim se ajo është virtyti më i lartë (i lavdishëm).” (Shura; 40-43)

Allahu na bëftë prej atyre, të cilët ia kemi frikën vetëm Allahut të Madhëruar dhe punojnë për botën tjetër. Allahu na ruajttë imanin në zemrat tona, na forcoftë në Fe, na bëftë të jetojmë si myslimanë, të vdesim si myslimanë dhe të ringjallemi si myslimanë.

DOBITË E BORONICËS

BORONICAT PËRMBAJNË VITAMINA C, E DHE A DHE VITAMINA B KOMPLEKSE. ATO I PËRMBAJNË MINERALET BAKËR, SELEN, ZINK, HEKUR, MAGNEZ, MANGAN DHE KALIUM.

Boronicat janë frutat kokërr në vendin e dytë të popullaritetit në shumicën e vendeve të botës. Gjatë gjashtë viteve të fundit është rritur konsumi i përgjithshëm i boronicave. Mund të thuhet se njerëzit janë duke u bërë gjithnjë e më të vetëdijshëm për përparësitë e tyre.

Më së miri është të hahen boronicat e kultivuara organikisht për shkak se të tjerat mund të përmbajnë nivele të larta të pesticideve të cilat i pengojnë shumë funksione trupore. Boronicat janë në listën e ushqimeve me përqindjen më të lartë të pesticideve, gjë që është arsyeja se pse është më e rëndësishme të hani boronica të kultivuara organikisht.

Boronicat ju ndihmojnë që të mbroheni nga lloje të ndryshme të kancerit, ta ruani shëndetin e zem-

rës dhe trurit, dhe madje edhe ju ndihmojnë që ta zvogëloni sasinë e kilogramëve të tepërt. Ato kanë shije të shkëlqyeshme dhe është lehtë t'i përfshini në dietë.

PËRMBAJNË MË SHUMË ANTIOKSIDANTË SE ÇDO PEMË, PERIME DHE ERËZA TË TJERA

Antioksidantët janë komponime që i neutralizojnë radikalet e lira (molekulat e paqëndrueshme), të cilat prodhohen në trup pas ekspozimit ndaj faktorëve të dëmshëm. Antioksidantët, të cilët i gjejmë në ushqime, i mbrojnë qelizat nga efektet e dëmshme të radikaleve të lira të cilat mund t'i dëmtojnë qelizat dhe janë të lidhura me sëmundjet e zemrës dhe mëlçisë, kancerin dhe sistemin e dobësuar imunitar.

PËRMIRËSOJNË KUJTESËN

Aktiviteti antioksidues i boronicave mund ta përmirësojë kujtesën dhe të kontribuojë dukshëm në parandalimin e problemeve me kujtesën. Një stu-

dim ka gjetur se konsumi i rregullt i lëngut të boronicës mund ta përmirësojë kujtesën tek njerëzit e moshuar.

MBROJNË NGA KANCERI

Studimet kanë treguar se boronicat mund ta zvogëlojnë rrezikun nga kanceri i gjirit dhe kanceri i zorrës së trashë, dhe se mund të ndihmojnë në ngadalësimin e përhapjes së qelizave të kancerit. Një studim ka gjetur se gratë që vuajnë nga kanceri i gjirit, të cilat çdo ditë konsumojnë 2 racione të boronicave, kanë gjasa më të larta të shërimit të suksesshëm, në krahasim me bashkëmoshataret e tyre me të njëjtën fazë të kancerit që nuk konsumojnë boronica.

PËRMIRËSOJNË SHËNDETIN E ZEMRËS

Një numër i madh i hulumtimeve ka treguar se

boronicat e përmirësojnë shëndetin e zemrës dhe sistemit kardiovaskular. Femrat të cilat në javë kishin ngrënë të paktën 3 racione të boronicave ose dredhëzave, kishin një rrezik më të ulët të sulmit në zemër. Boronicat dhe dredhëzat përmbajnë nivele të larta të përbërësve të cilët mund ta përmirësojnë shëndetin kardiovaskular.

MBROJNË NGA DIABETI

Antocianina, një lloj i antioksidantit që gjendet në sasi të madhe në boronica dhe që ua jep atyre një ngjyrë të kaltër dalluese, mund të ndihmojë në parandalimin e diabetit të tipit 2. Personat të cilët në javë i hanë të paktën 2 racione të boronicave kanë një rrezik 23% më të ulët të zhvillimit të diabetit. Boronicat kanë një indeks të ulët glikemik, prandaj diabetikët mund t'i përfshijnë në planin e tyre dietal.

SELENI NDIHMON NË PARANDALIMIN DHE SHËRIMIN E SHUMË SËMUNDJEVE

STUDIMI I RI, I PUBLIKUAR NË PERIODIKUN "INTERNATIONAL JOURNAL OF CANCER", ZBULON SE RITJA E KONSUMIMIT TË SELENIT MUND TË NDIHMOJË NË PARANDALIMIN E KANCERIT TË ZORRËS SË TRASHË.

Selenin nuk është e vështirë ta konsumoni përmes ushqimit, sepse atë e përmban një varg i ushqimeve, ndërsa më së shumti e gjejmë në guaska, arra braziliane, mish të kuq dhe zorrë.

Studiuesit kanë konstatuar se seleni e luan një rol të rëndësishëm në ruajtjen e shëndetit të organeve riprodhuese, rregullimin e hormoneve tiroide dhe sintezës së ADN-së.

Konsumi tepër i ulët i selenit është i lidhur me rritjen e rrezikut të problemeve kognitive, vdekjes së parakohshme dhe imunitetit të dobësuar.

Shkencëtarët nga Britania e Madhe e kanë kryer një studim në të cilin e kanë përcjellë lidhjen mi-

dis konsumimit të selenit dhe nivelit të rrezikut nga kanceri i zorrës së trashë. Studimi përfshiu më shumë se 520.000 njerëz nga 10 vende të ndryshme të Evropës Perëndimore.

Rezultatet e hulumtimit treguan se pjesëmarrësit të cilët kishin mungesë të selenit në trup, e kishin një rrezik më të lartë të zhvillimit të kancerit të zorrës së trashë, në krahasim me pjesëmarrësit me nivele të kënaqshme të selenit.

Ekspertët theksojnë se për shumicën e njerëzve, rekomandohet doza ditore e selenit prej 14-55 mikrogramësh në ditë. Do të konsumoni sasi të mjaftueshme të selenit në qoftë se ushqimi juaj është i

balancuar dhe i shëndetshëm. Por në qoftë se nuk jeni të sigurt që jeni duke konsumuar sa duhet selen, gjithsesi konsultohuni me mjekun tuaj.

Hulumtuesit theksojnë se rezultatet e hulumtimit janë preliminare dhe se nevojitet të bëhet vlerësimi nga ekspertë të jashtëm.

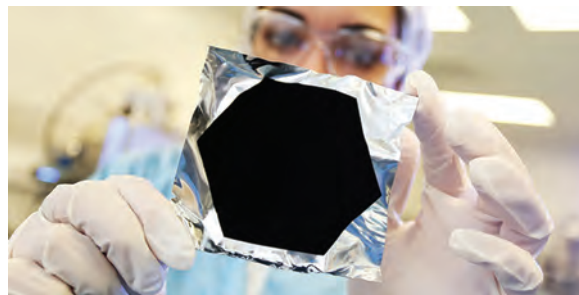
SHPIKET MATERIALI MË TË ZI NË BOTË

I njohur me emrin “Vantablack”, materiali misterioz është aq i zi saqë duket sikur je duke shikuar një vrimë të zezë.

I shpikur në Britani, në kompaninë “Surrey NanoSystems”, ky material ka vënë një rekord të ri botëror, duke absorbuar tërë dritën e dukshme, e cila e godet atë, me përjashtim të 0.035 % të dritës.

I bërë nga nano-tubat e karbonit, secili me një gjerësi 10,000 herë më të vogël sesa gjerësia e qimes së flokut, materiali duket aq i zi për syrin tonë, saqë është e pamundshme që në të, të vërehet ndonjë detaj.

“Shumë njerëz mendojnë se e zeza paraqet mungesë të dritës”, thotë prof. Stephen Westland nga Universiteti “Leeds”, i cili thotë se, me përjashtim

të vrimës së zezë, nuk ekziston asgjë tjetër që nuk ka dritë. “Materiali i ri është shumë i afërt me vrimën e zezë, por nuk është si vrima e zezë”.

Materiali “vantablack” është shpikur për t’u përdorur tek teleskopët, kamerat astronomike dhe skanerat infra të kuq.

ZHGJIDHET EKUACIONI QË MENDOHEJ SI I PAZGJIDHSHËM

Matematikani i famshëm Francez Pierre de Fermat në vitin 1637 ndërtoi një ekuacion për të cilin u shpreh se ishte i pazgjidhshëm.

Por gjeniu i matematikës Anglezi Sir Andrew Wiles vërtetoi të kundërtën.

Profesori i universitetit të “Oksfordit”, fitoi çmimin “Abel Prize 2016”. Që kur ishte 10-vjeç, ai ishte bërë kureshtar për ekuacionin e famshëm në fushën e matematikës.

Wiles u përpoq ta zgjidhte ekuacionin në vitet e rinisë, por dështoi. Megjithatë, pas shumë vitesh ekuacioni u zgjidh.

Ekuacioni në fjalë, i propozuar nga matematikani francez Pierre de Fermat, është $X^n + Y^n = Z^n$, ku n është më e madhe ose e barabartë me 3.

Teorema është e thjeshtë në dukje, por zgjidhja kërkoi plot 200 faqe dhe shtatë vjet punë. Përveç çmimit Abel ai përfitoi edhe 700 mijë dollar.

PËRSE QIELLI ËSHTË I KALTËR?

Kërkuesit evropianë kanë zbuluar se drita nga pjesa blu e spektrit ndikonte pozitivisht tek emocionet e njeriut. Qielli është i kaltër falë një efekti të quajtur shpërhapje.

Drita e Diellit duhet të kalojë përmes atmosferës së Tokës, që është e mbushur me gaze dhe grimca, të cilat e shpërndajnë atë kudo. Drita është e përbërë nga ngjyra të ndryshme, që kanë gjatësi vale të variueshme. Drita blu ka relativisht gjatësi vale të

shkurtër dhe për këtë shkak shpërhapet më shumë teksa kalon në atmosferë. Kjo është arsyeja përse qielli është blu, kur Dielli është i ngritur në pikë kulmore.

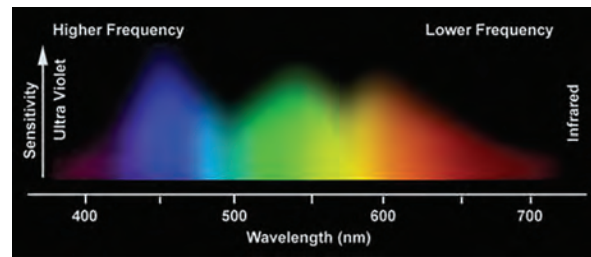
Në lindjen dhe perëndimin e Diellit, rrezeve të tij u duhet të udhëtojnë në distanca më të largëta për të arritur pozicionin tuaj. Kjo është edhe arsyeja përse perëndimet dhe lindjet e Diellit kanë ngjyra të kuqe, të verdhë ose portokalli.

VALËT E DRITËS

Drita është një lloj energjie e cila rrezaton ose udhëton me anë të valëve. Shumë lloje të ndryshme energjish udhëtojnë me anë të valëve.

P.sh, zëri është një valë që përhapet në ajër. Drita është një valë e përbërë nga vibrime elektrike dhe fusha magnetike. Ndodhet një varg i vogël game vibruese nga fusha e mëdha elektromagnetike. Ky varg quhet, spektri elektromagnetik. Valët elektromagnetike udhëtojnë përmes hapësirës me një shpejtësi prej 299,792 km/sekondë. Energjia e rrezatimit varet nga gjatësia e valës dhe frekuenca. Gjatësia e valës është distanca midis kreshtave të

valës. Frekuenca është numri i valëve që kalojnë për çdo sekondë. Sa më e shtrirë të jetë vala e dritës aq më e ulët frekuenca, kështu përmban më pak energji.

DRITA NË HAPËSIRË

Drita udhëton përmes hapësirës në një vijë të drejtë të pandërprerë. Teksa drita lëviz në atmosferë, vazhdon pambarimisht derisa të hasë në një

grimcë pluhuri ose në një molekulë gazi. Pastaj se çfarë ndodh me dritën varet nga gjatësia e valës dhe madhësia e objektit ku përplasen ajo.

Grimcat e pluhurit dhe bulëzat e ujit janë shumë më të mëdha sesa valët e dritës së dukshme. Kur drita përplasen me këto grimca të mëdha, reflektohet, dhe përhapet në drejtime të ndryshme. Ngjyrat e ndryshme të dritës reflektohen të gjitha drejt grimcës në të njëjtin drejtim. Drita e reflektuar shfaqet e bardhë sepse përmban akoma të gjithë përzierjet e ngjyrave.

KONFIRMOHET ELEMENTI I 115-TË NË TABELËN PERIODIKE

Shkencëtarët thonë se kanë krijuar një pjesë të vogël të atomeve të elementit 115, e cila zë një qo-shë misterioze të tabelës periodike.

Elementi shumë i rëndë ka ende për t'u emëruar zyrtarisht, por ai është quajtur përkohësisht Ununpentium, bazuar përafërsisht në fjalët latine dhe greke për shifrat në numrin e tij atomik 115.

Numri atomik është numri i protoneve që një element përmban. Elementi më i rëndë që gjendet në natyrë është uraniumi, i cili ka 92 protone, por shkencëtarët mund të ngarkojnë edhe më shumë protone në një bërthamë atomike dhe kjo i bën elementet më të rënda përmes reaksioneve të fuzionit bërthamor.

Shkencëtarët shpresojnë se duke krijuar elemente sa më të rënda, ata do të gjejnë teorikisht "ishullin e stabilitetit", një rajon i pazbuluar në tabelën periodike, ku mund të ekzistojnë elemente me përdorime të paimagjinueshme.

Në eksperimentet në Dubna, Rusi, rreth 10 vjet

më parë, hulumtuesit kanë raportuar se ata kishin krijuar atomet me 115 protone. Matjet e tyre tani janë konfirmuar në eksperimentet në Qendrën GSI Helmholtz për Hulumtimet e Joneve të Rënda në Gjermani.

Për ta ekzaminuar ununpentiumin në studimin e ri, një grup studiuesish ka përdorur një rreze shumë të shpejtë kalciumi (që ka 20 protone), në një cipë të hollë americiumi, elementi me 95 protone. Kur bërthamat atomike u përplasën, disa prej tyre u bashkuan së bashku për të krijuar atomet me 115 protone.

Një komision nga Bashkimi Ndërkombëtar i Kimisë së Pastër dhe të Aplikuar, e cila drejton nomenklaturën kimike, do të shqyrtojë gjetjet e reja për të vendosur nëse elementi i 115-të do të marrë një emër zyrtar.

Disa nga fqinjët e elementit të 115-të tashmë janë pagëzuar. Vitin e kaluar, elementet e prodhuara nga njeriu 114 dhe 116 u emërtuan flerovium (FL) dhe livermorium (LV).